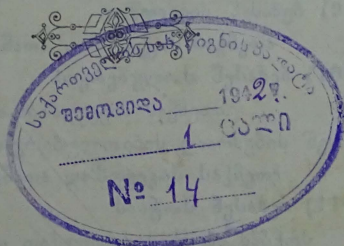

დებულებანი

მუშათა უზრუნველყოფის

შესახებ

აკათმყოფობის დროს.

Кутаисская Губернская Типография.

1. დებულებანი მუშათა უზრუნველყოფის
შესახებ ავთომყოფობას დროს (3—43)

- I. საერთო დადგენილებანი 3
- II. საავთმყოფო კასები 7
- III. საექიმო დახმარება 16
- IV. ფულით დახმარება 20
- V. საავთმყოფო კასების საშვალელებანი 25
- VI. საავთმყოფო კასების საქმეთა მართვა 31

კანონი მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ
ავთმყოფობის დროს (44—51)

2. დებულება უბედურ შემთხვევათაგან
მუშათა დაზღვევის შესახებ (52—90)

- I. საერთო დადგენილებანი 52
- II. დაზღვეულ პირთა უფლებანი და
მოვალეობანი 55
- III. დამზღვევი ამხანაგობანი 74

კანონი უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა
დაზღვევის შესახებ (91—102)

3. დებულება მუშათა დაზღვევის საქმიან
საკრებულოს შესახებ (103—118)

კანონი მუშათა დაზღვევის საქმეთა
საკრებულოების დაარსების შესახებ 116

4. დებულება მუშათა დაზღვევის საქმეთა
საბჭოს შესახებ (118—135)

კანონი მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს
დაარსების შესახებ 134

დებულებანი

მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ ავთომყოფოების დროს.

I. საერთო დადგენილებანი.

1. ამ დებულების მოქმედებას ექვემდებარებიან ის საქარხნო, სამთო, სარკინისგზო, სამთომადნო, სანავოსნო (შიდა ზღვების, მდინარეების, არხების და ტბების) და ტრამვაის საწარმოო დაწესებულებანი, რომლებშიც მუდმივად დაქირავებული არიან ~~თქმის~~ მუშაზე არა ნაკლები და ხმარობენ ორთქლის ქვაბებს ან მანქანებს, რომელნიც მოძრაობაში მოჰყავთ ბუნებისა (წყლის, გაზის, ელექტრონისა და სხვ.) ან ცხოველების ძალით, აგრეთვე ზემოთ დასახელებული წარმოებანი, რომლებშიც თუმცა არ მოქმედებენ ორთქლის ქვაბები და მანქანები, მაგრამ მუდმივ მომუშავეთა რიცხვი ოცდაათზე ნაკლები არ არის.

შენიშვნა: რთულ სავაჭრო-სამრეწველო დაწესებულებებში, რომელნიც რამოდენიმე დარგისაგან შესდგებიან, ამ დებულების მოქმედებას ექვემდებარებიან მხოლოდ ის დარგები, რომელნიც შეიცავენ ამ მუხლში ჩამოთვლილ წარმოებათა ნიშნობლივ თვისებებს.

2. ამ დებულებას ექვემდებარებიან აგრეთვე ის წარმომადგენელი, რომელნიც ეკუთვნიან ერობებსა და ქალაქებს.

3. ამ დებულების მოქმედებას არ ექვემდებარებიან წარმომადგენელი, რომელნიც ეკუთვნიან სახაზინო სამმართველოებსა (კან. კრ. ტ. XVI, ნაწ. 1, სამოქ. სამ. წ. წესდ. გამოც. 1892 წ. მუხ. 1282) და საერთო სარგებლობის რეინის გზის საზოგადოებათ.

4. ამ დებულების მოქმედებას ექვემდებარებიან, განურჩევლათ სქესისა და ხნოვანებისა, ყველა ის პირი, რომელნიც სამუშაოთ დაქირავებული არიან წარმომადგენელის მსახურობენ მასში. ამ დებულების მოქმედებას არ ექვემდებარებიან ის პირები, რომელნიც დაქირავებული არიან შემთხვევითი სამუშაოს შესასრულებლათ, რომელიც ერთ კვირაზე მეტს არ გრძელდება.

5. ამ დებულებაში აღნიშნულ ყველა შემთხვევებში (1) საწარმოო დაწესებულებათა მოსამსახურენი (მუხ. 1) გათანაბრებული არიან მუშებთან.

6. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს უფლება ეძლევა დააწესოს ამა დებულების საერთო საფუძველი იმ პირთა შესახებ, რომელნიც არტელში მუშაობენ.

7. ამ დებულების მოქმედების ქვემდებარე პირთ საექიმო და ფულით დახმარება ეძლევათ თვით დებულებითვე განსაზღვრულ წესების თანახმად.

8. საექიმო დახმარება ეძლევათ საწარმოო დაწესებულებათა პატრონების ხარჯზე.

9. ფულით დახმარებას საავთმყოფო კასები იძლევა თავის ხარჯზე.

10. ამ დებულებაზე დაფუძნებულ მოთხოვნილებათა წაყენება და საჩივრების აღძვრა შეიძლება ერთი წლის ვადის შიგნით.

11. ხელფასათ ან ჯამაგირათ ამ დებულების თანახმათ ითვლება:

1) თანხა, რომელიც ერთი წლის ან მეტ-ნაკლები ხნის განმავლობაში მიუღიათ წარმოებაში, ჯამაგირის ან ხელფასის სახით, მათ რიცხვში ზედმეტი მუშაობისათვის მიღებული ფასიც (მიუხედავად იმისა, თუ რა წესით არის ანგარიში გასწორებული: დღიურათ, თვითურათ, თუ ნარდათ და სხ.), და 2) იმავე ხნის განმავლობაში „ნატურით“ გაწეული ხარჯები (ბინა, საკმელი და სხვ.), თუ მას ეწევა წარმოების პატრონი; ასეთ შემთხვევებში ბინის ღირებულება განისაზღვრება ხელფასის 10-20 პროცენტით, ხოლო საკმლის ღირებულება და სხვ.— მათი ნამდვილი ღირებულებით; „ნატურით“ მიღებული დაკმაყოფილების ღირებულებას, აღნიშნულ ფარგლებში, აწესებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო ადგილობრივ პირობათა და ადგილობრივი ფასების მიხედვით. ხელფასის ან ჯამაგირების ჯამში შედის მოგების წილიც, თუ ასეთი წესით შემოღებული აქვს წარმოების პატრონს.

12. ამ დებულების ძალით საქარხნო ინსპექციის მოხელეებზე დაკისრებულ მოვალეობათ; საჭირო შემთხვევებში, ასრულებენ სამთო და სანავოსნო ზედამხედველობის მოხელენი.

13. საჩივრები, რომელნიც გამოწვეული არიან საქარხნო ინსპექციის, სამთო და სანავოსნო ზედამხედვე-

ლობის მოხელეთა განკარგულებით, წარედგინებინა მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს, ორი თვის ვადაში, დღიდან განკარგულების გამოცხადებისა. საჩივარის შეტანა არ აჩერებს განსაჩივრებული განკარგულების სისრულეში მოყვანას, თუ მისი შეჩერების შესახებ განსაკუთრებული დადგენილება არ გამოიცა საკრებულოსაგან.

14. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს, მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოსაგან მოხსენების მიღების შემდეგ, შეუძლია:

1) განსაკუთრებულ შემთხვევებში, თუ ადგილობრივი პირობების გამო გაძნელებულია სხვა წარმოებებთან შეერთება რომელიმე განკერძოებით მდებარე წარმოებისა, სადაც ორასზე ნაკლები მუშა იმყოფება, განათავისუფლოს ასეთი წარმოება ამ დებულებაზე დამოკიდებისაგან, სანამ დამაბრკოლებელი პირობები თავიდან აშორებული არ იქნება, და 2) ადგილობრივი პირობების მიხედვით, განსაკუთრებულ შემთხვევებში ამ დებულების მოქმედებას დაუმორჩილოს აგრეთვე ის წარმოებანი, რომლებშიაც 1 მუხლში მოხსენებულ რიცხვზე უფრო ცოტა მუშებია, მაგრამ ათზე არა ნაკლები.

15. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს შეუძლია განათავისუფლოს ამ დებულების მოქმედების დამორჩილებისაგან ისეთი წარმოება, რომელსაც დროებითი ხასიათი აქვს. საჩივრები საკრებულოს დადგენილებების შესახებ ამ საგანზე, ამ საკრებულოს საშვალეებით, უნდა წარედგინოს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს, რომ-

ლის დადგენილებანი ამ საჩივრების შესახებ საბოლოო დადგენილებათ ითვლება.

16. განმარტება იმ ექვებისა, რომელიც ამ დებულების ცხოვრებაში გატარების დროს შეიძლება წმრმოიშვას, ევალება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს.

II. საავათმყოფო კასები.

17. საავათმყოფო კასები არსდება: ან ცალკე—ერთი საწარმოო დაწესებულებისათვის, ან საერთო—რამოდენიმე დაწესებულებისათვის. კასის მონაწილეთა რიცხვი უნდა იყოს არა ნაკლებ ორასისა, გარდა იმ შემთხვევისა, რომელიც ნაჩვენებია მე-19 მუხლში.

18. ყოველ წარმოებასთან, რომელშიაც მუდმივ მომუშავეთა რიცხვი ორასზე არა ნაკლებია, არსდება ცალკე საავათმყოფო კასა; მაგრამ, თუ ამ მუხლში აღნიშნულ წარმოებათა პატრონები შეთანხმდებიან, შეიძლება ამ წარმოებათათვის დაარსდეს საერთო კასა.

19. იმ საწარმოო დაწესებულებებისათვის, სადაც თვითნებულში მუდმივ მომუშავეთა რიცხვი ორასზე ნაკლებია, არსდება საერთო საავათმყოფო კასა. ამ მუხლში აღნიშნულ დაწესებულებებთან ცალკე საავათმყოფო კასების დასაარსებლათ საჭიროა განსაკუთრებული ნებართვის მიღება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოსაგან.

20. ის წარმოება, რომელშიაც ორასზე ნაკლები მუდმივი მომუშავეა, შეიძლება მიწერილ იქნეს უკვე არსებულ საავათმყოფო კასაზე, როგორც უკანასკნელის,

ისე იმ წარმოებათა პატრონების ნებაყოფლობით, რომლებთანაც კასა არსებობს.

21. თუ ორას მუდმივ მუშაზე ნაკლებიანი სამრეწველოს პატრონები ვერ შეთანხმდებიან საერთო კასის დასაარსებლათ, და თუ ამასთანავე არ მოხერხდა ასეთ სამრეწველოთა მიწერა უკვე არსებულ საავათმყოფო კასებზე, მაშინ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო თავის განკარგულებით აარსებს საერთო კასას ან არსებულ კასებზე მიაწერს წვრილ სამრეწველოებს. ასეთ შემთხვევებში საკრებულოს ევალემა ზომები მიიღოს, რათა ორას მუშაზე ნაკლები რიცხვის მყოფი წარმოებანი მიწერილ იქნან უმთავრესად საერთო კასებზე.

22. რამდენიმე უკვე მომქმედი საავათმყოფო კასა შესაძლებელია შეერთებულ იქნას. ამისათვის საჭიროა სამრეწველოთა პატრონებისა და შესაერთებელ საავათმყოფო კასების თანხმობა და აგრეთვე ნებართვა მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოსი.

23. საავათმყოფო კასის მონაწილეებათ ითვლება ყველა მე-4 მუხლში ჩამოთვლილი პირი, რომელიც დაქირავებულია იმ სამრეწველოში, სადაც კასაა დაარსებული. კასაში მონაწილეობა იწყება დღიდან მუშაობის ან სამსახურის დაწყებისა, თუ სამრეწველოსთან უკვე არსებობს საავათმყოფო კასა; თუ კასა ახლათ არსდება სამრეწვე. დაწესებულებასთან, ან ის ახლა აპირებს რომელიმე კასაზე მიწერას (მუხ. 20), ასეთ შემთხვევაში კასის მონაწილეობა იწყება კასის დაარსების ან არსებულ კასაზე მიწერის დროიდან. საავათმყოფო კასაში

მონაწილეობა წყდება დღიდან დაქირავების ხელშეკრულების დასრულებისა ან გაუქმებისა.

24. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ დადგენილი წესით, წარმოების გამგე (პატრონი ან მმართველი) ვალდებულია:

1) წარმოადგინოს ცნობები: წარმოებაში მუშაობის შესახებ, მომუშავეთა რიცხვის შესახებ, მათი ხელფასის რაოდენობისა და დარიგების ვადის შესახებ, მათი სამუშაოზე ან სამსახურში მიღებისა და დათხოვის შესახებ; 2) აწარმოოს წიგნები და ჩანაწერები, რომლებშიაც ზემოთ აღნიშნული ცნობებია მოთავსებული, და 3) წარმოადგინოს ამ ცნობათა შესამოწმებელი საბუთები, ანგარიშები, წიგნები და ჩანაწერები.

25. საავთმყოფო კასის მართვის წესი და აგრეთვე მისი საქმეებისა და ანგარიშების წარმოება განსაზღვრულია წესდებით.

კერძოდ, კასის წესდებაში ნაჩვენები უნდა იყოს:

- 1) კასის სახელწოდება;
- 2) საზოგადო კასის მონაწილეთა რწმუნებულების რიცხვი საზოგადო კრებაზე დასასწრებათ და მათი არჩევის წესი;
- 3) საზოგადო კრებების შემადგენლობა, საგანი, მოწვევის წესი და დრო, აგრეთვე მათი უფლებები და მოქმედებათა წესი;
- 4) გამგეობის ადგილ-მდებარეობა, შემადგენლობა, უფლებები, აგრეთვე მისი არჩევისა და მოქმედების წესი,
- 5) სარევიზიო კომისიის არჩევის წესი, მისი შემადგენლობა და უფლებები;

6) კასის საშვალებანი, მათი მოპოვების ღონისძიებანი, მათი მოთავსებისა, შენახვისა და გამგებლობის წესი;

7) გადასახადისა და წასამატებელ ფულის აღების წესი;

8) კასის ხარჯების წარმოების წესი, საგანი ხარჯებისა და მათი რაოდენობა;

9) შემოსავალ-გასავლის წარმოების წესი, აგრეთვე კასის წლიური ანგარიშების შედგენის, შემოწმებისა და დამტკიცების წესი;

10) უძრავ ქონებათა შეძენისა და გაცემის წესი;

11) კასის ქონებისა, საბუთებისა და წიგნების შენახვის წესი, აგრეთვე სავალდებულო ხარჯების გაწევის წესი, ვინიცობაა თუ კასის მოქმედება შეჩერდა;

12) წესდების შეცვლის წესი, და

13) კასის საქმეთა ლიკვიდაციის წესი.

26. საავთმყოფო კასას შეუძლია თავის სახელზე მოიპოვოს ქონებრივი უფლებანი, მათ რიცხვში საკუთრების უფლება და სხვა უფლებანი უძრავ ქონებაზე, უფლება ხელშეკრულების დადებისა, საჩივარის აღძვრისა და პასუხის გებისა სასამართლოში.

27. საავთმყოფო კასის დაწესება შეიძლება ნორმალური წესდების თანახმად, ან ისეთი წესდების თანახმად, რომელიც რაოდენიმეთ განსხვავდება ნორმალურისაგან. ნორმალურ წესდებას სცემს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო.

28 წესდების პროექტს ადგენენ: ცალკე საავთმყოფო კასისათვის—წარმოების პატრონი, ხოლო საერთო

კასისათვის—წარმოებათა პატრონები, ურთიერთ-შორის შეთანხმებით; ამ საგნის შესახებ წინასწარ უნდა მოსმენილ იქნეს წარმოებაში მომუშავეთა რწმუნებულების აზრი (მუხ. 4). ეს რწმუნებულები უნდა არჩეულ იქნენ იმ წესით, რომელსაც საზღვრავს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო.

29 საავთმყოფო კასის დასაარსებელ ნებართვის მისაღებათ განაცხადება უნდა წარედგინოს საქარხნო ინსპექტორს: ცალკე კასისათვის—წარმოების პატრონისაგან, ხოლო საერთო კასისათვის—იმ პირისაგან, რომელიც რწმუნებულათ იქნება არჩეული წარმოებათა პატრონებისაგან. განცხადებას თან უნდა ახლდეს კასის წესდების პროექტი.

30. თუ განცხადებასთან ერთად წარდგენილი საავთმყოფო კასის წესდების პროექტი ნორმალურ წესდებას ეთანხმება, მაშინ კასის დაარსების ნებართვას საქარხნო ინსპექტორი იძლევა; თუ წესდების პროექტი არსებით განსხვავებას შეიცავს ნორმალურ წესდებასთან შედარებით, მაშინ საქარხნო ინსპექტორი განცხადებას გადასაწყვეტათ ურდგენს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს. საქარხნო ინსპექტორი ვალდებულია, ექვსი კვირის ვადაში დლიდან განცხადების მიღებისა, აცნობოს განცხადების შემტანს პასუხი კასის დაარსების ნებართვის შესახებ ან ის, რომ საქმე საკრებულოს გადაეცა. თუ აღნიშნულ ვადაში საქარხნო ინსპექტორისაგან პასუხი არ იქნა მიღებული, მაშინ კასის დაარსება ნება-დართულად ითვლება. იმ შემთხვევაში, როდესაც საქმე საკრე-

ბულოს გადაცემა განსახილველათ, ეს უკანასკნელი ვალდებულია, სამი თვის ვადაში დლიდან განცხადების შესვლისა, ან ნება დართოს კასის დასაარსებლათ, ან აცნობოს განცხადების შემტანს ის მიზეზები, რომელნიც ხელს უშლიან ნებართვის მიცემას. უარი ნება-რთვის მიცემაზე ან პასუხის დაგვიანება ამ საგნის შესახებ შეიძლება განსაჩივრებულ იქნეს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში.

31. საკრებულო, თანახმად მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ჩვენებისა, აწესებს ვადას საავთმყოფო კასების დაარსების შესახებ განცხადებების შესატანათ. თუ დაწესებულ ვადაში წარმოების პატრონმა განცხადება არ შეიტანა, მაშინ საქარხნო ინსპექტორი თვითონ მოახდენს განკარგულებას ასეთ წარმოებაში საავთმყოფო კასის დაარსების შესახებ თანახმად ნორმალური წესდებისა.

32. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო აღგენს სიას იმ საავთმყოფო კასებისას, რომელნიც საკრებულოს სამოქმედო რაიონში არსებობენ. კასის სიაში ჩასარიცხავათ ან იქიდან გამოსარიცხავათ (მუხ. 40) საკრებულო ადგილობრივ საგუბერნიო ან საოლქო უწყებებში ცნობას აგზავნის გამოსაცხადებლათ.

33. თუ საწარმოო წესების შეცვლისა ან მუშაობის შემცირებისა გამო წარმოება ვეღარ დააკმაყოფილებს იმ პირობათ, რომელნიც 1 მუხლში არიან მოხსენებულინი, თუ ამასთანავე მუდმივ მუშათა რიცხვი წარმოებაში განახევრდება და ექვსი თვის განმავლობაში ეს

რიცხვი ხელახლა არ მიაღწევს 1 მუხლში ნაჩვენებ საზღვარს, მაშინ ეს წარმოება, მისი პატრონისა და მომუშავეთა თანხმობით, თავისუფლდება ამა დებულების დაქვემდებარებისაგან.

34. თუ საავათმყოფო კასა დაარსებულია ისეთ სამრეწველო დაწესებულებასთან, რომელშიაც მუშაობა, წარმოების თვისების გამო, ხან გამოშვებით წყდება, მას შეუძლია აღნიშნული ხნის განმავლობაში, ე. ი. როდესაც მუშაობა შეწყვეტილია, თავისი მოქმედება შეაჩეროს. ამ გვარი საავათმყოფო კასის წესდებაში განსაკუთრებით აღნიშნული უნდა იყოს კასის ქონების, წიგნებისა და საბუთების შენახვის წესი, აგრეთვე წესი სავალდებულო ხარჯების დაფარვისა საავათმყოფო კასის მოქმედებათა შეჩერების დროს.

35. საავათმყოფო კასა იხურება:

1) იმ შემთხვევაში, როდესაც წარმოება, რომელთანაც კასაა დაწესებული, თავის მოქმედებას სწყვეტს;

2) იმ შემთხვევაში, თუ კასის მონაწილეთა რიცხვი იმ ნორმაზე დაბლა დაეცემა, რომელიც მე-17 მუხლში არის აღნიშნული, და

3) იმ შემთხვევაში, როდესაც ერთი კასა მეორეს უერთდება.

36. თუ საავათმყოფო კასა დაიხურება მუშაობის შეწყვეტის გამო იმ წარმოებაში, რომელთანაც კასა არსებობდა (მუხ. 35 პარ. 1), მაშინ კასის ქონება, რომელიც ღირებულება ყველა ვალების გასტუმრების შემდეგ, ჩაირიცხება განსაკუთრებულ თანხათ, რომელიც

ნაჩვენებია სამთო წესდების მე-736 მუხლში და აგრეთვე სამრეწველო წესდების მე-155¹ მუხლსა და მის შენიშვნაში.

37. თუ საავათმყოფო კასა დაიხურება მონაწილეთა რიცხვის შემცირების გამო (მუხ. 35 პარ. 2), წარმოების პატრონი ვალდებულია იზრუნოს, რათა საწარმოო მიწერილ იქნეს რომელიმე მომქმედ კასაზე; ამ უკანასკნელის სახელზე გადადის ყველა ვალდებულებანი და ქონება დახურული კასისა.

38. თუ საავათმყოფო კასა დაიხურება მეორე კასასთან შეერთების გამო (მუხ. 35 პ. 3), უკანასკნელის სახელზე გადადის ყველა ვალდებულებანი და ქონება დახურული კასისა.

39. იმ შემთხვევაში, როდესაც საავათმყოფო კასა დროებით იხურება მე-114 მუხ. აღნიშნული მოსაზრებისა გამო, მისი მოქმედების განახლებისათვის საჭიროა მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ნებართვა.

40. საავათმყოფო კასის დახურვის ამბავს წარმოების პატრონი აცნობებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს. საკრებულო განკარგულებას ახდენს დახურული კასის სიიდან გამორიცხვის შესახებ, და აქვეყნებს ამას იმ წესით, როგორიც ნაჩვენებია მე-32 მუხლში.

41. რომ საავათმყოფო კასებს გაუადვილდეს მათზე დაკისრებული ფულიან ვალდებულებათა შესრულება, მათ ნება ეძლევათ საურთიერთო გადაზღვევის. საურთიერთო გადაზღვევის საგნათ შეიძლება იქნეს ან კასაზე დაკისრებული ყველა ვალდებულებანი, ან მხოლოდ მათი

ნაწილი. საურთიერთო გადაზღვევა ხდება მინისტრთა საბჭოს ნებართვით, მისგანვე განსაზღვრული წესების თანახმად. საურთიერთო გადაზღვევის საზოგადოებებს შესაძლოა მიენიჭოთ ის უფლებები, რომელნიც აღნიშნული არიან მე-26 მუხლში.

42. საავთმყოფო კასების მონაწილეთათვის საექიმო დახმარების აღმოსაჩენათ, ამ საავთმყოფო კასებს შეუძლიათ დამოუკიდებლათ ან სხვა კასებთან ერთად:

1) მოაწიონ და შეინახონ საკუთარი ამბულატორიები, ქსენონები საავთმყოფოები და სამშობიარო თავშესაფარები, და 2) შეუთანხმდენ სამოქალაქო და საეროებო საზოგადოებრივ სამმართველოებს ან სხვა სათანადო დაწესებულებებს, აგრეთვე კერძო საექიმო დაწესებულებებს.

43. საავთმყოფო კასას შეუძლია იკისროს ხარჯები რომელიც საჭირო იქნება კასის მონაწილეთა ოჯახების წევრთათვის საექიმო დახმარების აღმოსაჩენათ; შეუძლია აგრეთვე ფულით დახმარება აღმოუჩინოს აღნიშნულ პირებს ავთმყოფობის დროს, მიცვალებულის დასაძარხავათ და ფულით დახმარება გაუწიოს კასის მონაწილეთა ცოლებს მშობიარების დროს. საექიმო დახმარების ხარჯებისა და ფულით შემწეობის რაოდენობა შემოფარგლულია კასის წესდებაში ნაჩვენები საზღვრებით, მაგრამ ამ მუხლში დასახელებულ ხარჯების დასაფარავათ საავთმყოფო კასას შეუძლია დანიშნოს არა უმეტესი ერთი მესამედი ნაწილისა იმ საერთო ჯამიდან, რომელიც შემდგარია წლის განმავლობაში შემოტანილ გადასახადებისა და წასამატებისაგან.

III. საექიმო დახმარება.

44. საექიმო დახმარების აღმოჩენა ხდება შემდეგი სახით: 1) პირველი დახმარება უეცარი ავთოგახდომისა და უბედური შემთხვევების დროს; 2) საამბულატორიო ექიმობა; 3) მშობიარობის დროს დახმარება; და 4) საავთმყოფოში (მწოლიარეს) ექიმობა ავთმყოფების სრული შენახვით. საექიმო დახმარებასთან ერთად ავთმყოფებს უსასყიდლოთ ეძლევათ წამლები, კრილობათა შესახვევი მასალა და სხვა საჭირო საექიმო ნივთები.

45. საავთმყოფო კასის წევრებს საექიმო დახმარება ეძლევათ წარმოების პატრონის ხარჯით: 1) ისეთი ავთმყოფობის დროს, რომელსაც შრომის უნარის დაკარგვა არ მოსდევს; საექიმო დახმარება არ წყდება მანამდე, სანამ ავთმყოფი კასის მონაწილეთ ირიცხება (მუხ. 23) და 2) ისეთი ავთმყოფობის დროს, რომელსაც შრომის უნარის დაკარგვა მოსდევს; ამ შემთხვევაში საექიმო დახმარება ეძლევათ, მიუხედავად იმისა ავთმყოფობა საამბულატორიო ექიმობას თუ საავთმყოფოში დაწოლას მოითხოვს, სრულ მორჩენამდე, მაგრამ არა უმეტეს ოთხი თვისა დღიდან ავთ გახდომისა. ამ მუხლის წესები არ ვრცელდება იმ საექიმო დახმარებაზე, რომელიც ეძლევათ უბედური შემთხვევების დროს დაშავებულთ. ეს უკანასკნელი საექიმო დახმარება ხდება იმ წესების თანახმად, რომელიც აღნიშნულია მუშების უბედური შემთხვევებისაგან დაზღვევის დებულებაში, და პრეწველობის წესდების მე-156¹⁴ მუხ. დართულ წესებში.

46. წარმოების პატრონი ვალდებულია უზრუნველ-
ყოს საავთმყოფო კასების მონაწილენი პირველი საექიმო
დახმარებისა და სამშულატორიო ექიმობის მხრივ. წარ-
მოების პატრონს ნება ეძლევა ამ საგნის შესახებ შეუ-
თანხმდეს სხვა წარმოებათა პატრონებს, საავთმყოფო
კასებს, კერძო საავთმყოფოებს, აგრეთვე სამოქალაქო
და საერო საზოგადოებრივ სამმართველოებს ან სხვა
სათანადო დაწესებულებათ.

47. კასის მონაწილეთათვის საავთმყოფოში ექი-
მობის ან მშობიარობის დროს დახმარების აღმოსაჩენათ
წარმოების პატრონს შეუძლია იქონიოს საკუთარი საავთ-
მყოფო, ან ამავე მიზნით შეუთანხმდეს სხვა წარმოებათა
პატრონებს, საავთმყოფო კასებს, კერძო საავთმყო-
ფოებს, აგრეთვე სამოქალაქო და საერო საზოგადოებრივ
სამმართველოებს ან სხვა სათანადო დაწესებულებათ. თუ
წარმოების პატრონი საკუთარ საავთმყოფოს არ იქო-
ნიებს, ან თუ არ შეუთანხმდება აღნიშნულ პირებს,
სამმართველოებსა და დაწესებულებათ, იმ შემთხვევაში
კასის მონაწილენი ექიმობენ და სამშობიარო დახმარებას
იღებენ იმ საავთმყოფოებში, რომელიც ეკუთვნის
სამოქალაქო და საერო საზოგადოებრივ სამმართვე-
ლოებს ან სხვა სათანადო დაწესებულებათ, თანახმათ
საერთო წესებისა, რომელიც ადგილობრივი მკვიდრთა-
თვის არსებობს. ასეთ შემთხვევაში წარმოების პატრონმა
აღნიშნულ სამმართველოებსა და დაწესებულებათ უნდა
აუნაზღაუროს ის ხარჯები, რომელიც გამოწვეული

იქნება კასის მონაწილეთათვის საავთმყოფოში ექი-
მობის ან მშობიარობის დროს დახმარების აღმოსაჩენათ
სახელმწიფოს სამსახურისათვის
ბ ი ბ ლ ი ი თ ე ე ე

მობით ან სამშობიარო დახმარების მიღებით, თანახმათ დღე-ღამეში შენახვისა და ექიმობის ფასისა, როგორიც არსებობს ამ დაწესებულებებში. (მუხ. 49—50).

48. საავათმყოფო კასას, რომელიც თავს იღებს კასის მონაწილეთა საავათმყოფოში ექიმობას და სამშობიარო დახმარებას, შეუძლია შეუთანხმდეს ამ საგანზე სამოქალაქო და საერო საზოგადოებრივ სამმართველოებსა, ან სხვა სათანადო დაწესებულებათ იმ ხარჯების რაოდენობის შესახებ, რომელიც საჭირო იქნება კასის მონაწილეთა ექიმობისა ან სამშობიარო დახმარებისათვის აღნიშნულ დაწესებულებათა საავათმყოფოებში. თუ ასეთი შეთანხმება არ მოხდება, საავათმყოფო კასა ვალდებულია გადაუხადოს ამ გამგეობას და დაწესებულებათ დღე და ღამეში შენახვისა და ექიმობის ხარჯები საზომით, რომელიც ამ საავათმყოფოებში არსებობს საზოგადოთ. (მუხ. 49—50).

49. რაოდენობა იმ თანხისა, რომელსაც იხდის წარმოების პატრონი ან საავათმყოფო კასა, საავათმყოფოში ექიმობისა ან სამშობიარო დახმარებისათვის, განისაზღვრება იმის მიხედვით, თუ რამდენი დღე-ღამე დაჰყო კასის წევრმა საავათმყოფოში, მე-4-ე მუხლში აღნიშნული საზღვრების შიგნით.

50. ქალაქებისა და ერობათა საზოგადო სამმართველოების ან სხვა სათანადო დაწესებულებათა კუთვნილ საავათმყოფოებში დღე-ღამეში ავათმყოფის შენახვა — ექიმობის ღირებულებას აწესებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა ხაკრებულო ორი წლით წინ და წინ, აღნიშ-

ნული სამმართველოებისა და დაწესებულებათა მიერ წარმოდგენილი ცნობების თანახმად, რომელიც უნდა შეიცავდეს ავთმყოფის დღე-ღამეში შენახვა—ექიმობის ნამდვილ ღირებულებას მათ საავთმყოფოებში.

51. თუ წარმოების პატრონი საექიმო დახმარებას აძლევს საავთმყოფო კასის მონაწილეთ, რომელნიც წარმოებაში დაქირავებული არიან მოიჯარადრისაგან, ეს უკანასკნელი ვალდებულია წარმოების პატრონს გადაუხადოს ხარჯები: 1) პირველი საექიმო დახმარების აღმოჩენისა და საამბულატორიო ექიმობის იმ შეფასების თანახმად, რომელიც დაწესებულია წარმოების პატრონისაგან და დამოწმებულია საქარხნო ინსპექტორის მიერ, და 2) საავთმყოფოში მწოლარეთა ექიმობისათვის—ავთმყოფის დღე-ღამეში შენახვა—ექიმობის ღირებულების მიხედვით, რომელიც განსაზღვრულია 50 მუხლის თანახმად მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს მიერ. წარმოების პატრონს შეუძლია მოიჯარადრეს მისაღები ფულიდან დაუკავოს ის თანხა, რომელიც წარმოების პატრონს ამ მუხლის ძალით ერგება.

52. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს უფლება ეძლევა:

1) გამოსცეს წესები როგორც საავთმყოფო კასების წევრთა საავთმყოფოების მოწყობა—შენახვის შესახებ, ისე საექიმო დახმარების აღმოჩენის იმ ნორმების შესახებ, რომელიც დაცული უნდა იქნეს წარმოებათა პატრონებისაგან მათი წარმოების სიდიდისა, მუშათა რაოდენობის და ადგილობრივი პირობების მიხედვით;

2) განსაზღვროს საზოგადო პირობები შეთანხმებისა მე-46—48 მუხ. აღნიშნულ საგნების შესახებ, წარმოებათა პატრონებისა და საავთმყოფო კასებისათვის როგორც ურთიერთ შორის, აგრეთვე მე-46 მუხლში მოხსენებულ სამმართველოებთან და დაწესებულებებთან;

3) დააწესოს განსაკუთრებული საანგარიშო ფორმა იმ საავთმყოფოებისათვის, რომელნიც საექიმო დახმარებას აღმოუჩენენ საავთმყოფო კასის წევრებს.

IV. ფულით დახმარება.

53. საავთმყოფო კასები აძლევს კასების მონაწილეთ ფულით დახმარებას:

1) ავთმყოფობის დროს ან უბედური შემთხვევისაგან გამოწვეული დასახიჩრების დროს, რომელთაც შემდეგათ შრომის უნარის დაკარგვა მოსდევს;

2) მშობიარობის დროს—ორსულებსა და მშობიარეთ, და

3) გარდაცვალების დროს—დასამარხავათ.

54. ავთმყოფობისა და დასახიჩრების დროს ფულით დახმარების რაოდენობა წესდება შემდეგ საზღვრებში:

1) ავთგამხდარ კასის წევრს ეძლევა ხელფასის ნახევრიდან ორმესამედამდე, თუ მას სარჩენი ყავს ცოლი, შვილი კანონიერი, ნაშვილები ან ქორწინების გარეშე შეძენილი, აგრეთვე ასაზრდელათ აყვანილი, რომელთაც ჯერ თუთხმეტი წელიწადი არ შესრულებიათ (კან კრ. ტ. IX, კან. მდგ. მ. 570, შენ., გავრ. 1906 წ.), ან

თუხმეტი წლისაზე ნაკლები ხნოვანების მექონე ძმები
ან დები, სრული ობლები, ან ნათესავეები პირდაპირი
ზეალმავალი შტოისა, და

2) ხელფასის მეოთხედიდან ნახევრამდე, — როგორც არ უნდა იყოს კასის წევრის ოჯახური მდგომარეობა, თუ კასის ასეთ მონაწილეთა შესახებ კასის საზოგადო კრება განსაკუთრებულ დადგენილებას არ გამოიტანს (მუხ. 62 პ. 1).

კასის მონაწილეთ, რომელთა ავთმყოფობა გამოწვეულია ან განზრახ, ან ძალადობით მოქმედებაში და ან ჩხუბში მონაწილეობით, რომელიც სისხლის სასამართლოს წესით ისჯება, უფლება არა აქვთ ფულით დახმარება მიიღონ საავთმყოფო კასის ქონებიდან.

55. მე-53 მუხლის 1 პუნქტში აღნიშნული ფულით დახმარება ეძლევათ:

1) ავთმყოფობის დროს — ავთგახდომის მეოთხედიდან მორჩენამდე, მაგრამ არა უმეტეს ოცდა ექვსი კვირისა; გამწვანებებითი ავთმყოფობის დროს — კი არა უმეტეს ოცდა ათი კვირისა წლის განმავლობაში, და

2) დასახიჩრების დროს:

ა) კასის მონაწილეთ, რომელნიც დაზღვეული არ არიან მუშების უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევის დებულების თანახმად, აგრეთვე იმ მონაწილეთ, რომლებზედაც არ ვრცელდება მრეწველობის წესდების მე-156¹ მუხ. დართული წესების მოქმედება, — იმ ვადის განმავლობაში, რომელიც აღნიშნულია 1-პუნქტში, და

ბ) კასის მონაწილეთ, რომელნიც დაზღვეული არიან მუშათა უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევის დებუ-

ლების თანახმად და შრომის უნარი დაუკარგავთ ი პირობებში, რომელნიც მოხსენებული არიან აღნიშნულ დებულებაში,—დღიდან უბედური შემთხვევისა მოარჩე ნამდე, მაგრამ არა უმეტეს სამეტი კვირისა.

ეს ფულით დახმარება ეძლევათ ავთმყოფებს ნამ დვილათ გაცდენილი დღეებისათვის, თუ ამ საგანზე განსაკუთრებული დადგენილება არ იქნა მიღებული კანონის საზოგადო კრების შიერ.

56. მშობიარობის დროს კასის მონაწილე დედაკაცებს ფულით დახმარება ეძლევათ შემდეგ საზღვრებში: მათი ხელფასის ნახევრიდან დაწყებული სრულ ხელფასამდე. ეს დახმარება ეძლევათ: ორსულთ—ორი კვირის განმავლობაში მშობიარობის წინ, და მშობიარეთ—ოთხი კვირის განმავლობაში მშობიარობის შემდეგ. ორსულთ უფლება აქვთ დახმარებით ისარგებლონ მხოლოდ იმ ხნის განმავლობაში, როდესაც ისინი ნამდვილათ ვერ ასრულებდნ მუშაობას. საავთმყოფო კასებს შეუძლიათ მშობიარობის დროს ფულით დახმარება მოუსპონ ისეთ მშობიარეთ, რომელნიც მუშაობას შეუდგებიან მშობიარობის დღიდან ოთხი კვირის გასვლამდე... მშობიარობის გამო ფულით დახმარების მიღების უფლება აქვთ საავთყოფო კასების მხოლოდ იმ წევრებს, რომელნიც ამ კასის წევრებათ ირიცხებოდნ სამი თვის განმავლობაში მაინც მშობიარობის წინ.

57. ფულით დახმარების რაოდენობა სიკვდილის დროს (მუხ. 53 პ. 3) ისაზღვრება ამ სახით: ის არ უნდა იყოს კასის მიცვალებული წევრის ოცადღის ხელფასსზე

ნაკლები და ოცდა ათი დღის ხელფასსზე მეტი. ამ დახმარების დანიშნულებაა მიცვალებულის დასაფლავებით გამოწვეული ხარჯების დაფარვა და ეძლევა მას, ვინც მიცვალებული დაასაფლავა.

58. თუ კასის წევრი დაზღვეული იყო მუშათა უბედური შემთხვევებისაგან დაზღვევის დებულების თანახმად და გარდაიცვალა ამ დებულებაში მოხსენებულ პირობებში, საავთმყოფო კასა ფულით დახმარებას იძლევა სათანადო დამზღვევ ამხანაგობის ხარჯზე.

59. საავთმყოფო კასები არ აძლევენ მე-53 მუხლის 1 და მე-3 პუნქტებში აღნიშნულ ფულით დახმარებას უბედურ შემთხვევების დროს კასის იმ მონაწილეთ, რომლებზედაც ვრცელდება მრეწველობის წესდების მე-156¹ მუხ. დართული წესების მოქმედება.

60 ფულით დახმარების რაოდენობის გამოანგარიშება ხდება კასის მონაწილეს იმ ხელფასის შიხედვით, რომლითაც განსაზღვრულია საავთმყოფო კასაში შესატანი მისი გადასახადი.

61. ფულით დახმარების რაოდენობას, მე-54—56 და 57 მუხლებით ნაჩვენებ ფარგლებში, ყოველწლობით წინდაწინვე აწესებს კასის საზოგადო კრება.

62. საავთმყოფო კასის საზოგადო კრებას შეუძლია დაადგინოს:

1) რომ კასის მონაწილეს, რომელიც მე-54 მუხლის მე-2 პუნ-ში აღნიშნულ პირობა რიცხვს ეკუთვნის, თუ ის საავთმყოფოში იქნა მოთავსებული, ფულით დახმარების მიღების უფლება ეკარგება (მუხ. 53, პ. 1), ან

რომ ასეთი მონაწილის ფულით დახმარება შეიძლება იმ მინიმუმზე დაბლა დავიდეს, რომელიც ნაჩვენებია მე-54 მუხლის მე-2 პუნქტში; 2) რომ ფულით დახმარება მიეცეს ავთმყოფს ავთგახდომის ოთხი დღის აღრეც (მუხ. 55, პ. 1); 3) რომ იმ დღეთა რიცხვში, რომელთა განმავლობაში კასის მონაწილეთ ფულით დახმარება ეძლევათ, ჩათვალოს აგრეთვე უქმეები და წარმოებაში მუშაობის შეწყვეტის დროს მოცდენილი დღეები; 4) რომ კასიდან გასულ პირს, ერთი თვის განმავლობაში უფლება შერჩეს მიიღოს ფულით დახმარება უმცირესი რაოდენობით, რომელიც განსაზღვრულია მე-54, 56 და 57 მუხლებით, მხოლოდ იმ პირობით-კი, თუ რომ ეს პირი სხვა კასის მონაწილეთ არ გამხდარა, და 5) რომ ყველა სახის ფულით დახმარების ან ზოგიერთ მათგანის მიღების უფლება შეიძლება შედენილ იქნეს მას შემდეგ, თუ კასის მონაწილეთა რიცხვში ითვლები განსაზღვრული ვადის განმავლობაში, რომელიც ორ კვირას არ აღემატება.

63. საავთმყოფო კასის საზოგადო კრებას შეუძლია დაადგინოს, რომ კასის მონაწილეთ, რომელნიც დაარღვევენ წესდებას ან საზოგადო კრების დადგენილებას რომელიც შეეხება განცხადების შეტანის წესს ავთმყოფობის შესახებ და აგრეთვე საექიმო პერსონალის განკარგულებათა შეუსრულებლობას,—შესაძლოა მოესპიოთ ფულით დახმარება საესებით ან ნაწილობით, ან დაჯარიმებულ იქნან საავთმყოფო კასის სასარგებლოთ. ჯარიმის რაოდენობას თვითოეული კერძო შემთხვევისათვის საზოგადო კასის გამგეობა და ეს ჯარიმა არ შეი-

ძლება აღემატოს სამ მანეთს თვითეული წესის დარღვევისათვის; აღნიშნული დადგენილება გამგეობისა ეცნობა წარმოების პატრონს, რომელიც კასის მონაწილეს ხელფასის პირველი დარიგების დროს დაუპერს მაზე დადებულ ჯარიმას.

V. საავთმყოფო კასების საშვალეებანი.

64. საავთმყოფო კასების საშვალეებანი შესდგება:

1) მონაწილეთა გადასახადისაგან და წარმოების პატრონთა წასამატისაგან; 2) კასის ^{აწონებათა} შემოსავლისაგან; 3) დახმარებათა და შემოწირულობათაგან; 4) ფულით გადასახდელ ჯარიმებისაგან, რომელთაც საავთმყოფო კასების გამგეობანი ადებენ ამა თუ იმ პირს (მუხ. 63); 5) პენებისაგან (მუხ. 68), და 6) შემთხვევითი შემოსავლისაგან.

შენიშვნა. თუ კასის მონაწილენი წარმოებაში დაქირავებული არიან მოიჯარადრისაგან, მაშინ მათი ხვედრი გადასახადი და აგრეთვე ამ პირთათვის დასამატებელ თანხას კასას აძლევს წარმოების პატრონი. ეს ფული მოიჯარადრისაგან უნდა აიღოს წარმოების პატრონმა და შეუძლია დაუკავოს მოიჯარადრეს მისაღები თანხიდან.

65. საავთმყოფო კასების მონაწილეთაგან ასაღებ გადასახადის რაოდენობას აწესებს კასის საზოგადო კრება. გადასახადი არ უნდა იქნეს ხელფასის ერთ პროცენტზე ნაკლები და არ უნდა აღემატებოდეს ორ პროცენტს. საავთმყოფო კასებში, სადაც მონაწილეთა რიცხვი ოთხასზე ნაკლებია, გადასახადის რაოდენობა შეიძლება

→ გადიდებულ იქნეს სამ პროცენტამდე. იმ პირთათვის, რომელთა დღიური ხელფასი დღეში ხუთ მანეთს აღემატება ან რომელთა წლიური ჯამაგირი ათას ხუთას მანეთზე მეტია, გადასახადი გამოანგარიშებული უნდა იქნეს ხუთი მანეთის კვალობაზე დღეში.

66. მისმაგიერათ რომ კასაში შესატანი გადასახადის რაოდენობა თვითეული მონაწილის ხელფასის მიხედვით იქნეს გამოანგარიშებული საავათმყოფო კასის წესდების თანახმად, შესაძლოა აგრეთვე გადასახადების რაოდენობის დაწესება რიგების მიხედვით. წარმოების პატრონი საავათმყოფო კასის გამგეობას აწვდის ცნობებს კასის მონაწილის ხელფასის რაოდენობის შესახებ, რომლის მიხედვით კასის მონაწილე ჩაიხიკება შესაფერ რიგში. წესებს კასის მონაწილეთა ამა თუ იმ რიგზე მიწერისას, ან მათი ერთი რიგიდან მეორეში გადაწერის შესახებ, ხელფასის რაოდენობის შეიცვლის დროს, სცემს საავათმყოფო კასის გამგეობა წესდების თანახმად.

67. წარმოებათა პატრონების მიერ საავათმყოფო კასაში შესატანი წასამატი გადასახადი (მუხ. 64 პ. 1) უდრის ორ-მესამედს იმ გადასახადებისას, რომელსაც კასის წევრები იხდიან.

68. კასაში წარსადგენ გადასახადს წარმოებრს პატრონი კასის მონაწილეებს უკავებს ხელფასის გასტუმრების დროს და საავათმყოფო კასაში ადგენს ერთი კვირის ვადაში, დღიდან ფულის დაკავებისა. ამ გადასახადთან ერთად წარმოებრს პატრონს კასაში შეაქვს მასზე შეწერილი წასამატიც. აღნიშნულ ვადაში შეუტა-

ნელი ფულები წარმოების პატრონს გადახდება საქარხნო ინსპექციის მოხელეთა განკარგულებით იმ წესების თანახმად, რომელიც დაკანონებულია უცილობელ სახაზინო მოთხოვნილებათა შესახებ (კან. კრ. ტ. XVI, ნ. 2, დებ. მ.დ. უცილ. მად., გამ. 1910 წ., მ. 2); ამასთანავე მას საავთმყოფო კასის სასარგებლოთ გადახდება პენია (ჯარიმა), რომლის რაოდენობა უდრის ერთ პროცენტს თვეში ვადაზე შეუტანელი ფულისას, არა სრული თვე-კი იანგარიშება სრულ თვედ.

69. საავთმყოფო კასებში წესიერათ შესული ფულები არ შეიძლება უკანვე დაბრუნებულ იქნეს.

70. კასის მონაწილეს გადასახადი არ ხდება მთელი იმ ხნის განმავლობაში, როდესაც ის მოკლებული იყო შრომის უნარს. ასეთ შემთხვევებში წარმოების პატრონიც თავისუფლდება ხვედრი წასამატის შეტანისაგან.

71. თუ ხელფასის გასტუმრების დროს გადასახადი არიქნა დაკავებული, ასეთი უნდა დაუჭირონ ხელფასის შენდევნი გასტუმრების დროს, იმ გადასახადთან ერთად, რომელიც ამ უკანასკნელი ვადის დროს მოუწევს კასის მონაწილეს.

72. საავთმყოფო კასებს შეუძლიათ მიიღონ დახმარება და შემოწირულებანი ამ კასების მიზნისათვის მოსახმარათ. ეს თანხები უნდა დაიხარჯოს იმ დანიშნულების თანახმად, რომელსაც თვით შემომწირველნი მისცემენ მათ, თუ ასეთი დანიშნულება არ იქნება, შემოწირულება სათადარიგო თანხათ ჩაირიცხება.

73. საავთმყოფო კასის საშვალეებიდან ღდება ორი თანხა: სატრიალო და სათადარიგო.

74. სატრიალო თანხა შესდგება: 1) გადასახადებისა და წასამატებისაგან, განსაზღვრული ნაწილის გამოკლებით, რომელიც სათადარიგო თანხაში გადაირიცხება; 2) საავთმყოფო კასის ქონებათა შემოსავლისაგან, და 3) შემთხვევითი ხასიათის შემოსავლისაგან.

75. საავთმყოფო კასის მიმდინარე ხარჯები უნდა დაითაროს სატრიალო თანხიდან.

76. სათადარიგო თანხა შესდგება: 1) გადასახადებისა და წასამატების ნაწილისაგან, რომლის რაოდენობა ისაზღვრება კასის წესდებით და უდრის 5—10 პროცენტს ამ ჯამისას; 2) კასის წლიურ ოპერაციებზე გადარჩენილი თანხისაგან; 3) მე-64 მუხ. მე-4 და მე-5 პუნქტებში აღნიშნული შემოსავლისაგან, და 4) იმ დახმარებათა და შემოწირულებათაგან, რომელთაც განსაზღვრული დანიშნულება არ ექნებათ. გადასახადებიდან და წასამატებიდან ნაწილის გადადება (პ. 1) შეწყდება, როდესაც საავთმყოფო კასის წლიური ანგარიშის თანახმად სათადარიგო თანხა გაუსწორდება კასისაგან ორ წინა საანგარიშო წელში დანახარჯ თანხას, და ისევ განახლდება. თუ სათადარიგო თანხა ამ ზომამდე დაბლა დაეცემა. როდესაც სათადარიგო თანხა მიაღწევს აღნიშნულ უმაღლეს საზღვარს, კასის საზოგადო კრებას შეუძლია კასის მონაწილეთა გადასახადი დასწიოს უმცირეს საზღვარს ქვეითაც, რომელიც დაწესებულია მე-65 მუხლით.

77. სათადარიგო თანხა შეიძლება დაიხარჯოს, როდესაც სატრიალო თანხა საკმარისი არ აღმოჩნდება საავთმყოფო კასის ხარჯების დასაფარავათ.

78. თუ სატრიალო თანხის საშვალღებანი არ ფარავენ საავათმყოფო კასის მიმდინარე ხარჯებს და თუ, ამავდროს, სათადარიგო თანხას იმდენი მოაკლდა, რომ განახევრდა იმასთან შედარებით, რაც წლის დასაწყისში იყო, მაშინ კასის გამგეობა ვალდებულია მოიწვიოს საზოგადო კრება გადასახადების გადიდების საკიოხის გადასაწყვეტათ იმ ფარგლებში, რომლიც მე-65 მუხლშია ნაჩვენები, ან კასის სავალდებულო ხარჯების შესამცირებლათ, ამა დებულების მიერ აღნიშნულ ფარგლებში, და კასის საქმეთა მოსაწყისრიგებელ სხვა ზომათა მისაღებათ.

79. იმ შემთხვევაში, თუ საავათმყოფო კასის გამგეობა უარს იტყვის საზოგადო კრების მოწვევაზე თანახმათ წინა მუხლისა, მაშინ საზოგადო კრება მოწვეულ იქნება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს განკარგულებით.

80. თუ კასაში შესატანი გადასახადი დაწესებულია უმაღლესი საზომით (მუხ. 65) და, მიუხედავად ამისა, საავათმყოფო კასის საშვალღებანი მაინც არ ყოფნის ფულით დახმარების ხარჯებს, თუმცა ფულით დახმარება, რამდენათაც ამ დებულებით შეიძლება, მცირეა დანიშნული, იმ შემთხვევაში კასის საზოგადო კრებას უფლება ეძლევა კიდევ გაადიდოს გადასახადების არსებული რაოდენობა. მხოლოდ წარმოებათა პატრონებისაგან წასამატი ისეთი საავათმყოფო კასებისათვის, რომელთა წევრების რიცხვი ოთხასზე მეტია, არ უნდა აღემატებოდეს $\frac{1}{3}$ პროცენტს, ხოლო ოთხასზე ნაკლები წევრების მყოლი კასებისათვის ორ პროცენტს კასის წევრთა შემოსავლისას, რომელიც

საწევრო გადასახადების გამოსაანგარიშებლათ არის მიღებული. ამ მუხლის თანახმად მიღებული საზოგადო კრების დადგენილება სისრულეში მოდის მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს ნებადართვით.

81. თუ მე-78 და მე-80 მუხლებში აღნიშნულ ზომებს საზოგადო კრება უყურადღებოდ დასტოვებს, ამ ზომების მიღება შეუძლია მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს; საკრებულოს განკარგულებანი სისრულეში მოყავს საავათმყოფო კასის გამგეობას.

82. თუ საავათმყოფო კასას მიმდინარე ხარჯების დასაფარავათ საშვალეებანი არ მოეპოვება და თუ, ამავე ღრის, კასის კუთვნილი ყველა ღირებულებანი განადგურებულია, კასის გამგეობას შეუძლია, სამრეწველო წესდების მე-15^ნ მუხლით აღნიშნული წესის თანახმად, შუამდგომლობა აღძრას, რათა მიეცეს მას უპროცენტო სესხი ამ თანხიდან, რომელიც აღნიშნულია სამთო წესდების მე-73⁶ მუხლში და სამრეწველო წესდების მე-15¹ მუხლში. ამ სესხის გასასტუმრებლათ უნდა მოხმარებულ იქნეს ის თანხა, რომელიც დანიშნულია სათადარიგო თანხაში გადასარიცხავათ, და აგრეთვე სატრიალო თანხიდან მონარჩენი ფულები.

83. საავათმყოფო კასის საშვალეებანი, რომელიც დანიშნული არ არის დაუყონებლივ გასასტუმრებელი ხარჯებისათვის, ინახება: 1) სახელმწიფო და მთავრობისაგან უზრუნველ-ყოფილ პროცენტიანი ქაღალდების სახით, ან რუსეთის სამიწადმოქმედო საკრედიტო დაწესებულებათა გირავნობის ფურცლების სახით, ქალაქის

საკრედიტო საზოგადოებათა და ქალაქის სესხის ობლიგაციების სახით, ხოლო მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულომ უნდა უზენაეს ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებათა რომელი ობლიგაციები შეიძლება შეძენილ იქნეს, და 2) ვკლადების სახით და მიმდინარე ანგარიშზე, სახელმწიფო ბანკში, სახელმწიფოს შემნახველ კასებში და კერძო საკრედიტო დაწესებულებებში; უკანასკნელ შემთხვევაში საჭიროა დასტურის მიღება ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრისაგან, რომელიც ფინანსთა მინისტრს უნდა შეუთანხმდეს ამ საკითხში.

84. კერძო საავთმყოფო კასის ფულებისა და საფასური ნივთების შენახვა ევალება წარმოების პატრონს, ხოლო საერთო კასების ქონების—წარმოებათა ერთ ერთ პატრონს, ურთიერთშორის შეთანხმებით. წარმოების პატრონი კასის კუთვნილ ფულებს ინახავს საკრედიტო დაწესებულებებში (მუხ. 83), თუ ეს შესაძლებელია ადგილობრივი პირობების მიხედვით. ფულის შენახვის ხარჯებს კისრულობს საავთმყოფო კასა.

VI. საავთმყოფო კასების საქმეთა მართვა.

85. საავთმყოფო კასის საქმეებს განაგებს: კასის საზოგადო კრება და მისი გამგეობა.

86. კასის საზოგადო კრება შესდგება: 1) კასის მონაწილეთა რწმუნებულებისაგან და 2) წარმოებათა პატრონების წარმომადგენელთაგან.

87. რწმუნებულებს თავიანთი წრიდან ირჩევენ კასის მონაწილენი იმდენს, რამდენიც განსაზღვრულია კასის წესდებით, მაგრამ არა უმეტეს ასი კაცისა. არჩევნების წესი და არჩეულ პირთა თანამდებობის ვადა განსაზღვრულია წესდებით. თვითეული რწმუნებული ერთი ხმის უფლებით სარგებლობს საზოგადო კრებაზე; ეს უფლება არ შეიძლება გადაეცეს სხვა პირს.

88. წარმოების პატრონს თავის წარმომადგენელთა არჩევა შეუძლია კასის არა მონაწილეთა წრიდანაც. წარმოების პატრონს შეუძლია არ ისარგებლოს მისდამი მინიჭებული უფლებით და წარმომადგენლები არ დანიშნოს კასის საზოგადო კრებაში. წარმოების პატრონის წარმომადგენელთა სია უნდა ეცნობოს საავათმყოფო კასის გამგეობას ყოველი საზოგადო კრების გახსნამდე. წარმოების პატრონის წარმომადგენლნი საზოგადო კრებაზე სარგებლობენ იმ ხმების ორი მესამედით, რომელიც კრებაზე დამსწრე რწმუნებულებს ეკუთვნის. წარმოების პატრონის წარმომადგენელთა შორის ხმების განაწილება დამოკიდებულია წარმოების პატრონის ნება-ყოფლობაზე.

89. საერთო საავათმყოფო კისების საზოგადო კრებაზე დამსწრე რწმუნებულთა რიცხვი თვითეული წარმოებიდან განისაზღვრება იმის და მიხედვით, თუ რამდენი კასის წევრი ირიცხება ამა თუ იმ წარმოებაში.

90. საზოგადო კრებაზე თავმჯდომარეობს წარმოების პატრონი ან მისგან დანიშნული პირი. წარმოების პატრონს შეუძლია უარი განაცხადოს თავმჯდომარეობაზე. მაშინ კრება თავმჯდომარეს ირჩევს კრებაზე დამსწრე

პირთა შორის. საერთო საავათმყოფო კასებში საზოგადო კრებებზე თავმჯდომარეობის საკითხს წარმოებათა პატრონები თვითონ სწყეტენ ურთიერთ შორის შეთანხმებით. საზოგადო კრებაზე წესიერების დაცვა შეადგენს კრების თავმჯდომარის მოვალეობას.

91. საზოგადო კრება კანონიერათ ითვლება, თუ მაზე გამოცხადდა რწმუნებულთა ნახევარზე არა ნაკლები. თუ კრებაზე რწმუნებულთა ნახევარზე ნაკლები გამოცხადდა, მაშინ არა უგვიანეს ორი კვირისა უნდა მოწვეულ იქნეს ახალი კრება, რომელიც კანონიერათ ჩაითვლება რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

92. საზოგადო კრებაზე საკითხები წყდება ხმის უბრალო უმრავლესობით; ხმების თანასწორათ გაყოფის დროს თავმჯდომარის ხმას ეძლევა გადამწყვეტი მნიშვნელობა. საავათმყოფო კასის წესდების შეცვლისა, ან მის საქმეთა ლიკვიდაციის საკითხი წყდება ორ მესამედზე არა ნაკლები ხმის უმეტესობით.

93. საზოგადო კრების მოწვევას საავათმყოფო კასის გამგეობა ატყობინებს რწმუნებულებს და აგრეთვე წერილობით აცნობებს ადგილობრივი პოლიციის უფროსს. პოლიციის უფროსის სახელზე გაგზავნილ განცხადებაში ჩამოთვლილი უნდა იყოს კრებაზე გასარჩევი საკითხები და აგრეთვე ნაჩვენები უნდა იყოს დრო და ადგილი საზოგადო კრების. ადგილობრივი პოლიციის უფროსს უფლება აქვს საზოგადო კრებაზე დასასწრებათ გაგზავნოს რომელიმე მოხელე პირი, რომელსაც კასის გამგეობა ადგილს აძლევს კრების დარბაზში. საზოგადო

კრების თავმჯდომარის უფლება—მოვალეობათა შესახებ მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ბოროტ-მოქმედებათა წინასწარ გაფრთხილებისა და შეწყვეტის წესდების მე-115¹ მუხლის დამატების მე-15 მუხლის დადგენილებანი (კანონ. კრ. ტ. XIV¹, 1906 წ.). თუ კრებაზე თავი იჩინა ისეთმა პირობებმა, რომელნიც აღნიშნული დამატების მე-15 მუხლშია მოხსენებული, კრებაზე დამსწრე პოლიციელი თავმჯდომარისაგან მოითხოვს კრების დახურვას. თუ ორგზის განმეორების შემდეგ მოთხოვნა შესრულებული არ იქნა, პოლიციის მოხელე თვისი უფლებით ხურავს კრებას.

94. კასის საზოგადო კრებას ექვემდებარება შემდეგი საგნები:

- 1) გამგეობის წევრთა არჩევა;
- 2) რევიზიების დანიშვნა კასის საქმეთა განსახილველათ და სარევიზიო წესების გამომუშავება;
- 3) კასის გამგეობის წლიური ანგარიშის განხილვა, შემოწმება და დამტკიცება;
- 4) სარევიზიო კომისიის არჩევა;
- 5) განხილვა საჩივართა, რომელიც აღძრულ იქნება კასის მონაწილეთაგან და წარმოების პატრონთაგან გამგეობის მოქმედებათა შესახებ;
- 6) კასის გამგეობისა და საზოგადო კრების წევრთაგან აღძრულ კითხვების გადაწყვეტა;
- 7) საკითხები კასის გამგეობის წევრთა პასუხმგებლობის შესახებ მათი უკანონო მოქმედების გამო, და

აგრეთვე გამგეობის წევრთა თანამდებობიდან გადაყენების შესახებ;

8) საკითხები საავთმყოფო კასის წესდების შეცვლის შესახებ, და

9) კასის საქმეთა ლიკვიდაციის საკითხი.

გარდა ამისა საზოგადო კრება განაგებს ყველა იმ საქმეებს, რომელთა ასრულება კანონის ან წესდების ძალით დაკისრებული არ აქვს კასის გამგეობას.

95. სარევიზიო კომისია ირჩევა საზოგადო კრების წევრთაგან და მას ევალება საავთმყოფო კასის გამგეობის შემოსავალ-გასავლის და საერთო ანგარიშების შემოწმება და აგრეთვე კასის გამგეობის წლიური ანგარიშის განხილვა. სარევიზიო კომისიის დასკვნა დასამტკიცებლათ შეაქვთ საზოგადო კრებაზე.

96. საავთმყოფო კასის წესდებაში აღნიშნულ ვადას შიგნით როგორც კასის მონაწილეთ, აგრეთვე წარმოებათა პატრონებსაც შეუძლიათ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოში გაასაჩივრონ საზოგადო კრების დადგენილებანი. თუ ეს დადგენილებანი არღვევენ კანონს ან წესდებას, საკრებულოს შეუძლია მათი გაუქმება.

97. საავთმყოფო კასის გამგეობა შესდგება წევრთა კენტი რიცხვისაგან, რომელიც განსაზღვრულია წესდებით. გამგეობის შემადგენლობაში შედიან არჩეული და დანიშნული წევრები. პირველთ ირჩევენ თავიანთ წევრთა შორის საზოგადო კრება; ხოლო მეორენი ინიშნებიან წარმოების პატრონისაგან ან კასის მონაწილეთა წრიდან ან გარეშე პირთაგან. გამგეობის ასარჩევ წევრთა არჩე-

ნები ხდება ფარული ხმის მიცემით, რომელშიაც მონაწილეობას არ ღებულობენ წარმოების პატრონი და მისი წარმომადგენელი. არჩეულ წევრთა რიცხვი გამგეობაში ერთით მეტი უნდა იყოს დანიშნულ წევრთა რიცხვზე. ამავე წესით ირჩევიან და ინიშნებიან განგცობის წევრთა მოადგილენი იმ რაოდენობით, რომელიც განსაზღვრულია წესდებით. გამგეობის არჩეული წევრები ირჩევიან იმ ვადით, რომელიც განსაზღვრულია წესდებით; გამგეობის დანარჩენ წევრებს ნიშნავს წარმოების პატრონი იმ ვადით, რომელსაც ეს უკანასკნელი სცნობს საჭიროთ. საერთო საავათმყოფო კასებში გამგეობის წევრთა დანიშვნა ხდება წარმოებათა პატრონების ურთიერთშორის შეთანხმებით; თუ შეთანხმება არ მოხდა, გამგეობის წევრები ინიშნებიან მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს განკარგულებით იმ კანდიდატთაგან, რომელთაც წარმოებათა პატრონები წარადგენენ. წარმოების პატრონს შეუძლია არ ისარგებლოს გამგეობის წევრთა დანიშვნის უფლებით, მაშინ გამგეობის დასანიშნავ წევრთა თავისუფალ ადგილებს დაიკერენ არჩეული წევრები. წარმოების პატრონს შეუძლია თვისი უფლებით ხელახლა ისარგებლოს მხოლოდ მას შემდეგ, როდესაც დასანიშნავ წევრთა ადგილას არჩეულ წევრებს ვადა გაუვათ.

98. წევრები გამოდიან გამგეობიდან ისეთ შემთხვევათა გამო, რომელნიც აღნიშნული არიან 103 მუხლის 1 და 2 პუნქტებში, მე-4 პუნქტის მეორე ნახევარში, და მე-5 და მე-6 პუნქტებში. გარდა ამისა. არჩეული წევრები გამგეობისა თანამდებობას თავს ანებებენ, თუ

კასის მონაწილეთა წრიდან ამოირიცხებიან. საქარტნო ინსპექციის მოხელეთ, აგრეთვე, სათანადო შემთხვევებში. სამთო და სანავოსნო ზედამხედველობის მოხელეთ შეუძლიათ გამგეობის წევრთა თანამდებობიდან დროებით გადააყენონ ის პირნი, რომელნიც გამოძიებაში იმყოფებიან ან სამართალში არიან მიცემულნი და ბრალათ ედებათ ისეთ დანაშაულობათა ჩადენა, რომელნიც აღნიშნული არიან მე-103 მუხლის 1 პუნქტში ან რომელთაც მოსდევს თანამდებობიდან გადაყენება; გამგეობიდან ირიცხებიან აგრეთვე გაკოტრებულათ გამოცხადებული წევრები, სანამ გაკოტრების ხასიათი გამოირკვევოდეს. დროებით გადაყენებული ან გამგეობიდან გამოსულ არჩეული წევრების ალაგს მუდმივათ ან დროებით შედიან გამგეობაში რიგრიგობით მათი მოადგილენი. მორიგეობა ხდება ხმის უმრავლესობის მიღების მიხედვით, თუ მიღებული ხმების ხიცხვი თანასწორი იქნება — მოადგილე ირჩევა წილის ყრით; დანიშნულ წევრთა მოადგილენი თანამდებობის ასრულებას იწყებენ დანიშვნის წესით.

99. გამგეობის წევრები თავიანთ შორის ირჩევენ გამგეობის თავმჯდომარესა და მის ამხანაგებს, რამდენიც ნაჩვენებია წესდებაში. კასის წესდების თანახმად გამგეობაში თავმჯდომარეობა შეიძლება მიენდოს წარმოების პატრონს.

100. გამგეობის წევრები თავიანთ მოვალეობას უსასყიდლოთ ასრულებენ, თუ საავთმყოფო კასის წესდება არ შეიცავს ისეთ დადგენილებას, რომელიც შესაძლოთ სცნობს დაჯილდოებას კასის საშვალებიდან. ამ

დაჯილდოების რაოდენობა და მისი გაცემის პირობანი ისაზღვრება წესდებით.

101. გამგეობას ეკისრება საავთმყოფო კასის საქმეთა მართვა და კერძოთ: კასის მონაწილეთა ხელფასის რაოდენობის შეტყობა, რათა მის კვალობაზე გამოანგარიშებულ იქნეს კასაში შესატანი გადასახადი, აღნუსხვა კასის მონაწილეთა ავთგახდომისა, და ავთმყოფობის ხანგრძლივობისა და მათთვის ფულით დახმარების დანიშვნა. საავთმყოფო კასის მოქმედების შესახებ გამგეობა წლიურ ანგარიშს აღგენს იმ ფორმით, რომელიც დაწესებულია მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ.

102. გამგეობის დადგენილებანი შეიძლება გასაჩივრებულ იქნენ საზოგადო კრებაში.

103. საზოგადო კრებისა და საავთმყოფო კასის გამგეობის წევრებათ კასის მონაწილეთა წრიდან შეიძლება არჩეულ და დანიშნულ იქნენ ორივე სქესის პირნი, რომელნიც 25 წლისაზე არა ნაკლები ხნოვანებისა არიან. საზოგადო კრებაზე და გამგეობაში არ დაიშვებიან: 1) ის პირნი, რომელთაც სასამართლოსაგან გადაწყვეტილი აქვთ სასჯელი, რომელსაც თან მოსდევს უფლებათა აყრა ან შეზღუდვა, ან სამსახურიდან დათხოვა, აგრეთვე სასამართლოსაგან დასჯილნი ქურდობისათვის, „მოშენიკობისათვის“, მიბარებული ქონების მითვისებისა ან გაფლანგვისათვის, მოტაცებულის დამალვისათვის, აშკარა ნაპარავ ან მოტყუებით მიღებული ქონების ყიდვისა ან დაგირავებისათვის და აგრეთვე მევახშეობისათვის, თუნდა სასჯელის გადაწყვეტის შემდეგ ეს პირნი

სასჯელისაგან იყონ განთავისუფლებულნი ვადის გასვლის გამო, ან შერიგებით, უმაღლესი მანიფესტის ძალით ან განსაკუთრებული უმაღლესი ბრძანებით; 2) სასამართლოს დადგენილებით თანამდებობიდან გადაყენებულნი—სამი წლის განმავლობაში დღიდან გადაყენებისა, თუნდა ისინი სასჯელისაგან განთავისუფლებულ იქნენ ვადის გასვლის გამო, უმაღლესი მანიფესტის ან განსაკუთრებული უმაღლესი ბრძანების ძალით; 3) გამოძიებაში მყოფნი ან სასამართლოში მიცემულნი ისეთ დანაშაულობათათვის, რომელნიც აღნიშნულნი არიან 1 პუნქტში, ან რომელთაც შედეგათ მოსდევს თანამდებობიდან გადაყენება; 4) გაკოტრებულნი, სანამ გაკოტრების ხასიათი არ გამოირკვევა; ხოლო ვისი საქმეებაც უკვე დასრულებულია, — ყველანი, გარდა უბედურებისაგან გაკოტრებულთა; 5) სასულიერო ხარისხ ან წოდება ჩამორთმეულნი ბიწიერებათა, ჩადენისათვის, და 6) სამხედრო ბეგარის მოუხდელობისათვის დასჯილნი. გამგეობის წევრებათ არ შეიძლება დანიშნულ ან არჩეულ იქნენ ის პირნი, რომელთაც წერაკითხვა არ იციან.

104. გამგეობის წევრთა არჩევის ოქმს საავათმყოფო კასის გამგეობა უდგენს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს. არჩევნების დროს დაშვებულ უკანონო მოქმედებათა შესახებ საჩივარი უნდა გაიგზავნოს საკრებულოში სამი დღის განმავლობაში. არჩევნები კანონიერათ ითვლება, თუ არჩევნების დღიდან ორი კვირის განმავლობაში საკრებულომ ის არ გააუქმა. ყოველი ცვლილების შესახებ, რომელიც გამგეობის შემადგენლო-

• ბაში მოხდება, გამგეობა ვალდებულია ერთი კვირის განმავლობაში აცნობოს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს.

105. თუ რწმუნებულები (მუხ. 86) წარმოების სამუშაოზე ან სამსახურში ვერ გამოცხადდნენ იმ დროს, როდესაც ისინი თავიანთ მოვალეობას ასრულებდნენ, როგორც რწმუნებულნი ან გამგეობის წევრები, წარმოების პატრონს უფლება არა აქვს გაცდენისა ან სამუშაოზე გამოუცხადებლობისათვის მათ რაიმე ჯარიმა დაადევას (კან. კრ., ტ. XI, ნაწ. 2, მრეწ. წესდ., 1893 წ. გამოც., მუხ. 143 და 145), ან მოსთხოვოს მათ დაქირავების ხელშეკრულების დარღვევა ვადაზე ადრე.

106. საავთმყოფო კასის ქონების, საქმის წარმოების, შესავალ-გასავალისა და აგრეთვე კასის გამგეობის ანგარიშების რევიზია შეიძლება მოახდინონ საქარხნო ინსპექციის მოხელეებმაც: 1) მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს დადგენილებით და 2) საკუთარი სურვილითა და მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს და აგრეთვე საქარხნო ინსპექციის მოხელეებს უფლება აქვთ მოსთხოვონ კასის გამგეობას, რათა მან საკრებულოს მიერ ნაჩვენებ ვადაში და მის მიერვე განსაზღვრული ფორმით წარადგინოს ფულის ანგარიში, აგრეთვე ცნობები კასის მონაწილეთა შესახებ, ცნობანი ავთგამხდართა და გარდაცვლილთა შესახებ, შემოსულ გადასახადებისა და წასამატების შესახებ, საექიმო დახმარებისა და ფულით დახმარებათა შესახებ, რომელთაც კასა ეწევა. ამ მუხლში აღნიშნულ რევიზიას გარდა, გუბერნატორს შეუძლია მის

ხელქვეით მოხელეთა შემწეობით რევიზია უქნას საავათ-
მყოფო კასებს.

107. საქარხნო ინსპექციის მოხელეთაგან მოხდენილი რევიზიის ანგარიში განსახილველათ ეგზავნება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს.

108. თუ წარმოების პატრონი სცნობს, რომ საზოგადო კრების ან კასის გამგეობის დადგენილება, რომელიც კასის ქონების დახარჯვას შეეხება, წინააღმდეგია კანონის ან წესდების, ის არ ასრულებს ასეთ დადგენილებას და სამი დღის განმავლობაში ამის შესახებ მოხსენებას ადგენს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოში. საკრებულო ორი კვირის განმავლობაში ან აუქმებს საზოგადო კრებისა და გამგეობის აღნიშნულ დადგენილებათ ან ადასტურებს მათ სისრულეში მოყვანის საჭიროებას.

109. თუ საზოგადო კრების ან საავათმყოფო კასის გამგეობის მოქმედებაში კანონის ან წესდების დარღვევა იქნა შემჩნეული, მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო გამგეობას წინადადებას აძლევს განსაზღვრულ ვადაში ზომები მიიღოს აღმოჩენილ უკანონო მოქმედებათა გასასწორებლათ.

110. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს შეუძლია თანამდებობიდან გადააყენოს საავათმყოფო კასის გამგეობის წევრები, თუ მათ მიერ დარღვეულ იქნა კანონი ან კასის წესდება, და აგრეთვე საჭირო შემთხვევებში სასამართლოს წესით პასუხისგებაში მისცეს ისინი. ამისგან დამოუკიდებლათ, გუბერნატორს შეუძლია, საზოგადოებრივი მშვიდობიანობისა და უშიშრო-

ების დასაცველათ მისაღებ ზომების თანახმად, თანამდებობიდან გადაყენოს საავთმყოფო კასის წევრები. ასეთი გადაყენების შესახებ გუბერნატორი, ორი კვირის განმავლობაში, განსახილველათ მოხსენებას უდგენს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს.

111. წინა მუხლში აღნიშნული წესით გამგეობიდან გამორიცხულ წევრების აღგილებს იკერენ სხვები იმ წესების თანახმად, რომელიც განსაზღვრულია მე-98 მუხლით და კასის წესდებით.

112. თუ, 110 მუხლში აღნიშნული წესით, კასის გამგეობის წევრობიდან გადაყენებულთა ალაგას დანიშნული არ იქნა სხვა იმ ვადის განმავლობაში, რომელსაც დანიშნავს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო, მაშინ უკანასკნელს უფლება ეძლევა, გამგეობის სრული შემადგენლობის არჩევამდე, საავთმყოფო კასის საქმეთა გამგეობა მიანდოს ან გამგეობის დანარჩენ წევრთ, ან წარმოების პატრონს, თუ ის ამაზე დასთანხმდება, ან საკრებულოსაგან განსაკუთრებით დანიშნულ პირებს.

113. თუ, წინამუხლში აღნიშნული მოსაზრების ძალით, საავთმყოფო კასის საქმეთა გამგეობა წარმოების პატრონს მიენდობა დროებით, მაშინ ამ უკანასკნელს შეუძლია გამგეობის აღმასრულებლი მოქმედებანი დააკისროს განსაკუთრებული რწმუნებულებით აღკუთვილ პირთ, მხოლოდ საკუთარი, ე. ი. წარმოების პატრონის, პასუხის მგებლობით.

114. თუ წინა მუხლებში (109—113) აღნიშნული ზომებით კასის მოქმედებაში წესიერება არ იქნა აღდგე-

ნილი, საკრებულოს შეუძლია დაადგინოს, რომ ასეთი კასის საქმეთა მართვა დროებით გადაეცეს სხვა საავთ-
მყოფო კასის გამგეობას, უკანასკნელის თანხმობით, ან
მიაწეროს ასეთი კასა ერთ რომელსავე უკვე არსებულ
კასას, უკანასკნელისა და წარმოებათა პატრონების თან-
ხმობით, ან განკარგულება მოახდინოს, რათა მუშათა
დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ნებართვით დროებით დაი-
ხუროს კასა.

115. თუ რომელიმე საავთმყოფო კასის საქმეთა
მართვა დროებით გადაეცა წარმოების პატრონს, ან მუშათა
დაზღვევის საქმეთა საკრებულოსაგან განსაკუთრებით
დანიშნულ პირებს (მუხ. 112), ან სხვა კასის გამგეობას
(მუხ. 114), იმ შემთხვევაში აღნიშნულ წარმოებათა
პატრონებზე, განსაკუთრებით დანიშნულ პირებზე და
კასების გამგეობაზე გადადის ყველა უფლება—მოვალეო-
ბანი პირველი კასის საზოგადო კრებისა.

კ ა ნ ო ნ ი

მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ ავთომყოფობის დროს.

I. შემოდებულ იქნეს აქვე დამატებული დებულება
მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ ავთომყოფობის დროს.

II. 1 განყოფილებაში მოხსენებული დებულება
გავრცელებულ იქნეს ევროპის რუსეთის გუბერნიებსა
და ოლქებზე, და კავკასიის მხარეზე. ნება მიეცეს მინისტრთა
საბჭოს გაავრცელოს აღნიშნულ დებულების მოქმედება
იმპერიის სხვა ადგილებზე, ან დაუმორჩილოს ამ დებუ-
ლების ძალას ცალკე წარმოებანი, რომელნიც ასეთ
ადგილებში მდებარეობენ. მინისტრთა საბჭოს დადგენი-
ლება ამ საგანზე გამოქვეყნებულ იქნეს კანონთა და
მთავრობის განკარგულებათა კრებულში.

III. გადასახადების (ПОШЛИНЫ) წესდების შესახებ-
ბათ (კან. კრ. ტ. V, გამ. 1903 წ. და მისი გაგრძ.)
დადგენილ იქნეს:

საგერბო გადასახადისაგან განთავისუფლებულ იქნეს:
1) თხოვნები და სხვა ქალაქდები, აღნიშნული გადასახ.
წესდ. 14 მუხ. 1 და 2 პ. და აგრეთვე გადაწყვეტილე-
ბის ქალაქდები იმ საქმეების შესახებ, რომელნიც დაფუ-
ძნებული არიან ავთომყოფობის დროს მუშათა უზრუნველ-

ყოფის დებულებაზე. 2) შეთანხმებანი იმავე საქმეებზე წარმოების პატრონთა და საავათმყოფო კასებისა როგორც ერთმანეთშორის, ისე ქალაქის და საერობო საზოგადოებრივ თვითმართველობებთან ან მათ შესაფერ დაწესებულებებთან. 3) ყოველგვარი მოწმობები და დამოწმებანი, რომელნიც-კი ამ საქმეების გამო იქნებიან მიცემული.

IV. სამრეწველო წესდება (კან. კრ. ტ. XI, ნ. 2 გამ. 1893 წ. და გაგრძელება) შეესებულ იქნეს 126¹, 155²—155³ მუხლებით შემდეგი შინაარსისა:

126¹. აკრძალულია საქირაო სამუშაოზე დაშვება მშობიარე ქალების, რომელნიც საავათმყოფო კასის წევრებათ ითვლებიან, 4 კვირის განმავლობაში მშობიარობის შემდეგ.

155² ფულის ჯარიმები, რომელიც სასჯელთა დებულების 1404¹—1404⁹ მუხლის ძალით გადახდება საავათმყოფო კასებს, და აგრეთვე ის ქონება, რომელიც თავისუფალი დარჩება დახურულ საავათმყოფო კასის ყველა ვალდებულების დაკმაყოფილების შემდეგ, უნდა ჩაირიცხოს განსაკუთრებულ თანხათ, რომელიც აღნიშნულია სამთო წესდ. 736 მუხლით (1906 წ. გაგრ.) და სამრეწველო წესდების 155¹ მუხლით (1906 წ. გაგრ.) და მისი შენიშვნით (1906 წ. გაგრ.).

155³. ვაჭრობა — მრეწველობის მინისტრს უფლება აქვს, მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს დადგენილებით, ნება დართოს საავათმყოფო კასებისათვის დახმარებისა და სესხის მიცემაზე იმ თანხიდან და სარგებლიდან, რომელიც შემდგარია თანახმათ სამთო წესდების

736 მუხლისა (გაგრ. 1906 წ.) და სამრეწველო წესდების 155¹ მუხლისა (გაგრ. 1906 წ.) თავის შენიშვნით.

V. სამთო წესდების 647 მუხლი (კან. კრებ. ტ. VII, კაკრ. 1906 წ.) გადაკეთდეს შემდეგნაირათ:

647. მუშათა დაქირავება კერძო სამთო ქარხნებსა და სამრეწველოებში, გარდა ოქროს სამრეწველოებისა, და აგრეთვე სამთო ქარხნების სამუშაოზე ხეტყის საქრელათ, ნახშირის საწვავათ, ქარავანის წასაყვანათ და სხვა და სხვა ნივთების საზიდავათ და აგრეთვე დამოკიდებულება ამ მუშებსა და საქარხნო სამრეწველოთა გამგეობის შორის ექვემდებარება იმ წესებს, რომელნიც აღნუსხული არიან სამრეწველო წესდების 86—121, 126¹, 128—155 და 156¹⁰—156¹⁹ მუხლებში, იმ ცვლილებებით და დამატებებით, რომელნიც აღნიშნული არიან სამთო წესდების 148—659 მუხლებში. სამთო და სამთომადნო წარმოების მუშებზე და აგრეთვე ოქროსა და პლატინის წარმოების მომუშავეებზე ვრცელდება სამრეწველო წესდების 159¹—156⁹ მუხლების ძალა. შენიშვნა ამ (647) მუხლისა 1906 წლის დამატებით რჩება თავის ძალაში.

VI. საზოგადოებრივ მფარვე. წესდ. 181 მუხლი (კან. კრ. ტ. XIII. გამ. 1892 წ.) დამატებულ იქნეს მე 4 პენიშენით შემდეგი შინაარსისა:

შენიშვნა 4: ის პირნი, რომელნიც ექვემდებარებიან დებულებას ავანთმყოფობის დროს მუშათა დაზღვევის შესახებ, თავისუფალი არიან ზოგიერთ ქალაქებში დაწესებულ საავანთმყოფო გადასახადისაგან [(კან. კრ. ტ. II, სამოქ. დებ. მ. 1 შენ. 3 დამ. 1 მუხ. 117, კ. 5. (მაგრამ. 1906 წ.) მ. 135 შენ. 3 პ. 1 (ნახრ. 1906 წ.)]

VII. სისხლის სამართლისა და გამასწორებელ სასჯელთა დებულება შევსებულ იქნეს 1199¹, 1404⁷, 1404⁸ და 1404⁹ მუხლით შემდეგი შინაარსისა:

1199¹. საავანთმყოფო კასის თავმჯდომარე და წევრები, პატრონი წარმოებისა, რომელთანაც დაარსებულია კასა, და აგრეთვე მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოსაგან განსაკუთრებით დანიშნული პირნი საავანთმყოფო კასის საქმეთა საწარმოებლათ, რომელნიც დამნაშავე იქნებიან: 1) ფულის დახმარების განზრახ მიცემაში საავანთმყოფო კასიდან ისეთ პირებისათვის, რომელთაც დახმარების უფლება არა აქვთ, ან რომელნიც არ ეკუთვნიან კასის მონაწილეთა რიცხვს და არც მათ ოჯახობას, ან 2) საავანთმყოფო კასის თანხების ან სხვა ქონების განზრახ დახარჯვაში ისეთ რამეზე, რომელიც საავანთმყოფო კასის წესდებაში აღნიშნული არ იქნება, დაისჯებიან: ციხეში ჩასმით 3 თვიდან ერთ წლამდე.

თუ გაცემული დახმარება ან დახარჯულ საშვალე-
ბათა ფასი აღემატება 300 მანეთს, მაშინ დამნაშავენი
დაისჯებიან:

ყველა განსაკუთრებული, პირადათ და მდგომარე-
ობით მოპოვებულ უფლება-უპირატესობათა ახდით და
ტუსაღთა გამასწორებელ რაზმში გამწესებით ერთი წლი-
დან 3 წლამდე.

ხოლო თუ ეს ჩადენილია მოუფიქრებლობით, და
დამნაშავემ თავის ნებით შეავსო ზარალი საავათმყოფო
კასისა, მაშინ ისინი დაისჯებიან დაპატიმრებით არა უმე-
ტეს 3 თვისა.

1404⁷. გამგენი (პატრონი ან მმართველი) სამრე-
წველო დაწესებულებათა, რომელზედაც ვრცელდება
დებულება ავათმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველ-
ყოფის შესახებ, რომელნიც დამნაშავე იქნებიან ამ დებუ-
ლებაში აღნიშნულ ცნობათა მიუწოდებლობაში, შესა-
ხებ სამუშაოებისა, რომელნიც წარმოებაში სრულდებიან,
შესახებ მათში მომუშავე და მოსამსახურე პირთა რიცხვისა,
შესახებ მათი ხელფასის რაოდენობის ან ანგარიშის გასწო-
რების ვადებისა, შესახებ იმისა, თუ რა დროზე იწყება
მუშაობა ან სამსახური, შესახებ დათხოვნისა, და აგრეთვე
ამ დებულების ძალით შემოღებული საბუთების, ანგარი-
შების, წიგნების, ჩანაწერების უქონლობის ან შესა-
მოწმებლათ წარმოუდგენლობისათვის დაისჯებიან:

პირველათ ფულის გადახდევინებით არა უმეტეს ასი
მანეთისა, მეორეთ და შემდეგში ფულის გადახდევინე-
ბით არა უმეტეს 200 მანეთისა.

1404⁸. გამგენი (პატრონები ან მმართველნი) საწარმოო დაწესებულებათა, რომლებზედაც ვრცელდება დებულება მუშათა უზრუნ. ყოფის შესახებ ავთამყოფობის დროს, რომელნიც (გამგენი) დამნაშავენი იქნებიან ცხადი ყალბი ცნობების მიწოდებაში იმ საგნებზე, რომელნიც 1404⁷ მ. არიან აღნიშნული, დაისჯებიან:

ფულის გადახდევინებით არა უმეტეს ათასი მანეთისა ან ციხეში ჩასმით 2-დან 4 თვემდე.

1404⁹. ამ დებულების ქვემდებარე სამრეწველო დაწესებულებათა გამგეები (პატრონები და მმართველები), რომელნიც დამნაშავე იქნებიან საავთმყოფო კასის წევრათ მყოფ მშობიარე ქალის განზრახ სამუშაოზე დაშვებაში მშობიარობის დღიდან 4 კვირის გასვლამდე, დაისჯებიან:

ფულის გადახდევინებით არა უმეტეს ასი მანეთისა, ან დატუსაღებით არა უმეტეს ერთი თვისა.

VIII. წესდება სასჯელთა შესახებ, რომელთაც ადებენ მომრიგებელი მოსამართლენი (კან. კრ. ტ. XV, გამ. 1885 წ.), შეჭსებულ იქნეს 29² მ. შემდეგი შინაარსისა:

29². ის პირები, რომელნიც დამნაშავე იქნებიან იმაში, რომ საავთმყოფო კასის საზოგადო კრების მოწვევის დროს არ დასრულეს მუშათა ავთაყ. დრ. უზრ. ყოფ. შესახებ დებულებაში აღნიშნული წესი, — ე. ი. წერილობით არ აცნობეს ეს სათანადო მთავრო-

ბას, ან განაახლებენ კანონიერ მთავრობისაგან დახუ-
რულ კრებას,—დაისჯებიან: ფულის გადახდევნებით
არა უმეტეს 300 მანეთისა, ან დატუსაღებით არა
უმეტეს 3 თვისა.

ამავე სასჯელით დაისჯება საავათმყოფო კასის
თავმჯდომარე, რომელიც არ შეასრულებს თავის მოვალეობას და განკარგულებას არ მოახდენს, რომ კრება დაიხუროს იმ შემთხვევაში, რომელიც აღნიშნულია ბოროტმოქმედებათა წინააღმდეგ წინასწარ ზომების მიღებისა და მათი შეწყვეტის დებულების 115¹ მუხ. დამატების მე-15 მუხლში.

IX. წესდება სისხლის სამართლის წარმოებისა (კან. კრ. ტ. XV, ნ. 1 მამ. 1892 წ.) შეესხებულ იქნეს 1216⁷ მუხლით შემდეგი შინაარსისა:

1216⁷. საქმის აღძვრა და სასამართლოში ბრალის დადება იმ დამნაშავეს, რომელსაც ბრალდება ავად. დრ. მუშ. უზრ. ყოფ. შესახები დებულების დადგენილებათა დარღვევა და აგრეთვე დარღვევა სამრეწველო წესდების 126¹ მუხლისა, ევალება საქარხნო ინსპექციის მოხელეთ და სათანადო შემთხვევაში სამთო და სანავოსნო ზედამხედველობის მოხელეებს. პროკურატურის მონაწილეობა კანონის დარღვევის საქმეში, რომელიც საზოგადო სასამართლო დაწესებულებებს ექვემდებარება, განისაზღვრება სისხლის სამართლის წესდების საზოგადო დადგენილებით.

X. II განუყოფილების 162 მუხლის 1 პუნქტი შესახებ სამოსამართლო წესების მოწეობისა და სამოსამართლო საქმეების წარმოებისა იმ ადგილებში, სადაც შემოდებულია დებულება საერო ბო ნაწილების უფროსებს (კან. კრ. ტ. XVI, ნ. 1, გაცემ. 1908 წ.), შესწორდეს შემდეგი რედაქციით:

საერო ბო უუაროს ან ქალაქის მოსამართლეს ექვემდებარებიან, საერო ბო ან ქალაქის სამოსამართლო ნაწილის საზღვრებში, კუთვნილებისამებრ: 1) დანაშაულობანი, რომელიც აღნუსხულია წესდებაში შესახებ სასჯელთა, რომელთაც ადებენ მომრიგებელი მოსამართლეები, გარდა იმავე წესდების 29², 39³, 39⁴, 142², 170¹ და 180² მუხლებში აღნიშნულისა.

XI. ნება მიეცეთ სათანადო მინისტრებს და მთავარმართებლებს ამ კანონის გამოქვეყნებიდან ერთი წლის განმავლობაში შეიტანონ კანონში აღნიშნულ წესით თავის მოსაზრებანი ავტომეოფობის დროს იმ პირთა უზრუნველ ეოფის შესახებ, რომელნიც მუშაობენ სახაზინო სამმართველოებსა და საერთო სარგებლობაში მეოფ რკინის გზების საზოგადოებათა წარმოებაში.

დებულება

უზედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის შესახებ.

საზოგადო დადგენილებანი.

1. ამა დებულების მოქმედებას ექვემდებარებიან ის საქარხნო, სამთო, სარკინისგზო, სამთომადნო, სანავოსნო (შიდა ზღვების, მდინარეების, არხებისა და ტბების) და ტრამვაის წარმოებანი, რომლებშიდაც დაქირავებული არიან ~~არა~~ მუშაზე არა ნაკლები და ხმარებაში არიან ორთქლის ქვაბები ან მანქანები, რომელნიც (მანქანები და ქვაბები) მოქმედებაში მოყავთ ბუნებისა (წყლის, გაზის, ელექტრონისა და სხვ.) და ცხოველების ძალით. აგრეთვე ის ზემოთ დასახელებული წარმოებანი, რომლებშიდაც თუმცა არ მოქმედებენ ორთქლის ქვაბები და მანქანები, მაგრამ მუდმივ მომუშავეთა რიცხვი ოცდა ათზე ნაკლები არ არის.

შენიშვნა. რთული სავაქრო—სამრეწველო წარმოებანი, რომელნიც რამოდენივე დარგისაგან შესდგებიან, ექვემდებარებიან ამა დებულების მოქმედებას მხოლოდ იმ დარგების მხრივ, რომელნიც შეესაბამებიან ამ მუხლში ჩამოთვლილ წარმოებათა ნიშნობლივ თვისებებს.

2. ამ დებულების მოქმედებას ექვემდებარებიან ის წარმოებანი, რომელნიც ეკუთვნიან ერობებსა და ქალაქებს.

3. ამა დებულების მოქმედებას არ ექვემდებარებიან სახაზინო სამმართველოთა წარმოებანი (კან. კრ. ტ. XVI, ნაწ. 1, სამოქ. სას. წესდ. 1892 წ. გამოც., მუხ. 1282) და საერთო სარგებლობის რკინის გზათა საზოგადოებანი.

4. ყველა ის პირნი, განუჩევლათ სქესისა და ხნოვნებისა, რომელნიც დაქირავებული არიან წარმოებაში სამუშაოთ ან სამსახურში იმყოფებიან, უნდა დაზღვევულ იქნენ უბედურ შემთხვევათაგან თანახმათ ამ დებულებისა.

5. ვისაც, წინა (4) მუხლში მოხსენებულ პირთაგან, წლიური შემოსავალი 1500 მანეთზე მეტი აქვს, იმისთვის დასაზღვევი თანხა იანგარიშება მხოლოდ ამ ჯამის (ე. ი. 1500 მ.) კვალობაზე.

6. ყველა შემთხვევაში, რომელნიც ამ დებულებას ექვემდებარებიან, პირველ მუხლში მოხსენებულ წარმოებათა მოსამსახურე პირნი გათანასწორობებული არიან მუშებთან.

7. დაზღვევა ხორციელდება დამზღვევ ამხანაგობათა საშვალებით. ამ ამხანაგობათა მონაწილენი არიან წარმოების პატრონები. იმ პირთათვის, რომელნიც მოიჯარადრესაგან არიან აყვანილი წარმოებაში სამუშაოთ, გადასახადს იხლის წარმოების პატრონი. გადახდილი თანხა მოიჯარადრემ უნდა უზლოს მეპატრონეს, და ამ უკანასკნელს შეუძლია გამოაურიცხოს ის მოიჯარადრეს იმ ფულიდან, რომელიც მას ერგება.

8. დაზღვევა ხორციელდება წარმოებათა პატრონების ხარჯზე. ესენი ურთიერთის თავდებობით პასუხის-

მგებელი არიან (круговая ответственность) ამხანაგობის ყველა ვალდებულებებზე იმ წესით, როგორც ეს განსაზღვრული იქნება ამხანაგობის წესდებაში.

9. წარმოებათა პატრონნი, რომელნიც ამ დებულების თანახმად აზღვევენ თავიანთ მუშებს, ვალდებული არ არიან სხვა გვართ დააკმაყოფილონ ამ წესით დაზღვეული მუშები და მათი ოჯახის წევრები იმ უბედური შემთხვევების გამო, რომელნიც მე-13 მუხლშია აღნიშნული. მხოლოდ ვისაც წლიური შემოსავალი 1.500 მანეთზე მეტი აქვს, მას რჩება უფლება სამოქალაქო კანონების საზოგადო წესით მიიღოს დაკმაყოფილება შემოსავლის იმ ნაწილის ასანაზღაურებლად, რომელიც აღნიშნულ თანხას აღემატება.

10 ამ დებულების ძალით საქარხნო ინსპექციის მოხელეებზე დაკისრებულ მოვალეობას, შესაფერ შემთხვევებში, ასრულებენ სამოო და სანაოსნო ზედამხედველობის მოხელეები. ამ მოხელეებზე ვრცელდება აგრეთვე ამ დებულების ყველა წესები, რომელნიც ინსპექციის განკარგულებათა განსაჩივრებას შეეხებიან.

11. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს უფლება ეძლევა:

1) განსაკუთრებულ შემთხვევებში, როცა ადგილობრივ პირობათა გამო გაძნელებულია ამა თუ იმ განცალკევებულ საწარმოო დაწესებულების შეერთება რომელიმე დამზღვევ ამხანაგობასთან, ადგილობრივ მუშათა დამზღვევ საკრებულოს წარმოდგენით დროებით განათავისუფლოს ასეთი საწარმოო დაწესებულება ამ დებუ-

ლების ასრულებისაგან, იმ დრომდე, სანამ ეს დაბრკო-
ლებანი არ იქნებიან თავიდან აცილებული.

2) დაუქვემდებაროს ამ დებულებას ისეთი საწარ-
მოო დაწესებულებანი, სადაც 1 მუხლში აღნიშნულ
რიცხვზე ნაკლები მუშა იმყოფება, და

3) შეიმუშაოს საერთო საფუძველი, თუ როგორ
უნდა გამოიყენონ ეს დებულება იმ პირების შესახებ,
რომელნიც არტელში მუშაობენ.

12. განმარტება საექვო კითხვების, რომელიც წარ-
მოსდგება ამ დებულების განხორციელების დროს, ევა-
ლება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს.

II. დაზღვეულ პირთა უკულებანი და მოვალეობანი.

13. ამ დებულების ძალით დაზღვეული პირები
იღებენ საზღვევ ფულს დამზღვევ ამხანაგობათა თანხი-
დან იმ შემთხვევაში, თუ შრომის უნარი დაკარგეს სხეუ-
ლის დაშავებისაგან, რომელიც გამოწვევულია უბედური
შემთხვევით წარმოებაში მუშაობის დროს, ან შედეგია
ამ მუშაობის. თუ ასეთ პირობებში მომხდარ უბედურ
შემთხვევას შედეგათ დაშავებულის სიკვდილი მოჰყვა,
მაშინ საზღვევ ფულს იღებენ მისი ოჯახის წევრები,
რომელნიც 27 მუხლში არიან აღნიშნული.

14. დამზღვევი ამხანაგობა მხოლოდ იმ შემთხვე-
ვაში თავისუფლდება დაშავებულის ან მისი ოჯახის

წევრებისათვის საზღვევ თანხის გადახდისაგან, თუ დაამტკიცებს, რომ უბედურ შემთხვევის მიზეზი თვით დაშავებულის ბოროტი განზრახვა იყო.

15. არავითარი შეთანხმება, რომელიც წინაუსწრებს უბედურ შემთხვევას და მიმართულია დაზღვევის უფლების გაუქმების ან შეზღუდვისაკენ, ან საზღვევ თანხის რაოდენობის შემცირებისაკენ, ნამდვილ შეთანხმებათ არ ითვლება.

16. საზღვევ ჯილდოს იძლევა ის დამზღვევი ამხანაგობა, რომლის მონაწილეთ ითვლება სამრეწველო დაწესებულება, სადაც დაშავებული მუშაობდა.

17. საზღვევი ჯილდო ენიშნებათ: დაშავებულს— დახმარება ან პენსია, ხოლო დაშავებულის ოჯახობას— პენსია.

18. თუ დაშავებული ითვლება წევრათ საავატმოფო კასისა, რომელიც დაარსებულია თანახმათ დებულებისა ავატმოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ, მას დახმარება ენიშნება უბედურ შემთხვევის შემდეგ მეთოთხმეტე კვირის დაწყებიდან და უდრის მისი ჯამაგირის ორ შესამედს. დახმარება ეძლევა ან შრომის უნარის აღდგენამდი, ან, თუ პენსია დაენიშნა დაშავებულს, იმ დღემდი, რომლიდანაც პენსია ერგება.

19. თუ დაშავებული არ ითვლება წევრათ საავატმოფო კასისა, რომელიც დაარსებულია თანახმათ დებულებისა ავატმოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ, მაშინ დახმარება ეძლევა უბედურ შემთხვევის დღიდან: 1) ცამეტი კვირის განმავლობაში უღადე

ნორმით, რომელიც აღნიშნულია დებულებაში ავთოპოფობის დროს მუშათა დაზღვევის შესახებ, და 2) 13 კვირის შემდეგ იმ წესითა და რაოდენობით, როგორც წინა (18) მუხლშია აღნიშნული.

20. დახმარების რაოდენობის გამოსაანგარიშებლათ უნდა აღებული იქნეს საშუალო დღიური ხელფასი, რომელიც 32 (პ. 1) და 33 მუხ. თანახმად არის ნაანგარიშები, და გავამრავლოთ იმდენზე, რამდენი სამუშაო დღეც იქნება იმ დროს განმავლობაში, როცა მუშას დახმარება ერგებოდა.

21. დაშვებულს, რომელმაც სამუდამოთ დაკარგა შრომის უნარი, პენსიით ენიშნება: თუ საკსებით დაკარგა შრომის უნარი, — წლიური შემოსავლის ორი მესამედი, ხოლო თუ არა სრულად დაკარგა — მაშინ შემოსავლის ორმესამედის ის ნაწილი, რომელიც უდრის შრომის უნარის დაკარგვის ხარისხს.

კეთუშეშლილობის, სრული დაბრმავების, ორივე ხელის ან ფეხის დაკარგვის და სრული უმწეობის დროს, რაიცა მოითხოვს გარეშე მზრუნველობას, პენსია უდრის სრულ წლიურ შემოსავალს დაშვებულისას. პენსია ენიშნება იმ დღიდან, როცა დამტკიცდება, რომ დაშვებულმა შრომის უნარი სამუდამოთ დაკარგა.

22. პენსია იანგარიშება თანახმად შრომის შეძლებისა, რაიცა შემოწმებულ იქნება უბედური შემთხვევის შემდეგ.

თუ ის პირი, რომელიც ერთხელ დაშვების გამო უკვე იღებს პენსიას, ხელახლა დაშავდა, იმ შემთხვევაში

ახალი პენსია უნდა გამოანგარიშებულ იქნეს თანახმად შრომის უნარის დაკარგვისა, რომელიც ახალ დაშავების შემდეგ აღმოჩნდება. პენსიის ახალი „ოკლადია“ უნდა გამოანგარიშებულ იქნეს იმ წლიური შემოსავლის თანახმად, რომელიც საფუძვლად დაედვა პირველ უბედურ შემთხვევის შემდეგ დანიშნულ პენსიას. მაგრამ თუ დაშავებული უკანასკნელ უბედურ შემთხვევის დროს უფრო მეტ წლიურ ჯამაგირს იღებს, ვინემ მაშინ იღებდა, როცა პირველი პენსია დაენიშნა, იმ შემთხვევაში ახალი პენსია უნდა დაენიშნოს უდიდესი ჯამაგირის მიხედვით. ზემოთ-თქმულის თანახმად ახალი პენსიის დანიშვნის დღიდან წინანდელი პენსია ესპობა დაშავებულს.

23. მცირეწლოვანთა და მოზარდებს დაშავებისათვის დანიშნული პენსია თანდათან ემატებათ, როცა მცირეწლოვანნი მოზდილთა ასაკში გადადიან და მოზდილნი დავაჟკაცდებიან; ემატებათ ამ ასაკში მყოფთ (34) შავ მუშათა იმ დღიური ხელფასის მიხედვით, როგორიც მათი დაშავების დროს არსებობდა.

24. თუ დაშავებულს საექიმო დახმარება არ ქონია, იმ შემთხვევაში დამზღვევი ამხანაგობა ვალდებულია აუნაზღაუროს მას უბედურ შემთხვევით გამოწვეულ ავთ-მყოფობის საექიმოთ გაწეული ხარჯები, მაგრამ არა უმეტეს იმ ნიხრისა, რომელსაც წინდაწინ ორი წლის ვადით იმუშავებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო. საექიმო ხარჯებს, რომელიც პენსიის დანიშვნის შემდეგ იქნება გაწეული, ამხანაგობა არ უნაზღაურებს დაშავებულს.

25. დამზღვევე ამხანაგობას შეუძლია თავის დადგენილებით სრულიად ან ნაწილ-ნაწილობით წაართვას დახმარება ან პენსია უბედურ შემთხვევისაგან დაშავებულს, თუ უკანასკნელმა უარი სთქვა უფასო საექიმო დახმარების მიღებაზე. ქირურგიულ ოპერაციის გაკეთებაზე უარის თქმა—არ ჩაითვლება საექიმო დახმარებაზე უარის თქმად.

26. თუ დაშავებული გარდაიცვალა დაშავების მიზეზით ორი წლის განმავლობაში დღიდან დაშავებისა, ან ორი წლის უფრო გვიანაც, მაგრამ ამ ხნის განმავლობაში მუდამ ექიმობდა, იმ შემთხვევაში დამზღვევე ამხანაგობა ვალდებულია: 1) გადაიხადოს გარდაცვალებულის დასამარხი ხარჯები იმ ნორმის ფარგლებში, რომელიც დაწესებულია დებულებაში ავთმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ, და 2) დაუნიშნოს პენსია 27 მუხლში აღნიშნულ ოჯახის წევრებს დაშავებულისას.

27. ოჯახის წევრებს პენსიით ენიშნებათ ნაწილი გარდაცვალებულის წლიური ჯამაგირის შემდეგი წესით: 1) ქვრივს—ერთი მესამედი სიკვდილამდე ან გათხოვებამდე, 2) შვილებს ორივე სქესისას: კანონიერ, დაკანონებულთ, ნაშვილებთ და ქორწინების გარეშე შეძენილთ და აგრეთვე აყვანილთ (приемышь) და აღსაზღვრლთ (კან. კრ. ტ. IX კან. იდგომარ. შეს. მუხ. 570, შენიშვნა 1906 წ. გავრძ.) 15 წლის შესრულებამდე თვითფულს $\frac{1}{6}$, თუ ერთი მშობელთაგანი ცოცხალი ყავთ და $\frac{1}{4}$, თუ სრული ოპლები არიან. 3) ნათესავებს წინაპრების მხრივ (მშო-

ბლებს, ბაბუას და სხვ.)—სიკვდილამდე $\frac{1}{6}$ თვითეულის, და 4) ძმებსა და დებს, თუ სრული ობლები არიან, 15 წლის შესრულებამდე თვითოს $\frac{1}{6}$.

28. პენსია ერგებათ: 1) ქერივს, თუ ის უბედურ შემთხვევამდე იყო დაქორწინებული დაშავებულთან, 2) ნაწილებს, აღსაზღვრებს და აყვანილს, თუ ისინი არიან უბედურ შემთხვევამდე ნაწილები, აღსაზღვრათ მიღებული, ან ოჯახში აყვანილი და 3) იმ პირთ, რომელნიც წინა მუხლის (27) მე-3 და მე-4 პუნქტებში არიან აღნიშნული მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს უკანასკნელნი გარდაცვალებულის ხარჯზე ცხოვრობდნენ.

29. თუ ქერივი გათხოვდა, მას პენსიის ნაცვლათ მიეცემა ერთდროული დახმარება, სამკეცი პენსიის ოდენი.

30. ბავშები, აღსაზღვრნი და აყვანილები, თუ მათ ორივე მშობლები ისეთ პირობებში დაეხოცათ, რომელიც მე-13 და 26 მუხლებშია აღნიშნული, იღებენ ერთად ორივე პენსიას, რომელიც თვითეულ მშობელის გარდაცვალების შემდეგ ერგებოდათ.

31. საერთოდ ყველა პენსია, რომელიც ერგებათ მე 27 მუხლში აღნიშნულ წევრებს გარდაცვალებულის ოჯახისას, არ უნდა აღემატებოდეს გარდაცვალებულის წლიურ შემოსავლის $\frac{2}{3}$ -ს (32 მუხ.). თუ საერთოდ ყველა აღნიშნულ პირთა კუთვნილი პენსია აღემატება ამ ორ მესამედს, იმ შემთხვევაში იმ პირთ, რომელნიც მე-27 მუხ. 1 და მე-2 პუნქტში არიან ჩამოთვლილი, ის უპირატესობა ეძლევათ, რომ ისინი სავსებით იღებენ თავიანთ კუთვნილ პენსიას, ხოლო მე-3 და 4 პ. მოხსე-

ნებულ ნათესავებს ენიშნებათ ის, რაც პირველთა დაკმა-
ყოფილების შემდეგ გადარჩება, თუ-კი რამე გადარჩა,
და ეს ნაწილდება მათ შორის თანასწორათ. თუ ზემო-
აღნიშნული პენსიის საზღვარს გადასცილდა მე-27 მუხ.
1 და 2 პ. აღნიშნულ პირთა კუთვნილი პენსიები, მა-
შინ ყველა პენსია თანასწორათ შემცირებულ იქნება.
გარდაცვალებულის ოჯახის წევრებში მომხდარი ცვლილე-
ბანი, გარდა მისი კანონიერი შვილების შეძენისა, არ
წარმოადგენენ საბუთს ოჯახის წევრთათვის დანიშნულ
პენსიის რაოდენობის შესაცვლელათ.

32. დაშავებულის წლიური შემოსავალი ისაზღვრება
ამ გვარათ:

1) აიღება დაშავებულის ნამდვილი შემოსავალი
ერთი წლის განმავლობაში უბედურ შემთხვევის დღემდე,
რომელიც (შემოს.) მას ულია იმ წარმოებაში, სადაც
ის მუშაობდა უბედურ შემთხვევის დროს, აქედან გამო-
აკლდება მასალების და იარაღის ღირებულება, თუ ეს
უკანასკნელი დაქირავების პირობის ძალით მუშის იყო,
მიღებული თანხა იყოფა იმდენზე, რამდენი დღეც იმუ-
შავა მან ამ წლის განმავლობაში; მხოლოდ თუ სრული
წელიწადი არაა, რაც ის საწარმოო დაწესებულებაში
დადგა, იმ შემთხვევაში ამ ნაკლებ ხანში აღებული თანხა
უნდა გაიყოს ამ ხანში ნამუშევარ დღეების რიცხვზე. ამ
წესით გამოანგარიშებული დღიური შემოსავალი ითვლე-
ბა საშვალო დღიურ ხელფასათ. 2) საშვალო დღიური
ხელფასი დაშავებულისა უნდა გამრავლდეს 280-ზე, თუ
წარმოება მთელი წელიწადი მოქმედებს შეუწყვეტლივ,

ისეთ წარმოებაში-კი, რომელიც მხოლოდ წლის ერთი ნაწილის განმავლობაში მოქმედებს, იმდენზე უნდა გამ-
რავლდეს, რამდენი სამუშაო დღეც მოუდის ჩვეულებრივ
ასეთ წარმოებათ სამუშაო პერიოდის განმავლობაში: ამ
უკანასკნელ შემთხვევაში მიღებულ ჯამს უნდა მიემატოს
იმდენი თანხა, რამდენსაც მივიღებთ შავ-მუშის საშვალო
დღიური ჯამაგირის (34) გამრავლებით იმდენზე, რამდენი-
თაც დროულ წარმოებისათვის ჩვეულებრივ სამუშაო
დღეების რიცხვი ნაკლებია 280-ზე.

თუ დაშავებული იღებდა დაკმაყოფილებას ნატუ-
რით, (ბინა, საკმელი და სხვა), მაშინ ზემოთაღნიშნულ
წესით ნაანგარიშევ ჯამს მიემატება ბინის ქირა, თუ
ბინას იღებდა, ამ ჯამის 10-20 პროცენტამდი, თუ საკ-
მელს და სხვა რამეს იღებდა, მათი ნამდვილი ღირებუ-
ლება; სხვა და სხვა გვარ ნატურალურ დაკმაყოფილების
ღირებულებას აღნიშნულ ფარგლებში საზღვრავს მუშათა
დაზღვევის საქმეთა საკრებულო, ადგილობრივ პირობე-
ბის და ადგილობრივ საშვალო ფასების მიხედვით. შემო-
სავლის ჯამს უნდა მიემატოს მოგების წილში მონაწი-
ლეობაც, თუ ასეთი მონაწილეობა მიღებული აქვს წარ-
მოების პატრონს. ამ წესით ნაანგარიშევი წლიური
შემოსავალი დაშავებული პირისა არ უნდა იყოს იმ თან-
ხაზე ნაკლები, რომელსაც იძლევა შავი მუშის დღიური
ჯამაგირი — 280-ზე გამრავლებით.

შენიშვნა. თუ დაშავებული ჩვეულებრივად ყოველ-
წლივ მხოლოდ ერთ ნაწილს წლისას მუშაობს 1 მეზღში
აღნიშნულ სამრეწველო დაწესებულებებში, იმ შემთხვევაში
მისი წლიური შემოსავალი განისაზღვრება ასე: საშვალო დღი-

ური ხელფასი უნდა გამრავლდეს იმ სამუშაო დღეების რიცხვზე, რამდენიც მას უბედურ შემთხვევის წინა წელს გაუტარებია ან დაწესებულებაში სამუშაოზე, და მიღებულ ჯამს მიემატოს ჯამი, მიღებული შავი მუშის საშვალო დღიურ ხელფასის გამრავლებით იმდენზე, რამდენითაც 280 მეთია დაშავებულის მიერ წარმოებაში სამუშაოთ გატარებულ დღეების რიცხვზე.

33. თუ დაშავებული ან მისი ოჯახის წევრი დაამტკიცებს, რომ ჩვეულებრივი წლიური შემოსავალი, რომელსაც დაშავებული იღებდა 1 მუხლში აღნიშნულ სამრეწველო დაწესებულებებში, აღემატება იმას, რომელიც 32 მუხლის ძალით იქნა გამოანგარიშებული, მაშინ ეს უკანასკნელი ჩვეულებრივ ნორმამდე უნდა იქნეს აყვანილი; თუ დაშავებული არავითარ სასყიდელს არ იღებდა წარმოებაში, იმ შემთხვევაში მისი წლიური შემოსავალი იანგარიშება შავი მუშის საშვალო დღიური შემოსავლის გამრავლებით 280-ზე.

34. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო სამი წლის ვადით აწესებს, ადგილობრივ ცნობების მიხედვით, შავი მუშის დღიური ხელფასის რაოდენობას განსაკუთრებულს თვითმუშის სქესისა და სამი სხვა და სხვა ხნოვნების პირთათვის (მცირეწლოვანთათვის 12 — 17 წლამდე, მოზარდთათვის — 15 — 17 და უფროსებისათვის 17 წ. ზევით) და აქვეყნებს საყოველთაოდ ადგილობრივ საგუბერნიო ან საოლქო უწყებებში. საკრებულოს უფლება აქვს დააწესოს ხელფასები ან ერთგვარი მთელი რაიონისათვის, რომელიც მას ექვემდებარება, ან და განსაკუთრებული სხვა და სხვა ადგილებში და სხვა და სხვა სამუშაოსათვის.

35. პენსიონერების სურვილით და დამზღვევ ამა-
ნაგობათა თანხმობით, პენსიების ნაცვლათ შეიძლება
მიეცეს ერთდროული თანხა, მაგრამ მხოლოდ იმ შემ-
თხვევებში, თუ წლიური პენსია არ აღემატება 36 მანეთს,
და ამასთანავე დაშავებულის წლიური შემოსავლის
15⁰/₀-ს. ერთდროულათ მისაცემი თანხა ასე უნდა იქნეს
ნაანგარიშები: 1) წლიური პენსია უნდა გამრავლდეს
10-ზე, და თუ დაშავებული მცირე წლოვანი ან მოზრდილ-
თაგანია, მაშინ უნდა მიღებულ იქნეს მხედველობაში ის
პენსია, რომელიც მათ ერგებოდათ სრულწლოვანობის
შემდეგ. 2) წლიური პენსია იმ პირთა, რომელნიც
მე-27 მუხ. 2 და 4 პუნ. არიან აღნიშნული, უნდა გამრავლ-
დეს იმდენზე, რამდენი წლის განმავლობაშიდაც მათ ერგე-
ბათ პენსია, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში არა უმეტეს ათისა;
და 3) ერთდროულ თანხის მიცემაზე შეთანხმებამდის
მიღებული პენსია უნდა გამოირიცხული იქნეს ამ თანხი-
დან, მაგრამ საერთოდ ეს გამოირიცხული ჯამის რაოდე-
ნობა არ უნდა აღემატებოდეს ამ მუხ. 1 და 2 პუნ.
თანხმად გამოანგარიშებულ თანხის ერთ მესამედს.

36. წარმოების გამგემ (პატრონმა ან მმართველმა)
ყოველ უბედურ შემთხვევის შესახებ დაუყონებლივ უნდა
აცნობოს მახლობელ პოლიციას და დამზღვევ ამხანაგო-
ბას, ან მის რწმუნებულს. დაშავებული ვალდებულია,
თუ მდგომარეობა ხელს არ უშლის, დაუყონებლივ
აცნობოს წარმოების მმართველს მომხდარი უბედურება.

37. დამზღვევ ამხანაგობის გამგეობას შეუძლია
ამხანაგობის ან მის რწმუნებულისათვის უბედურ შემ-

თხვევის შესახებ ცნობის მიუცემლობისათვის თვისი დადგენილებით ჯარიმა გადაახდევინოს წარმოების გამგეს არა უმეტეს 100 მანეთისა.

38. უბედურ შემთხვევის ადგილობრივ გამოსაძიებლათ დამზღვევ ამხანაგობას შეუძლია გაგზავნოს თავისი რწმუნებულები და წარმოების გამგე ვალდებულია დახმარება აღმოუჩინოს ამ რწმუნებულთ.

39. იმ გარემოებათა დასამოწმებლათ, რომლებშიც მოხდა უბედური შემთხვევა, დამზღვევი ამხანაგობის რწმუნებული ადგენს მოწმობას. მოწმობის ფორმას აწესებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო.

40. წინა (39) მუხლში აღნიშნულ მოწმობას დამზღვევი ამხანაგობის რწმუნებული აძლევს დაშავებულს და მისი ოჯახის წევრებს.

41. თუ უბედურ შემთხვევის შემდეგ 48 საათი გავიდა და მანამდე 39 მუხ. აღნიშნული მოწმობა არ მისცეს, ვისაც ეკუთვნის, ხოლო დაშავებულის და მისი ოჯახის წევრების მოთხოვნით-კი ამ ვადის მოსვლამდეც, უბედურ შემთხვევის გარემოებების შესახებ, რომელშიდაც ის მოხდა, უნდა შეყენებულ იქნეს ოქმი ადგილობრივი პოლიციის მოხელესაგან. პოლიცია ოქმის შედგენაზე დასასწრებლათ იწვევს წარმოების გამგეს, დაშავებულს, დამზღვევ ამხანაგობის რწმუნებულს, ექიმს, ან, თუ მისი მოწვევა შეუძლებელია, ფერშალს და შემთხვევის დამსწრეთ. აღნიშნულ პირთაგან რომელიმეს გამოუცხადებლობა ვერ შეაჩერებს ოქმის შედგენას. ოქმში უნდა აღინიშნოს ყველა ის ცნობები, რომელნიც მოხსენებული უნდა ყოფილიყვნ მოწმობაში.

42. ოქმი წაეკითხება ყველა მის შედგენაზე დამსწრე პირებს, რომელნიც შემდეგ ხელს მოაწერენ მას. წერის უცოდინართა მაგიერ ხელს აწერენ ისინი, რომელთაც პირველნი მოისურვებენ.

43. დაშავებულის საექიმო შესამოწმებლათ, როგორც თავდაპირველათ უბედურ შემთხვევის გასაგებათ, ისე შემდეგში დაშავებულის ჯანმრთელობის მდგომარეობის აღსანიშნავათ, ამ უკანასკნელს, მის ოჯახის წევრთ, და აგრეთვე დამზღვევ ამხანაგობასაც შეუძლიათ მოიწვიონ ექიმი, რომელიც სურთ. ექიმის მიცემულ მოწმობაში უნდა აწერილი იქნეს დასაბიჯრებული ადგილი და საერთოდ დაშავებულის ჯანმრთელობის მდგომარეობა. მოწმობაში, რომელშიდაც აღნიშნულია დაშავებულის გარდაცვალება, უნდა იყოს დასკვნა იმის შესახებ, უბედურ შემთხვევისგანაა გამოწვეული სიკვდილი, თუ არა.

44. დაშავებულის, ან მისი ოჯახის წევრის, ან დამზღვევი ამხანაგობის რწმუნებულის თხოვნით, ოქმის ან საექიმო მოწმობის შემდგენელებმა უსასყიდლოთ უნდა გადასცენ მათ აღნიშნული საბუთების ასლი.

45. დამზღვევ საზოგადოებას შეუძლია თავის დადგენილებით სავსებით ან ნაწილობით მოუსპოს დასაზღვევი ჯილდო იმ დაშავებულს, რომელიც უარს იტყვის ეჩვენოს, ამხანაგობის სურვილით, ექიმს შესამოწმებლათ.

46. დასაზღვევი ჯილდო, სასამართლოში გასაჩივრებამდე, დაშავებულმა უნდა მოსთხოვოს დამზღვევ ამხანაგობას.

47. დასაზღვევი ჯილდოს დანიშვნის მოთხოვნილება უნდა წარედგინოს იმ დამზღვევ ამხანაგობას, რომ-

ლის მონაწილეთაც ითვლება წარმოება, სადაც დაშვებული მუშაობდა.

48. დამზღვევ საზოგადოებისათვის მოთხოვნის წასაყენებლათ დაშვებულთ ეძლევათ არა წლის ვადა, მიუხედავად იმისა, დარჩება დაშვებული სამუშაოთ იმავე წარმოებაში, თუ მიატოვებს მას. ეს ვადა ითვლება დაშვებულისათვის უბედურ შემთხვევის დღიდან, გარდაცვალებული ოჯახის წევრისათვის-კი დაშვებულის გარდაცვალებიდან. ამ ვადის მიმდინარეობა არ წყდება უწლოვანო. და იმ პირთათვის, რომელნიც ოპერუნი ან მზრუნველის ზედამხედველობის ქვეშ იმყოფებიან. ამ ვადის გაშვებით ისპობა თვითუფლება დასაზღვევ ჯილდოს მოთხოვნისა.

49. თუ დამზღვევ ამხანაგობის დასკვნით, მისდამი წაყენებული მოთხოვნილება (მუხ. 47) ეკუთვნის მეორე დამზღვევ ამხანაგობას, ის, არა უკვიანეს შვიდი დღისა მოთხოვნილებების მიღებიდან, ვალდებულია გადასცეს იგი ამ მეორეს და ამავე დროს აცნობოს ეს მოთხოვნელსაც.

50. თუ დამზღვევი ამხანაგობა, რომელსაც დასაზღვევ ჯილდოს მოთხოვნილება გადაეცა მეორე ამხანაგობისაგან, თავის მხრივ აღიარებს, რომ იგი მის უწყებაში არ შედის, ის ვალდებულია 7 დღის განმავლობაში დღიდან მოთხოვნილებების მიღებისა, წარუდგინოს მთელი საქმე გასარჩევად მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს და აცნობოს ეს პირველ ამხანაგობას.

51. საბჭოს გადაწყვეტილება დამზღვევ ამხანაგობათა დავაზე იმის შესახებ, თუ ვის უწყებას ეკუთვნის წაყენებული მოთხოვნილება, უნდა დადგენილ იქნეს

ერთი თვის განმავლობაში. ეს გადაწყვეტილება ითვლება საბოლოოთ, რომლის განსაჩივრება აღარ შეიძლება.

52. დასაზღვევ ჯილდოს შესახებ მოთხოვნილების მიღებიდან არა უგვიანეს ერთი თვისა დამზღვევი საზოგადოება წერილობით ატყობინებს მთხოვნელს თავის წინასწარ გადაწყვეტილებას—ე. ი. მოთხოვნილების უარყოფას, ან ჯილდოს დანიშვნას. თუ მთხოვნელს ამ დაწესებულ დროს განმავლობაში არ მიუვიდა დამზღვევ საზოგადოების წინასწარი გადაწყვეტილება, მას შეუძლია დადგენილების მიღებამდე შეიტანოს საჩივარი დასაზღვევ ჯილდოს მიღების შესახებ.

53. მთხოვნელს შეუძლია წინასწარი დადგენილების მიღებიდან ორი თვის განმავლობაში წარადგინოს თავისი პასუხი. თუ ამ ხნის განმავლობაში პასუხი არ გაიგზავნა, ან და მთხოვნელი ამ ვადის განმავლობაში განაცხადებს თანხმობას ამხანაგობის წინასწარ დადგენილებაში აღნიშნულ პირობებზე, საქმე ამ პირობების თანახმად გათავებულიათ ჩაითვლება.

54. მთხოვნელისაგან უარის მიღებიდან ერთი თვის განმავლობაში დამზღვევი ამხანაგობა ნიშნავს დღეს კითხვის ხელახლა განსახილველათ, და იწვევს მთხოვნელს პირადათ ან წარმომადგენლის საშვალებით დაესწროს საქმის განხილვას განმარტების მისაცემათ. მთხოვნელის ან მის რწმუნებულის გამოუცხადებლობით საქმის განხილვა არ გადაიდება. ახალი განხილვის შემდეგ ერთი თვის განმავლობაში ამხანაგობა ადგენს საბოლოო დადგენილებას, რომელსაც წერილობით აცნობებს მთხოვნელს.

თუ დამზღვევი ამხანაგობა ამ მისდამი აღნიშნულ ვადებს არ დაიცავს, მთხოვნელს უფლება აქვს საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე შეიტანოს საჩივარი საზღვევ ჯილდოს შესახებ.

55. დამზღვევ ამხანაგობის საბოლოო დადგენილებით უკმაყოფილოს შეუძლია, 6 თვის განმავლობაში დღიდან დადგენილების მიღებისა, შეიტანოს საჩივარი სასამართლოში. ამ ვადის გაშვებით იკარგება განსაჩივრების უფლება.

56. თუ დამზღვევ ამხ. საბოლოო დადგენილებასა და მთხოვნელის მოთხოვნილებას შორის არსებული უთანხმოება მხოლოდ დასაზღვევ ჯილდოს რაოდენობას ეხება, მთხოვნელს უფლება აქვს დაუყონებლივ მიიღოს იმდენი ჯილდო, რამდენიც დამზღვევ ამხანაგობის საბოლოო დადგენილებაშია აღნიშნული, და ამით ის არ კარგავს საჩივარის შეტანის უფლებას.

57. თუ სასამართლომ მიუსაჯა მომჩივანს დასაზღვევი ჯილდო, რომლის მიცემაზე დამზღვევი ამხანაგობა უარს ამბობდა, ან და თუ მეტი მიუსაჯა, ვინემ დამზღვევი ამხანაგობა უნიშნაედა, მთხოვნელს მთელი მიუღებელი თანხიდან ერგება სარგებელი წლიურ— 6 $\frac{1}{2}$ -ის ანგარიშით იმ დროიდან, საიდანაც მას უფლება ქონდა პენსიის მიღებისა.

58. ამ დებულების ძალით დაწყებულ საქმეთა საწარმოებლათ ვეჭილებთან ისეთ პირობებში შეკვრა მათი დაჯილდოების შესახებ, რომლითაც ნორმაზე მეტი (კან. კრ. ტ. XVI, ნაწ. I: დადგ. სასამ. დაწეს. გამოც.

1892 წ. მ. 396 შენ. დამ. VII) ჯილდო ენიშნება მათ, აკრძალულია და ასეთ პირობებში და აგრეთვე ვეჭილგებისთვის ჯილდოში მიცემული ვალის ქაღალდები, რამდენათაც-კი ნორმას აღემატებიან, ნამდვილებათ არ ჩაითვლებიან.

59. დამზღვევ ამხანაგობებში ან სასამართლოებში საქმეების საწარმოებლათ მცირეწლოვანებს, თუ წარმოების ადგილას არ იმყოფებიან მათი მშობლები, აპეკუნები ან მზრუნველები, საეროობა უფროსმა, ან ქალაქის, ან მოპრიგებელმა, ან გმინების მოსამართლემ დაუყონებლივ უნდა დაუნიშნონ განსაკუთრებული აპეკუნები ამ შემთხვევისათვის. საქარხნო ინსპექტორს უფლება აქვს, და თუ თვით მცირეწლოვანი ითხოვს ან საეროობა უფროსი ან მოსამართლე შეეკითხება—ვალდებულიცაა შეატყობინოს. მათ, ვის შეიძლება დაეკისროს დროებითი აპეკუნის ან მზრუნველის მოვალეობა ამ მუხლში აღნიშნულ შემთხვევებში.

60. პენსიების მიღების ვადები ინიშნება ორივე ნხარის შეთანხმებით. თუ შეთანხმება არ მოხდა, მაშინ პენსია ეძლევა ყოველ თვითურათ წინდაწინ. დახმარება ეძლევა იმ ვადებში, რომელნიც დამზღვევ ამხანაგობათა წესდებაშია აღნიშნული, მაგრამ არა ნაკლებ ორი ჯერისათვის. დახმარების გაცემა შეუძლია საავადმყოფო კასას და წარმოების პატრონსაც დამზღვევ ამხანაგობასთან შეთანხმებით.

61. დამზღვევი საზოგადოება ვალდებულია, პენსიონერის განცხადებით, დაწესებულ ვადებში გაუზზავნოს

მას ფოსტით ხვედრი ფული, მისგან მიცემულ მისამართზე, და იმპერიის საზღვრებში ფულის გადაგზავნის ფასი ამხანაგობამ უნდა იკისროს.

დამზღვევი ამხანაგობის ან პენსიის მძღვეელი სხვა დაწესებულების მოთხოვნით, პენსიონერი ვალდებულია მიაწოდოს მათ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ აღნიშნულ ვადებში მოწმობა იმისა, რომ ის ცოცხალია, ხოლო ქვრივმა, რომელიც პენსიას იღებს გარდაცვალებული მეუღლის შემდეგ, იმის შესახებ, რომ ის ქმრის სიკვდილის შემდეგ არ გათხოვილა. აღნიშნულ მოწმობების ბლანკებს საბჭოს მიერ ნაჩვენები დაწესებულებანი აძლევენ პენსიონერთ უსასყიდლოთ. აღნიშნულ მოწმობების წარმოუდგენლობის გამო შეიძლება შეჩერებულ იქნეს პენსიის ძლევა.

62. პენსიის დანიშვნის შესახებ დადგენილების მიღებიდან სამი წლის განმავლობაში, მიუხედავად იმისა, თუ რა წესით იქნა დანიშნული პენსია, თვითმეტყუელ მხარეს უფლება აქვს თითოჯერ წელიწადში მოითხოვოს ხელახალი შემოწმება დაშავებულისა ექიმისაგან, იმ მიზნით, რომ შესცვალოს ან სრულიად შესწყვიტოს პენსიის ძლევა თანახმად იმისა, თუ რა მდგომარეობაშია პენსიონერის შრომის უნარი. გადიდებული პენსიის ძლევა იწყება მხოლოდ იქიდან, როცა აღძრულ იქნა უშამდგომლობა ხელახლა შემოწმების შესახებ, და მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ჯანმრთელობის გაუარესება უბედურ შემთხვევის დროს სხეულის დაშავებასთან არის მიზეზობრივი კავშირით დამოკიდებული. შემცირებული

პენსიის ძლევა ან მისი სრულიად მოსპობა-კი შეიძლება
ორივე მხარის შეთანხმების დღიდან ან იმ დღიდან,
როცა სასამართლო მიიღებს დადგენილებას. ეს წესები
არ ეხება ერთ ღროულათ მისაცემ თანხებს (35 მ.), რო-
მელთა რაოდენობა უცვლელი რჩება.

თუ თავდაპირველათ პენსიის დანიშვნის საკითხი
სასამართლოს წესით იქნა გადაწყვეტილი, იმ შემთხვე-
ვაში შუამდგომლობა ხელახლა შემოაწმების ან პენსიის
რაოდენობის შეცვლის ან მისი სრულიად მოსპობის
შესახებ უნდა აღიძრას იმავე სასამართლოში, რომელ-
მაც პირველი დადგენილება მიიღო; და საქმე განხილულ
იქნება აღმასრულებელი წარმოების წესით ზარალისა,
შემოსავლისა და ხარჯების ანგარიშების მიხედვით (კან.
კრ. ტ. XVI, ნ. I. გამ. 1892 წ. წესდ. სამოქ. სასამ.
წარმ. მ. 896 და შემ.). თუ ხელახალი საექიმო შემო-
წმების შესახებ საქმე სასამართლოში იქნა აღძრული,
მაშინ პენსიონერის სურვილით შემოწმება ხდება მის
საცხოვრებელ ადგილას, თანახმათ წესდებისა, რომელიც
აღნიშნულია წესდებაში სამოქ. სასამ. წარმ. მ.მ. 500¹-
500³. (კან. კრ. ტ. XVI, ნ. I, გაგრ. 1906 წ.)

63. ამ დებულების ძალით დანიშნული პენსიები
და ერთღროული დახმარებანი არ შეიძლება ხაზინის
გადასახადებსა ან კერძო ვალებში იქნეს დაკავებული.
პენსიის დახმარების ან სხვა თანხების მიღების უფლება
არც დაგირავდება და არც სხვას გადაეცემა.

64. თუ დანიშნული პენსია, დახმარება და სხვა
მისაღები თანხა სამი წლის განმავლობაში არავინ მოი-

თხოვა, იგინი დამზღვევი ამხანაგობის თანხას მიემატება.

65. პენსიის მიცემა ისპობა იმ ხნის განმავლობაში,
როცა პენსიონერი 1) იმყოფება უფასო თავშესაფარში,
რომელსაც დამზღვევი ამხანაგობა ინახავს თავისი ხარ-
ჯით, და 2) როცა ის საზღვარ გარეთ დაჰყოფს წელზე მეტს.

66. პენსიის დანიშვნის შემდეგ, მიუხედავად იმისა,
თუ რომელი წესით დაენიშნა იგი, პენსიონერს ეძლევა
დამზღვევ ამხანაგობისაგან საპენსიო წიგნაკი. წესებს
საპენსიო წიგნების მიცემისას და მათ ფორმას ამტკი-
ცებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო. საპენსიო წიგ-
ნაკში უნდა დაიბეჭდოს ის ადგილები კანონის დადგე-
ნილებებიდან, სადაც აღნიშნულია ამ დებულების თანა-
ხმად დაზღვეულ პირთა უფლებანი.

67. დამზღვევ საზოგადოებას შეუძლია გაინთავი-
სუფლოს თავი პენსიის ძღვევის მოვალეობისაგან, თუ
სახელმწიფო შემნახველ კასებს გადასცემს იმდენ თან-
ხას, რამდენიც ამ პენსიების რაოდენობას შეეფერება.
ასეთი გადაცემა ხდება თანახმად იმ წესებისა, რომელ-
თაც შეიპუშავენ ფინანსთა მინისტრი ვაქრობა-მრეწვე-
ლობის მინისტრთან შეთანხმებით.

68. მინისტრთა საბჭოს დადგენილებით, რომელიც
ქვეყნდება კანონთა და მთავრობის განკარგულებათა
კრებულში, ამ დებულების მოქმედება შეიძლება გავრცე-
ლებულ იქნეს იმ უცხო ქვეყნების ქვეშევრდომებზე,
რომელნიც ამ დებულების თანაბარ უზრუნველ ყოფას
მიანიჭებენ რუსეთის ქვეშევრდომთ; ამასთანავე უნდა
დაცულ იქნეს შემდეგი წესები:

1) დაშავებულ უცხო ქვეშევრდომის ოჯახის წევრ-
თაგან პენსიის მიღების უფლება აქვთ მხოლოდ იმათ,
რომელნიც რუსეთში იმყოფებოდნენ, როცა ოჯახის
უფროსს უბედურება შეემთხვა.

2) როცა უცხო ქვეშევრდომი და აგრეთვე ამ მუხ-
ლის 1 პუნქტში აღნიშნულ ოჯახის წევრები რუსეთი-
დან წავლენ, მათ კუთვნილი პენსიის ნაცვლათ ეძლევათ
ერთდროულათ სამი წლის პენსიის ოკლადი; ხოლო თუ
პენსიონერს პენსია ვადით აქვს დანიშნული და ვადამდე-კი
სამ წელზე ნაკლები დროა დარჩენილი, მაშინ ამ ვადამდე
დარჩენილი პენსია მთლათ ეძლევა ერთდროულათ; და

3) ამ მუხლის 1 და 2 პუნქტებში აღნიშნული
წესებისაგან გადახვევა შეიძლება მხოლოდ იმ უცხო
ქვეყნების ქვეშევრდომთა შესახებ, რომელნიც რუსეთის
ქვეშევრდომთ ანიჭებენ ამ დებულების შესაფერ უზრუნ-
ველყოფას, და ზემოაღნიშნულ პუნქტებში მოყვანილ
გამონაკლისს არ აწესებენ.

III. დამზღვევი ამხანაგობანი.

69. ადგილები, რომლებზედაც ვრცელდება ეს დებუ-
ლება, იყოფა საზღვევ ოლქებათ. ოლქების საზღვრებს აწე-
სებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო. თვითეულ საზღვევ
ოლქში ცალ-ცალკე არსდება დამზღვევი საზოგადოება.

70. დამზღვევი ამხანაგობანი არსდებიან ვაჭრობა-
მრეწველობის მინისტრის განკარგულებით. ამხანაგობაში
შედიან ყველა სამრეწველო დაწესებულებანი, რომელ-

ნიც ამ დებულებას ექვემდებარებიან და განსაზღვრულ ოლქის საზღვრებში იმყოფებიან.

71. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ნება ეძლევა წინა (70) მუხლის დადგენილებიდან გამონაკლისის სახით დაადგინოს:

1) ესა თუ ის წარმოება მიეწეროს დამზღვევ ამხანაგობას არა იმ ოლქისას, რომელშიდაც დაწესებულება იმყოფება.

2) ნება მისცეს ერთგვარი სამრეწველო დაწესებულებათა პატრონთ, რომელნიც ერთსა და იმავე ან სხვა და სხვა ოლქებში იმყოფებიან, განსაკუთრებულ დამზღვევ ამხანაგობათა დაწესებისა, საოლქო ამხანაგობაში მონაწილეობის მიღების წაგიერ.

3) ერობებს და ქალაქებს ნება დართოს განსაკუთრებული დამზღვევი ამხანაგობების შედგენისა იმ საფუძველზე, რომელიც მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ იქნება აღნიშნული.

72. საქარხნო ინსპექტორები ადგენენ სიას იმ დაწესებულებათა, რომელნიც ვალდებული არიან დამზღვევ ამხანაგობებში მიიღონ მონაწილეობა.

73. სიების წარმოების წესი და მათი ცნობება სათანადო დაწესებულებებისათვის განისაზღვრება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ გამოცემული ინსტრუქციით.

74. საქარხნო ინსპექტორები ვალდებული არიან აცნობონ სამრეწველოების პატრონთ იქ, სადაც ეს სამრეწველოები იმყოფებიან, რომ ისინი ზოწოდებული არიან დამზღვევ ამხანაგობაში მონაწილეობის მისაღებათ.

75. გამვე (პატრონი ან მმართველი) წარმოებისა, რომელიც ჯერ არ არის შესული დამზღვევ ამხანაგობაში, ვალდებულია აცნობოს სათანადო საქარხნო ინსპექტორს, რა ხასიათისაა მისი სამრეწველო დაწესებულება და რამდენი ადამიანი მუშაობს შიდ-

76. წინა (75) მუხლში აღნიშნული ცნობები უნდა წარდგენილ იქნეს იმ წესით და იმ ვადებში, რომელიც შემოღებული იქნება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოსაგან.

77. თვითეთლი დამზღვევი ამხანაგობა ვალდებულია იქონიოს სია მის მონაწილე სამრეწველო დაწესებულებათა. სიაში შეტანა და აგრეთვე იქიდან გამორიცხვა რომელიმე სამრ. დაწესებულებისა შეიძლება მხოლოდ სათანადო საქარხნო ინსპექტორის განკარგულებით.

78. საქარხნო ინსპექტორთა განკარგულებათა განსაჩივრება შეიძლება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოში, განკარგულების გამოცხადებიდან ერთი თვის განმავლობაში. საჩივრის შეტანა არ აჩერებს განსაჩივრებული განკარგულების სისრულეში მოყვანას, თუ საკრებულომ განსაკუთრებული დადგენილება არ მიიღო ასეთ შეჩერების შესახებ.

79. დამზღვევ ამხანაგობას შეუძლია თავის სახელით შეიძინოს ქონებრივი უფლებანი, მათ შორის უფლება კერძო საკუთრებისა და სხვა უფლებანი უძრავ ქონებაზე, იკისროს ვალდებულება, იჩივლოს და უპასუხოს სასამართლოში.

80. დამზღვევ ამხანაგობათა შემოსავალი შესდგება:

1) მონაწილეთა ერთდროული და ყოველწლიური საზღვევი გადასახადისაგან.

2) ამხანაგობის ქონების შემოსავლისაგან.

3) შემოწირულობათაგან.

4) ჯარიმებისაგან, რომელთაც ადებს ამხანაგობა.

5) შემთხვევითი შემოსავლისაგან.

81. დამზღვევ ამხანაგობათა შემოსავლისაგან 1) სდგება საპენსიო ფონდი, 2) ეძლევათ დახმარება და ერთდროული შემწეობა, 3) იფარება ამხანაგობის საქმეთა გამგეობის ხარჯები, 4) სდგება სათადარიგო თანხა, 5) იფარება ხარჯები უბედურ შემთხვევათა თავიდან ასაცილებლათ ზომების მიღების შესახებ და ამ შემთხვევათა შედეგების შესასუსტებლათ.

82. საპენსიო ფონდიდან ეძლევათ პენსიები.

83. საპენსიო თანხის რაოდენობა უნდა უდრიდეს:

1) პირველ ათი წლის განმალგობაში ამ დებულების ძალაში შესვლიდან—გაათკეცებულ წლიურ პენსიებს ყველა პენსიონერებისას, რომელნიც ამხანაგობას ყავს.

2) მეთერთმეტე წლიდან დაწყებული—კაპიტალიზაციას ყველა იმ პენსიებისას, რომელნიც ერგებათ ამხანაგობის პენსიონერთ, ხოლო კაპიტალიზაცია უნდა გამოანგარიშებულ იქნეს იმ ნუსხით, რომელსაც ამტკიცებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო. თუ ათი წლის ბოლოს ამ მუხლის პირველ პუნქტში აღნიშნული წესით შემდგარი საპენსიო ფონდი უფრო ნაკლები აღმოჩნდა, ვინემ არსებული პენსიონერთა პენსიათა კაპიტალიზაცია, რომელიც ნაანგარიშებია ამ (2) პუნქტში აღნიშნული ნუსხის

თანახმად, იმ შემთხვევაში ამხანაგობა ვალდებულია შეავსოს დანაკლისი ჯამი იმ წესით, როგორც მის წესდებაშია ნაჩვენები.

84. დამზღვევ ამხანაგობათა საპენსიო ფონდი უნდა ინახებოდეს სახელმწიფო ან მთავრობის მიერ უზრუნველყოფილ პროცენტთან ქალაქების სახით, ან რუსეთის სამიწათმოქმედო კრედიტის დაწესებულებათა გირავნობის ფურცლების სახით, ან ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების და ქალაქის სესხის ობლიგაციების სახით. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს უფლება ეძლევა აღნიშნოს ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებათა და ქალაქის სესხის რომელი ობლიგაციების შეძენა არის დაშვებული. დანარჩენი თანხა დამზღვევ ამხანაგობათა უნდა ინახებოდეს ან ზემოთაღნიშნულ ფასიან ქალაქებში ან და როგორც „ეკლადები“, ან მიმდინარე ანგარიშზე სახელმწიფო ბანკში, სახელმწიფო შემნახველ კასებში, და კერძო საკრედიტო დაწესებულებებში, უკანასკნელ შემთხვევაში ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის ჩვენებით ფინანსთა მინისტრთან შეთანხმებით. ამავე სახით იცემა წესები დამზღვევ ამხანაგობათა ქონების მოსათავსებლად სახელმწიფოს შემნახველ კასებში.

85. საპენსიო ფონდის პროცენტის ქალაქები უნდა აღინიშნოს დამზღვევ ამხანაგობის ბალანსში მისი სასყიდლო ღირებულობის თანახმად. ამხანაგობის დანარჩენი პროცენტის ქალაქები ფასდება ამ ბალანსში საანგარიშო წლის უკანასკნელ საბირჟო კურსის თანახმად, მოგება ამ შეფასებიდან გადაიწერება განსაკუთრებულ

ანგარიშში, საიდანაც უნდა გამოიწეროს აგრეთვე ამ შეფასებისაგან მოსალოდნელი ზარალი.

86. დამზღვევ ამხანაგობათა პროცენტისანი ქაღალდები ინახება სახელმწიფო ბანკში ან ხაზინაში.

87. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ნებართვით დამზღვევ ამხანაგობებს უფლება ეძლევათ მისგან დამტკიცებულ პირობათა თანახმად 1) დაბარჯონ ნაწილი თავისი კაპიტალების, მათ შორის საპენსიო ფონდიდანაც, შესაძენათ და მოსაწყობათ: ა) ქვის სახლებისა იმპერიის ქალაქებში, თუნდაც მათ ხის სასამსახურო ნაწილები ქონდეს, და ამხანაგობას ან თავისი საჭიროებისათვის უნდოდეს, ან ბინებათ ან საეკტრო დაწესებულებისათვის გასაქირავებლათ სურდეს, ბ) შენობებისა, რომლებშიაც საავათმყოფოები ან თავშესაფრები იქნება გახსნილი უბედურ შემთხვევათაგან დაშავებულთა მოსათავსებლათ. 2) სესხათ მისცეს საიმედო უზრუნველყოფის წარმომდგენ წევრს დამზღვევ ამხანაგობისას ბინების, შკოლების, საავათმყოფოებისა და მუშათათვის დანიშნულ სხვა დაწესებულებათა ასაგებათ.

დამზღვევი ამხანაგობის უძრავი ქონება არ უნდა აღემატებოდეს ამხანაგობის მთელი თანხის ერთ მეხუთედს.

დამზღვევ ამხანაგობათა ყველა შენობანი უნდა დაზღვეულ იქნეს ცეცხლისაგან არა უმეტეს იმ თანხისა, რომელიც ბალანსშია აღნიშნული, საფუძველისა და ადგილის ფასის გამოკლებით.

88. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ნებართვით დამზღვევ ამხანაგობას შეუძლია წინა (87) მუხლში გან-

საზღრულ ნორმის ფარგლებში დროებით ისესხოს ფული ამხანაგობის საპენსიო და სათადარიგო თანხებიდან საექიმო დაწესებულებათა და თავშესაფრების ასაგებათ უბედურ შემთხვევათაგან დაზარალებულ მუშებისათვის. ამ სესხის გასტუმრების დროს და პირობებს თვითეულ შემთხვევაში საზღვრავს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო.

89. დამზღვევ ამხანაგობათა საზოგადო კრება იღებს დადგენილებებს, რომლითაც ისაზღვრება საფუძვლები გადასახადთა რაოდენობის გამოსაანგარიშებლათ, შეაქვს აგრეთვე ყოველგვარი ცვლილებანი ამ საფუძვლებში, და ურდგენს დასამტკიცებლათ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ამ უკანასკნელისაგან დანიშნულ ვადაში. ამ საფუძვლების შემუშავების დროს მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული ის, თუ რამდენათ საშიშია უბედურ შემთხვევათა მხრით ესა თუ ის სამრეწველო დარგი, ან მისი შემადგენელი წარმოება და სამუშაოები.

90. წინა (89) მუხლში აღნიშნულ საფუძვლებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო უდგენს დასამტკიცებლათ ვაკრობა-მრეწველობის მინისტრს ორი თვის გასვლის შემდეგ იმავე მუხლში აღნიშნულ დადგენილების მიღებიდან. ამ ვადის განმავლობაში დამზღვევ ამხანაგობის ყოველ მონაწილეს შეუძლია წარუდგინოს საბჭოს თავისი შენიშვნები ამ დადგენილების შესახებ.

91. თუ საფუძველნი, რომელთა თანახმად უნდა იქნეს გაწერილი დასაზღვევი გადასახადები, დანიშნულ ვადაში (89 მუხ.) არ წარედგინა განსახილველათ დაზღვევის საქმეთა საბჭოს ან საბჭომ არ მოიწონა ამხანაგობისაგან

შემუშავებული საფუძვლები, მაშინ ამ საფუძვლებს იძლევა თვით საბჭო ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრის დადასტურებით.

92. არ შეიძლება განსაჩივრება წინა (91) მუხლში აღნიშნული წესით გამოცემულ საფუძვლებისა დასაზღვევ გადასახადების გაწერის შესახებ.

93. დასაზღვევ გადასახადთა გაწერის საფუძვლები უნდა გადაისინჯოს იმ ვადებში, რომელსაც მიიღებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო. დაზღვევ ამხანაგობებს შეუძლიათ აღძრან საკითხი ამ საფუძველთა აღნიშნულ ვადამდე გადაშინჯვის შესახებ.

94. დაზღვევ ამხანაგობათა წევრების ყოველ წლიურ შემოსავალის რაოდენობას საზღვრავს ამხანაგობის გამგეობა იმ წესით, როგორც საზოგადო კრებისაგან არის დადგენილი თანახმად ამ გადასახადთა გაწერის საფუძვლებისა, იმ ანგარიშით, რომ გადასახადებმა იმ საშვალეებთან ერთად, რომელნიც ამხანაგობის განკარგულებაში იმყოფებიან, დაფაროს ამხანაგობის ყველა ხარჯები და ვალდებულებანი. ამ საგნის შესახებ აღძრული საეჭვო კითხვები გადაეცემა გადასაწყვეტად მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს.

95. დაზღვევ ამხანაგობის თვითეულ მონაწილეს უფლება აქვს ამხანაგობის საზოგადო კრების წინაშე განასაჩივროს ამხანაგობის გამგეობის მოქმედება, თუ დაინახავს, რომ იგი უსამართლოდ სარგებლობს დასაზღვევ გადასახადთა გაწერის საფუძვლებით მისი (მომჩივანის) სამრეწველო დაწესებულების შესახებ. საჩივრები

უნდა შეტანილ იქნეს ორი თვის ვადაში გამგეობის განკარგულების გამოკვეყნებიდან. საჩივრის შეტანა არ აჩერებს გაწერილ გადასახადის გადახდევინებას.

96. საზოგადო კრების დადგენილება წინა (95) მუხლში აღნიშნულ საქმეების შესახებ შეიძლება განსაჩივრებულ იქნეს ორი თვის ვადას შიგნით მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში. საბჭოს განაჩენი ამ საჩივრების გამო საბოლოო განჩინებათ ითვლება.

97. დასაზღვევი გადასახადი უნდა შეტანილ იქნეს იმ ვადებში, რომელიც აღნიშნულია ამხანაგობის წესდებაში.

98. დამზღვევ ამხანაგობის საზოგადო კრებას შეუძლია ამხანაგობის სასარგებლოთ ჯარიმა (პენია) დააწესოს ვადაზე შეუტანელ გადასახადზე, არა უმეტეს ერთი პროცენტისა თვეში. ჯარიმას ადებს ამხანაგობის გამგეობა.

99. დამზღვევ ამხანაგობის მონაწილეთაგან დროზე შეუტანელ გადასახადზე დადებული ჯარიმისა და პენიას ადებს ევალება, ამხანაგობის გამგეობის დადგენილებით, ადგილობრივ პოლიციას.

აღნიშნულ დადგენილების მიღებისათანავე პოლიცია მოთხოვნილებას უდგენს ურიგო გადამხდელს, ერთი თვის განმავლობაში შეიტანოს მისგან კუთვნილი გადასახადი. თუ აღნიშნულ ვადაში გადასახდელი ჯამი საკლებით არ იქნა შეტანილი, დაუყოვნებლივ უნდა აიწეროს და საჯარო ვაქრობით გაიყიდოს ვალდებული წევრის ქონება, თანახმათ იმ წესებისა, რომელიც მიღებულია უდავო სახაზინო მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებ-

ლოთ. (კან. კრ. ტ. XVI, ნ. ვ. დებ. უდ. გადას. ვამ. 1910 წ. მ. 2).

100. დამზღვევ ამხანაგობათა მონაწილენი ვალდებული არიან მიაწოდონ ამხანაგობას ყოველივე ცნობები, რომელიც-კი საჭიროა დასაზღვევ გადასახადის გამოსაანგარიშებლათ. ამ ცნობათა მიწოდების დროსა და წესს ადგენს ამხანაგობის საზოგადო კრება.

101. თუ წინა (100) მუხლში აღნიშნული ცნობები დანიშნულ დროზე არ მიუვიდა ამხანაგობის გამგეობას, იმ შემთხვევაში იგი, სანამ მათ მიიღებდეს, ახდენინებს დასაზღვევ გადასახადს იმ !ცნობების თანახმად, რომელიც მას მოეპოება.

102. დამზღვევ ამხანაგობას უფლება აქვს თავის რწმუნებულების დახმარებით შეამოწმოს ნამდვილი საბუთებისა და წიგნების საშვალეებით ის ცნობები, რომელნიც 100 მუხლში არიან აღნიშნული. დამზღვევ ამხანაგობის მონაწილენი ვალდებული არიან ნება მისცენ რწმუნებულებს მათი სამრეწველო დაწესებულების დათვალიერების.

103. დამზღვევ ამხანაგობის საზოგადო კრებას შეუძლია შეიმუშავოს 100 და 102 მუხლში აღნიშნულ მოვალეობათა აუსრულებლობისთვის ამხანაგობის წევრთა ამხანაგობის სასარგებლოთ დაჯარიმების წესი და ჯარიმის რაოდენობა. ჯარიმა არ უნდა აღემატებოდეს თვითეულ შემთხვევაში 300 მანეთს. ჯარიმებს ადებს ამხანაგობის გამგეობა.

104. წესი დამზღვევ ამხანაგობათა მართვა-გამგეობისა, საქმის და ანგარიშების წარმოებისა უნდა განისაზღვროს ამხანაგობის წესდებაში. კერძოთ ამხანაგობის წესდებაში უნდა აღინიშნოს:

- 1) ამხანაგობის სახელწოდება და სამოქმედო რაიონი.
- 2) ამხანაგობის წევრთა საზოგადო კრების, ან მის ნაცვლათ მიღებულ რწმუნებულთა კრების შემადგენლობა, მისი განსახილველი საგანი, მისი მოწვევის წესი და დრო, უფლებანი და მოქმედების წესრიგი (მ. 112).
- 3) წესები გამგეობისა და ზედამხედველი კომიტეტის წევრთა არჩევნების, მათი შემადგენლობა, უფლება, საცხოვრებელი ადგილი და მოქმედების წესრიგი.
- 4) ამხანაგობის წევრთა და რწმუნებულთა უფლებები კრებებზე, და მათი რწმუნების საბუთების შემოწმების წესი.
- 5) წესები სარევიზიო კომისიის არჩევნების, მისი შემადგენლობა და უფლებები.
- 6) ამხანაგობის საშვალეებში, საიდან უნდა შესდგეს იგი, წესი მათი მოთავსების, შენახვის და გამგებლობის.
- 7) დასაზღვევ გადასახადის შეტანის წესები.
- 8) ამხანაგობის წლიური ანგარიშების შედგენის, შემოწმების და დამტკიცების წესები.
- 9) წესები უბედურ შემთხვევათა თავიდან ასაცილებლათ ზომების შემუშავებისა და მათი ასრულებისათვის თვალყურის დევნებისა.
- 10) წესდების შეცვლის წესი.
- 11) ამხანაგობის წევრთა პასუხისმგებლობის წესები ამხანაგობის ვალდებულებათა გამო.

12) წესები უძრავ ქონების შეძენისა და გაცემისა.

13) წესები ამხანაგობის დახურვისა და მისი საქმეების ლიკვიდაციისა.

ამას გარდა წესდებაში შეიძლება შეტანილ-იქნეს სხვა დადგენილებებიც, რომელნიც კანონს არ ეწინააღმდეგებიან.

105. დამზღვევ ამხანაგობათა წესდების შედგენის მოსამზადებელ მუშაობის ასასრულებლათ, და აგრეთვე თვით წესდების ვადაზედ შედგენაში მონაწილეობის მისაღებათ უნდა მოწვეულ იქნენ ადგილობრივი კომიტეტები და რწმუნებულთა კრებები იმ სამრეწველო დაწესებულებათაგან, რომელნიც უნდა შევიდნენ წვერათ მომავალ ამხანაგობაში.

106. რწმუნებულთა არჩევისა და ადგილობრივ კომიტეტებისა და რწმუნებულთა კრებების მოწვევის წესებს ადგენს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო და ამტკიცებს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრი, რომელიც ადგენს აგრეთვე კომიტეტისა და კრებების თავმჯდომარისაგან მათი მოვალეობის ასრულების წესებს და საჭირო შემთხვევებში ნიშნავს კიდევ ამ თავმჯდომარეებს.

107. რწმუნებულთა კრებისაგან (105 მ.) შემუშავებული წესდების პროექტი უნდა გაეგზავნოს განსახილველათ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს და ეს უკანასკნელი-კი წარუდგენს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრს დასამტკიცებლათ. დამტკიცებული წესდება უნდა გამოქვეყნებულ იქნეს კანონთა და მთავრობის განკარგულებათა კრებულში.

108. თუ რწმუნებულთა კრებამ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ აღნიშნულ ვადაში არ წარუდგინა უკანასკნელს წესდების პროექტი, იმ შემთხვევაში წესდებას შეიმუშავენ თვით საბჭო და წარუდგენს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრს დასამტკიცებლათ.

109. წესდების დამტკიცებასთან ერთად ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრი საზღვრავს დროს, საიდანაც უნდა დაიწყოს ამხანაგობის მოქმედება. ამ დროიდან იწყება ამხანაგობის უფლება-მოვალეობანი დაზღვევის შესახებ.

110. ადგილობრივ კომიტეტებისა და რწმუნებულთა კრებების მიერ გაწეული საორგანიზაციო ხარჯები უნდა გადაიხადოს დამზღვევმა ამხანაგობამ იმ წესით, როგორც წესდებაში იქნება აღნიშნული.

111. დამზღვევ ამხანაგობებს უფლება აქვთ შეუთანხმდნენ ერთმანეთს, რომ ერთად გასწიონ დასაზღვევი ხარჯები ან სავსებით, ან ნაწილობით. ამას გარდა, ამხანაგობებს უფლება აქვთ სხვა გვარი შეთანხმებაც მოახდინონ ურთიერთშორის, თავიანთი ვალდებულების ასასრულებლათ, და აგრეთვე დააარსონ ამავე მიზნით კავშირები. ასეთი შეთანხმების საფუძველი და კავშირთა წესდებანი, მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ განხილვის შემდეგ, უნდა დამტკიცებულ იქნეს ვაჭრობა მრეწველობის მინისტრისაგან. დამტკიცებული წესდება ქვეყნდება საყოველთაოდ კანონთაა და მთავრობის განკარგულებათა კრებულში.

112. დამზღვევ ამხანაგობათა საქმეებს განაგებენ:

1) საზოგადო კრება ამხანაგობის წევრთა, ან მის ნაც-

ელათ შემოდებული რწმუნებულთა კრება, 2) გამგეობა, 3) სარევიზიო კომისია. ამათ გარდა ამხანაგობას შეუძლია იყოლიოს ზედამხედველი კომიტეტი. გამგეობის ზოგიერთი ცალკე მოვალეობანი შეიძლება დაეკისროს მის განყოფილებებს ან გამგეობისაგან არჩეულ რწმუნებულთ.

113. გამგეობას ევალება ამხანაგობის საქმეთა გაძღოლა, სათანადო შემთხვევებში, სამოქ. სასამ. წესდ. 27 მ. დაცვით. ამხანაგობის წარმომადგენლობა შეიძლება გადაეცეს გამგეობის ერთს ან რამოდენიმე წევრს, და აგრეთვე გარეშე პირსაც, გამგეობის არჩეულს.

114. ამხანაგობის გამგეობის წევრებათ შეიძლება არჩეულ იქნენ საზოგადო კრების მიერ როგორც დამზღვევ ამხანაგობის წევრნი, ისე გარეშე პირნიც.

115. დამზღვევ ამხანაგობათა გამგეობის, სარევიზიო კომისიის და ზედამხედველი კომიტეტების წევრებათ არ შეუძლიათ იყონ: 1) ვინც 25 წლისა არაა, 2) ვისაც სასამართლოსაგან გადაწყვეტილი აქვს სასჯელი, რომელსაც თან ახლავს უფლებრივი მდგომარეობის ჩამორთმევა ან შეზღუდვა, ან სამსახურიდან გამორიცხვა, და აგრეთვე ვინც სასამართლოს წესით დასჯილია ქურდობისა და „მოშენიკობისათვის“, სხვისი ქონების მითვისებისა ან გაფლანგვისათვის, მოტაცებულის დამალვისათვის, ყიდვის ან გირაოთ მიღებისათვის აშკარათ ცნობილ მოპარულის ან მოტაცებით შეძენილ ქონებისა, მევახშეობისათვის, თუნდაც რომ განაჩენის გამოტანის შემდეგ ისინი განთავისუფლებულ იყონ სასჯელოსაგან ვადის გასვლის,

შერიგების, უმაღლესი მანიფესტის ძალით ან განსაკუთრებული უმაღლესი ბრძანებით. 3) სასამართლოს განაჩენით სამსახურიდან დათხოვნილნი—დათხოვიდან სამი წლის განმავლობაში, თუნდაც ისინი განთავისუფლებულიყონ ამ სასჯელიდან ვადის გასვლის გამო, უმაღლესი მანიფესტის ძალით, ან განსაკუთრებული უმაღლესი ბრძანებით. 4) გამოძიების და სამართალს ქვეშ მყოფნი ისეთ ბოროტ მოქმედებათა გამო, რომელიც მეორე პუნქტშია აღნიშნული, ან რომელთათვის სამსახურიდან დათხოვა მოეღოსთ. 5) გაკოტრებულათ გამოცხადებულნი, სანამ პათი გაკოტრების ნამდვილი ხასიათი გამოირკვევოდეს, ხოლო რომელთა გაკოტრების საქმის წარმოება დამთავრებულია, ყველანი, გარდა უბედურ შემთხვევათაგან გაკოტრებულთა. 6) სასულიერო ხარისხ და წოდება ჩამორთმეულნი ბიწიერებისათვის, და 7) სამხედრო ბეგარისაგან გაქცევისათვის დასჯილნი.

116. ზედამხედველ კომიტეტს ევალება მუდმივი თვალყურის დევნება გამგეობის მოქმედებაზე და მონაწილეობის მიღება მთავარ საყურადღებო საქმეთა გადაწყვეტაში. ზედამხედველ კომიტეტის დამოკიდებულება გამგეობასთან, საზოგადო კრებასთან ან რწმუნებულთა კრებასთან განისაზღვრება ამხანაგობის წესდებით.

117. გამგეობა, სარევიზიო კომისია და ზედამხედველ კომიტეტი თავის მოვალეობის ასრულების დროს ხელმძღვანელობენ ამხანაგობის წესდებით და იმ ინსტრუქციებით, რომელსაც შეიმუშავენ ამხანაგობის საზოგადო კრება.

118. ამხანაგობის საზოგადო კრებას უფლება აქვს უბედურ შემთხვევათა თავიდან ასაცილებლათ გამოსცეს თავის წევრთათვის სავალდებულო დადგენილებები მუშაობის დროს გასაფრთხილებელ ზომების შესახებ, რომელნიც არ ეწინააღმდეგებიან არსებულ კანონებს და მათ გასავრცელებლათ გამოცემულ წესებს. ასეთ დადგენილებათა აუსრულებლობისათვის საზოგადო კრებას შეუძლია დააწესოს განსაკუთრებული ჯარიმა ამხანაგობის სასარგებლოთ. ამ ჯარიმებს ადებს გამგეობა არა უმეტეს 100 მანეთისა თვითეულ შემთხვევაში. გამგეობას უფლება აქვს რწმუნებულების საშუალებით თვალყური ადევნოს ამ სავალდებულო დადგენილებათა სისრულეში მოყვანას; წარმოების პატრონები ვალდებული არიან დაუშვან ეს პირები სამრეწველოების დასათვალიერებლათ.

სავალდებულო დადგენილებათა განხილვის დროს საზოგადო კრებაზე შეიძლება მოწვეულ იქნენ სათათბირო ხმის უფლებით საავთმყოფო კასების მონაწილენი, რომელნიც მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს წევრათ არიან იმ ქალაქში, სადაც საზოგადო კრების სხდომები ხდება.

119. ამხანაგობათა საზოგადო კრებას უფლება ეძლევა დააწესოს პრემიები უბედურ შემთხვევათაგან გადარჩენისათვის, და ისეთ გამოგონებათა და გაუმჯობესებათა შემოღებისათვის, რომელნიც იფარავენ უბედურ შემთხვევათაგან, და აგრეთვე შეიმუშავოს პირობები ისეთ დაწესებულებათა მოწყობის, სადაც უნდა

მოარჩინონ უბედურ შემთხვევათაგან დაშავებული პირები და აღადგინონ მათი შრომის უნარი.

120. დამზღვევი ამხანაგობა ვალდებულია აწარმოოს უბედურ შემთხვევათა ანგარიში იმ სამრეწველო დაწესებულებებში, რომელნიც მის რაიონში იმყოფებიან, და იმ ფორმით, როგორიც შემუშავებული იქნება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოსაგან.

კ ა ნ ო ნ ი

უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა ღაზღვევის შესახებ.

I. შემოდებულ იქნას აქ დამატებული დებულება უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის შესახებ.

II. ჰირველ განყოფილებაში აღნიშნული დებულების მოქმედება გაგრძელებულ იქნეს ევროპის რუსეთის გუბერნიებისა, ოლქებისა და კავკასიის მხარეზე.

უფლება მიეცეს მინისტრთა საბჭოს გაავრცელოს აღნიშნული დებულების მოქმედება იმპერიის სხვა ადგილებზედაც ან დაუქვემდებაროს მას ცალკე წარმოებანი, რომელნიც ამ ადგილებში იმყოფებიან. მინისტრთა საბჭოს დადგენილება ამის შესახებ გამოქვეყნებულ იქნეს კანონთა და მთავრობის განკარგულებათა კრებულში საყოველთაოდ.

III. ჰოშლინ. წესდ. (კან. კრ. ტ. V გამ. 1903 წ.) შესაჯსებათ დადგენილ იქნეს:

საგერბო გადასახადიდან თავისუფალია: 1) თხოვნები და სხვა ქაღალდები, პოშლ. წესდების 14 მუხ. 1 და 2 პუნქტში აღნიშნულნი, და აგრეთვე გადაწყვეტილების ქაღალდები იმ საქმეების შესახებ, რომელნიც დაფუძნებული არიან მუშათა დაზღვევის დებულებაზე. 2) შეთანხმებანი და შერიგების პირობები ამ საქმეების გამო და 3) ყოველგვარი მოწმობები და დამოწმებანი, რომელთაც ამ საგანზე იძლევიან.

IV. სამთო წესდებისა (კან. კრ. ტ. VII გამ. 1893 წ. და გაგრძ. 1906 წ.) და სამრეწველო წესდების (კან. კრ. ტ. XI ნ. 2 გამ. 1893 წ. და გაგრძ. 1906 წ.) შესაჯსებათ დადგენილ იქნეს:

ჯარიმა, რომელიც დადებული იქნება სასჯელთა დებულების 104⁴—140⁶ მუხლების ძალით, მიემატოს კუთვნილებისამებრ, განსაკუთრებულ კაპიტალს, რომელიც შემდგარია თანახმად სამთო წესდ. 736 მ. და სამრეწ. წესდ. 155¹ მ. და მისი შენიშვნისა.

V. სავაჭრო სამართლის წარმოების წესდ. 506 მ.

5 ჰ. შესწორებულ იქნეს შემდეგ ნაირათ:

506. პირველ რიგის ვალებს ეკუთვნიან:... 5) ჯამაგირი და საჭირაო ხელფასი, რომელიც ეკუთვნის ოჯახში მოსამსახურეთ და მუშებს 6 თვის განმავლობაში, თუ აღმოჩნდება, რომ მათ ხვედრი ფული არ მიუღიათ; და ამავე დროს განმავლობაში გაუსტუმრებელი გადასახადები, რომელიც ეკუთვნის თანახმათ დებულებისა უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის შესახებ, და ავთმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ, და აგრეთვე თამახმათ წესებისა უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა და მოსამსახურეთა და აგრეთვე მათი ოჯახის წევრების დაზღვევის შესახებ, საქარხნო, სამთო და სამთამადნო წარმოებაში. (სამრ. წესდ. მ. 156¹⁹ დამატ. 1906 წ. გაგრძ.). დანარჩენში აღნიშნული პრეტენზიები კმაყოფილდებიან სხვებთან შეთანასწორებით.

VI. პერვე ნაწილის მე-14 თავი სასჯელთა დებულებისა შესწორებულ იქნეს (კან. კრ. ტ. XV 1885 წ. გამ.) მე-4 განყოფილებით შემდეგი შინაარსისა:

განყოფილება მეოთხე:

უბედურ შემთხვევათაგან დაზარალებულ მუშათა და ავთმყოფობის დროს მათი უზრუნველყოფის დებულებათა დადგენილებების დარღვევის შესახებ.

1404⁴. გამგეები (პატრონები ან მმართველები) წარმოებისა, რომელზედაც ვრცელდება დებულება მუშათა დაზღვევის შესახებ, რომელნიც დამნაშავე იქნებიან იმაში, რომ პოლიციას არ აცნობეს წარმოებაში მომუშავეთა დაშავების ამბავი, თვით მუშაობის დროს ან ამ მუშაობის გამო მომხდარი, დაისჯებიან: დაჯარიმებით არა უმეტეს 100 მანეთისა.

1404⁵. გამგეები (პატრონები ან მმართველნი) წარმოებისა, რომელზედაც ვრცელდება დებულება უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის შესახებ, თუ დამნაშავე იქნებიან იმაში, რომ დადგენილ ვადაზე არ მიაწოდეს საჭარხნო ინსპექტორს ან სამთო და სანავოსნო ზედამხედველობის მოხელეებს ცნობები შესახებ იმისა, თუ რა გვარი წარმოებაა მათ სამრეწველოში, და რამდენი პირი მუშაობს შიგ, დაისჯებიან:

პირველათ დაჯარიმებით არა უმეტეს ასი მანეთისა, მეორეთ და შემდეგ-კი ჯარიმით არა უმეტეს 200 მანეთის.

1404⁶. გამგეები (პატრონები ან მმართველნი) წარმოებისა, რომელზედაც ვრცელდება დებულება უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის შესახებ, თუ დამნაშავე აღმოჩნდებიან იმაში, რომ განძრახ ტყუილი ცნობები მიაწოდეს სათანადო დაწესებულებებს იმ საგნებზე, რომელნიც მე-1404⁵ მუხლშია აღნიშნული, დაისჯებიან:

დაჯარიმებით არა უმეტეს 1000 მანეთისა, ან ციხეში დატუსაღებით ორი თვიდან ოთხ თვემდე.

VII სამოქალაქო სამართლის წარმოების წესების მუხლები 138³, 200⁷, 738, 880¹, 1357¹, მე-4 და 8 პუნქტი 1890 მუხლისა და 1899 მუხლის დამატების 36 მ. მე-3 პუნქტი შეიცვალოს შემდეგი რედაქციით:

138³. იმ შემთხვევებში, რომელიც 138 მ. 1 პ. (გაგრძ. 1906 წ.) 2, 3, 4 და 6 პუნქტ. და 138¹ მუხლშია აღნიშნული, მოსამართლეზეა დამოკიდებული გადაწყვეტილების წინასწარი ასრულება დაადგინოს უზრუნველყოფის მოთხოვნით ან მოუთხოვნელათ, იმ მხარისაგან, რომელიც წინასწარ ასრულებას მოითხოვს. ეს უზრუნველყოფა შეიძლება გამოიხატოს აწერილი ან დატყერილი ქონების მომჩივანზე გადაცემის შეჩერებაში, ან ამ ქონების გაყიდვის შეჩერებაში, ან მოპასუხისათვის აღებული ან ასაღები ფულის გადაცემის შეჩერებაში.

ასეთი გადაცემის ან გაყიდვის შეჩერება სავალდებულოა, როცა უზრუნველყოფას თხოვილობენ დაუსწრებელ განაჩენის ასრულების გამო.

200⁷. ღარიბი პირები თავისუფალი ხდებიან დადგენილი პოშლინისა (200²—და 200³) და საფურცლო გადასახადისაგან, თუ მომრიგებელი მოსამართლე ცნობს, რომ მათ ამის გადახდა არ შეუძლიათ. ამ ხარჯებისაგან განთავისუფლების, ან ასეთ შუამდგომლობაზე უარის თქმის შესახებ, მომრიგებელი მოსამართლე ცალკე დადგენილებას იღებს თვითეული საქმის და თვითეული პირის შესახებ, რომელმაც შუამდგომლობა აღძრა. ასეთი

დადგენილების განსაჩივრება არ შეიძლება. ის პირნი, რომელნიც ჩივიან უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულებათა ძალით (1 განყ. ამ კან.) და აგრეთვე იმ წესების თანახმად, რომელიც შეეხება უბედურ შემთხვევათაგან დაზარალებულ მუშათა და მოსამსახურეთა და მათი ოჯახის წევრების დაჯილდოებას, როდესაც დაზარალებულნი სამუო, საქარხნო და სამთო მადნო წარმოებაში მუშაობენ, თავისუფალი არიან პოშლინისა და საღერბო გადასახადისაგან და ამ საგანზე არავითარი განსაკუთრებული დადგენილება მომპრიგებელ მოსამართლეებისა სიღარიბის შესახებ საჭირო არ არის.

738. იმ შემთხვევებში, რომელნიც აღნიშნულია 737 მუხლის 1, (1906 წ. გაგრძ.) 2, 3, 5 (გაგრძ. 1906 წ.) და 6 პუნქტებში და აგრეთვე 737¹ მუხლში, სასამართლოზეა დამოკიდებული გადაწყვეტილების წინასწარი ასრულების დადგენა, უზრუნველყოფის მოთხოვნით ან მოუთხოვნელათ იმათ მხრივ, ვინც ასრულებას თხოვილობს. წინასწარი ასრულება გადაწყვეტილებისა 737 მ. 1 პუნქტის ძალით შეიძლება მხოლოდ იმ პირობებში, თუ საჭირო უზრუნველყოფა იქნება მოცემული ამის მოთხოვნელიდან იმ შემთხვევისათვის, თუ ვინცობაა სამოსამართლო პალატამ. შესცავლა საოლქო სასამართლოს გადაწყვეტილება. ეს უზრუნველყოფა შეიძლება გამოიხატოს მომჩივნისათვის აწერილი ან დაკავებული ქონების გადაცემის ან გაყიდვის შეჩერებაში, ან მოპასუხისაგან აღებული, თუ ასაღებ ფულის გადაცემის შეჩერებაში. ასეთი შეჩერება გადაცემისა, ან გაყიდვისა

სავალდებულოა, როცა უზრუნველყოფას თხოვილობენ დაუსწრებელ განაჩენის ასრულების გამო (მ. 737¹).

880¹. ის პირები, რომელნიც ჩივიან უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულების ძალით, ან უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა და მოსამსახურეთა და აგრეთვე მათი ოჯახის წევრების დაჯილდოების წესებით საქარხნო, სამთო და სამთომადნო წარმოებაში, (მრეწ. წეს. მ. 156¹⁹ დამატება 1906 წ. გაგრძელებით), სარგებლობენ სიღარიბის უფლებით და ამ საგანზე საჭირო არაა სასამართლოსაგან ამ უფლების დამოწმება მათთვის.

1357¹. საჩივრები, რომელნიც დაფუძნებული არიან უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულებაზე და აგრეთვე უბედურ შემთხვევათაგან დაშავებულ მუშათა და მოსამსახურეთა დაჯილდოების წესებზე, საქარხნო, სამთო და სამთომადნო წარმოებაში (მრეწ. წესდ. 156¹⁹ მ. დამტ. 1906 წ. გაგრძ.) შეიძლება მორიგებით გათავდეს, მხოლოდ იმ საფუძველზე, რომელსაც სასამართლო წარმოადგენს თანახმათ 70, 177 და 361 მუხლებისა.

1890. წარმოდგენილი თანხიდან, საოლქო სასამართლოს დადგენილებით დაუყონებლივ უნდა გასტუმრებულ იქნეს ხარჯები, გადაწყვეტილის ასრულებით გამოწვეული. დანარჩენი თანხიდან უნდა დაკმაყოფილებულ იქნენ მოთხოვნილებები შემდეგი რიგით
4) გადასახადები, რომელიც ერგება იმ პირთ, ვინც გაყიდულ ქონების მართველობაში მსახურებდა, ან მასში რაიმე სამუშაოს ასრულებდა ერთი წლის განმავლობაში, საჯარო ვაჭრობის წინათ, და იმავე დროს განმავლობაში

გადაუხდელი გადასახადები, რომელნიც ადევს გაყიდულ უძრავ ქონებას სამრეწველოს პატრონისას მუშათა უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევისა და ავთმყოფობის დროს უზრუნველყოფის წესებთა ძალით, ან საქარხნო, სამთო და სამთომადნო წარმოების დაშავებულ მუშათა და მოსაძსახურეთა და მათი ოჯახის წევრთა დაჯილდოების წესების ძალით (მრეწ. წეს. მ. 156¹⁹ დამატ. 1906 წ. გაგრძ.)... 8) 1-7 პუნქტებში აღნიშნულ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილების შემდეგ დარჩენილი თანხა ნაწილდება დანარჩენ მოვალეთა შორის თანასწორათ.

1899. დამატება, 36 მუხ. პირველი რიგის ვალებს ეკუთვნიან და საკონკურსო სამართველოს ხელში შემოსულ ფულიდან თავდაპირველათ ეძლევათ დაკმაყოფილება შემდეგი წესით... 3) უკანასკნელი წლის განმავლობაში კონკურსის გახსნამდე მიუცემელი ჯამაგირი შინა მოსამსახურეებისა და მუშებისათვის, და აგრეთვე გადაუხდელი ფული, რომელიც ერგებათ უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევისა და ავთმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის დებულებათა თანახმად, და აგრეთვე თანახმად წესებისა უბედურ შემთხვევათაგან დაზარალებულ მუშებისა, მოსამსახურეებისა და მათი ოჯახის წევრთა დაჯილდოების შესახებ საქარხნო, სამთო და სამთომადნო წარმოებაში (მრეწ. წეს. მ. 156¹⁹ დამატ. 1906 წ. გაგრძ.).

VIII. სამოქალაქო სამართლის წარმოების წესდების მუხლები 138, 349, 737, 896 და 1368 შევსებულ იქნეს 6, 8, 6 და 7 პუნქტებით და შენიშვნით შემდეგი

შინაარსისა: 138, პუნქტი 6. იმ საქმეებზე, რომელთაც მომრიგებელი მოსამართლე სწყვეტს საბოლოოდ, წინასწარი ასრულება დადგენილებისა შეიძლება მხოლოდ მომჩივნის თხოვნით და ისიც მხოლოდ შემდეგ შემთხვევაში.... 6) როცა მისჯილი აქვს გადასახადი მუშათა უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევის შესახებ გამოცემულ დებულების ძალით.

349, პუნქტი 8. გარდა ამისა, შემოკლებული წესით უნდა აწარმოონ საქმეები.... 8) საჩივრების შესახებ, რომელნიც დაფუძნებულია მუშათა უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევის დებულებაზე (განყ. 1 ამ კანონისა).

737, პუნქტი 6. დადგენილების წინასწარი ასრულება შეიძლება მხოლოდ მომჩივნის თხოვნით შემდეგ შემთხვევაში... 6) როცა მისჯილია გადასახადი მუშათა უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევის შესახებ გამოცემული დებულების ძალით. (განყ. 1 ამ კან.).

896, შენიშვნა. ამსრულებელ წარმოების წესით განიხილება აგრეთვე თხოვნები მეორეთ შემოწმების შესახებ, რომელნიც შეტანილი იქნებიან უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულების თანახმად. (განყ. 1 ამ. კან.).

1368, პუნქტი 7. ყველა დავა, რომელიც სამოქალაქო სასამართლოს ექვემდებარება, შეიძლება გარჩეულ იქნეს სამედიატორო სასამართლოს მიერ, გარდა..... 7) იმ საქმეებისა, რომელნიც ეფუძნებიან უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულებას (განყ. 1 ამ კან.)

IX. სისხლის სამართლის წესდება (კან. კრ. ტ. XVI, ნაწ. 1. გამ. 1892 წ. 1906 წ. გაგრძ.)
შეესებულ იქნეს 1216⁸ მუხლით შემდეგი შინა-
არსისა:

1216⁸. უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვე-
ვის დებულების დარღვევის გამო საქმის აღძვრა და სასა-
მართლოში ბრალმდებლობა ევალება საქარხნო ინსპე-
ქციის მოხელეებს, და სათანადო შემთხვევებში სამთო
და სანავოსნო ზედამხედველობის მოხელეთ. დებულების
დარღვევის ისეთ საქმეებში, რომელნიც საზოგადო სამო-
სამართლო დაწესებულებებს ექვემდებარებიან, პროკუ-
რატურის მონაწილეობა განისაზღვრება სისხლ. სამ.
წესდ. საზოგადო დებულებებით.

X. მუხლი 47¹, პუნქტი 4 მე-92 მუხლისა, მუხ.
139 და პუნ. 3 მე-141 მუხ. მეორე განყოფილე-
ბის წესებისა სამოსამართლო ნაწილის მოწყო-
ბის და სამოსამართლო საქმეთა წარმოების მე-
სახეებ იმ ადგილებში, სადაც შემოდებულია დე-
ბულება საერობო ნაწილების უფროსების შესა-
ხებ (კან. კრ. ტ. XVI, ნაწ. 1, 1906 წ. გაგრძ.)
შეცვლილ იქნეს შემდეგი სახით:

47¹. საჩივრები, რომელნიც დაფუძნებული არიან
უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულე-

ბაზე, და აგრეთვე საჩივრები, დაფუძნებულნი უბედურ შემთხვევათაგან დაშავებულ მუშათა, მოსამსახურეთა და მათი ოჯახის წევრთა დაჯილდოების წესებზე, შეიძლება გათავებულ იქნეს მორიგებით მხოლოდ იმ საფუძველზე, რომელიც მოხსენდება ორივე მხარეს 47 და 122 მუხლებში აღნიშნულ წესების თანახმად.

92, პუნქტი 4. იმ საქმეებზე, რომელთაც სწყვეტენ საეროზო უფროსები ან სამოქალაქო მოსამართლეები არა საბოლოოთ (მ. 90), წინასწარი ასრულება გადაწყვეტილებისა შეიძლება მხოლოდ მომჩივნის თხოვნით, რომელიც უნდა განცხადებულ იქნეს არა უგვიანეს იმ სხდომისა, რომელზედაც გადაწყდა ეს საკითხი, თუნდა იმის შემდეგაც, როცა გადაწყვეტილება უკვე გამოტანილია, და ისიც მხოლოდ შემდეგ შემთხვევებში...

4) როცა მისჯილია გადასახადი უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულების თანახმად და აგრეთვე უბედურ შემთხვევათაგან დაშავებულ მუშათა, მოსამსახურეთა და მათი ოჯახის წევრთა დაჯილდოების წესების თანახმად, საქარხნო, სამთო და სამთომადნო წარმოებაში (მრეწ. წესდ. მუხ. 156¹⁹ დამ. 1906 წ. გაგრძ.)

139. სასამართლოს ხარჯების გაწევისაგან თავისუფალი არიან ის პირები, რომელთაც საეროზო უფროსი ან სამოქალაქო მოსამართლე იცნობს გადახდის ვერ შემძლებელათ, ის პირნიც, რომელნიც ჩივიან უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულების თანახმად და აგრეთვე ისინიც, რომელნიც ჩივიან თანახმად წესებისა, რომელიც შეეხება უბედურ შემთხვევათაგან დაშა-

ვებულ მუშათა, მოსამსახურეთა და მათი ოჯახის წევრთა დაჯილდოებას საქარხნო, სამთო და სამთომადნო წარმოებაში.

141, პ. 3. იძულებითი ასრულების წესს ემორჩილებიან სასამართლოს კომპეტენციის ფარგლებში, რომელიც დაწესებულია მუხ. 20, 21.... 3) ამ წესების 47, 47¹ და 122 მუხლით და სამოქ. სამართლის წარმოების წესდების 1357¹ მუხლის თანახმად შემდგარი მორიგების აქტები იმ საჩივრების შესახებ, რომელთაც საფუძვლათ უდევს უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულება და აგრეთვე საქარხნო, სამთო და სამთომადნო წარმოებაში დაშავებულ მუშათა, მოსამსახურეთა და მათი ოჯახის წევრთა დაჯილდოების წესები, და აგრეთვე შეთანხმების აქტები, შემოწმებულნი თანახმად უკანასკნელათ დასახელებულ წესების 31 მუხლისა.

დებულება

მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს შესახებ.

1. თვითეულ გუბერნიაში, ან ოლქში, რომელზედაც ვრცელდება დებულება შესახებ მუშათა უზრუნველყოფისა ავთომყოფობისაგან და შესახებ დაზღვევისა უბედურ შემთხვევათაგან, და აგრეთვე პეტერბურგსა, მოსკოვსა, ოდესსა და ვარშავაში არსდება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოები.

2. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულო შესდგება გუბერნატორის (გრაფონაჩალნიკის, ნაკაზნო-ატამანის, ან ობერ-პოლიცმეისტერის) თავმჯდომარეობით: ვიცეგუბერნატორისაგან (გრაფონაჩალნიკის, ნაკაზნო-ატამანის ან ობერპოლიცმეისტერის თანაშემწეთაგან), სახაზინო პალატის გამგესაგან, საოლქო სასამართლოს პროკურორის ან მისი ამხანაგისაგან, უფროს საქარხნო ინსპექტორისაგან, საექიმო ინსპექტორისაგან, საკრებულოს ერთი წევრისაგან, რომელსაც ნიშნავს შინაგან საქმეთა მინისტრი, საქარხნო ინსპექტორისაგან, რომელსაც ნიშნავს ვაჭრობა -- მრეწველობის მინისტრი, საგუბერნიო საეროობოს მიერ არჩეული ორი წევრისაგან, ერთის — ქალაქის საბჭოსაგან, ორის — სამრეწველოების პატრონთაგან, და ორის — საავთმყოფო კასის წევრთა-

გან, რომელნიც დაარსებული არიან თანახმათ დებულებისა მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ ავთმყოფობის დროს. იმ ადგილებში, სადაც სამთო მრეწველობა განვითარებულია, საკრებულოში შედის, ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრის დანიშვნით, საოლქო სამთო ინჟინერი, ან მისი თანაშემწე.

შენიშვნა. იმ ადგილებში, რომლებზედაც არ ვრცელდება დებულება საეროხო დაწესებულებათა შესახებ და სამოქალაქო დებულება, სამრეწველოს პატრონები და საავთმყოფო კასები ირჩევენ საკრებულოში სამ-სამ წევრს.

3. საკრებულოს წევრებს საგუბერნიო ერობისა და ქალაქის საბჭოებიდან ირჩევს სათანადო საგუბერნიო ერობათა კრება და საბჭო იმ ქალაქისა, სადაც საკრებულო იმყოფება. საკრებულოს წევრებს ირჩევენ ისეთ პირთაგან, რომელთაც პირდაპირი ხმის უფლება აქვთ საეროხო და ქალაქის საარჩევნო კრებებზე, და იმ ვადით, რა ვადითაც საგუბერნიო ერობის და ქალაქის ხმოსნები არიან არჩეული.

4. საკრებულოს წევრებათ საავთმყოფო კასების მონაწილეთაგან უნდა არჩეულ იქნენ იმ კრების წევრები, რომელნიც ამ საკრებულოს ექვემდებარებიან და იმავე ქალაქში იმყოფებიან, სადაც საკრებულოა, ან ამ ქალაქის მიდამოებში საკრებულოს მიერ აღნიშნულ საზღვრებს შიგნით. ამ პირთ ირჩევენ აღნიშნული კასების გამგეობანი. საკრებულოს წევრებს სამრეწველოს პატრონთაგან ირჩევს გამგეობა სათანადო დამზღვევ ამხანაგობისა, რომელიც დაარსებულია თანახმათ დებულებისა მუშათა დაზღვევის შესახებ უბედურ შემთხვევათაგან, იმ პირთა-

გან, რომელნიც ამხანაგობის წევრები არიან, ან წევრთა რწმუნებულებათ ითვლებიან.

საკრებულოს წევრები საავათმყოფო კასებისა და სამრეწველოს პატრონებისაგან უნდა არჩეულ იქნენ სამი წლის ვადით. საჩივრები არჩევნების უკანონობის შესახებ უნდა შეტანილ იქნეს საკრებულოში. არჩევნების წარმოებისა, შემოწმებისა და განსაჩივრების დაწვრილებით წესებს ადგენს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრი შინაგან საქმეთა მინისტრთან შეთანხმებით და ამტკიცებს მინისტრთა საბჭო.

5. საკრებულოს წევრებათ საავათმყოფო კასების მონაწილეთაგან და სამრეწველოების პატრონთაგან და აგრეთვე მათ მოადგილეებათ უნდა არჩეულ იქნენ მამრობითი სქესის პირნი არა უმცირეს 25 წლისა, რუსეთის ქვეშევრდომნი, და რუსული წერა-კითხვის მცოდნენი. საკრებულოს წევრათ ყოფნა არ შეუძლია: 1) ვისაც სასამართლოსაგან გადაწყვეტილი აქვს სასჯელი, რომელსაც თან ახლავს უფლებბრივი მდგომარეობის ჩამორთმევა ან შეზღუდვა, ან სამსახურიდან გამორიცხვა, და აგრეთვე ვინც სასამართლოს წესით, დასჯილია ქურდობისა და „მოშენიკობისათვის“, სხვისი ქონების მითვისებისა ან გაფლანგვისათვის, მოტაცებულის დამალვისათვის, ყილდის ან გირაოთ მიღებისათვის აშკარათ ცნობილ მოპარულის ან მოტაცებით შეძენილ ქონებისა, მევახშეობისათვის, თუნდაც რომ განაჩენის გამოტანის შემდეგ ისინი განთავისუფლებულ იყონ სასჯელისაგან ვადის გასვლის, შერიგების, უმაღლესი მანიფესტის ძალით ან

განსაკუთრებული უმაღლესი ბრძანებით. 2) სასამართლოს განაჩენით სამსახურიდან დათხოვნილნი-დათხოვილნი სამი წლის განმავლობაში, თუნდაც ისინი განთავისუფლებული იყონ ამ სასჯელისაგან ვადის გასვლის გამო, უმაღლესი მანიფესტის ძალით, ან განსაკუთრებული უმაღლესი ბრძანებით. 3) გამოძიების და სასამართლოს ქვეშ მყოფნი ისეთ ბოროტ მოქმედებისა გამო, რომელიც მეორე პუნქტშია აღნიშნული, ან რომელთათვის სამსახურიდან დათხოვა მოეღოსთ. 4) გაკოტრებულათ გამოცხადებულნი, სანამ მათი გაკოტრების ნამდვილი ხასიათი გამოირკვეოდეს, ხოლო რომელთა გაკოტრების საქმის წარმოება დამთავრებულია, ყველანი, გარდა უბედურ შემთხვევათაგან გაკოტრებულთა. 5) სასულიერო ხარისხ და წოდება ჩამორთმეულნი ბიწიერებისათვის, და 6) სამხედრო ბეგარისაგან გაქცევისათვის დასჯილნი.

6. იმ შემთხვევისათვის, თუ ვინცობაა უფროსი საქარხნო ინსპექტორი ვერ დაესწრო კრებას, მას ენიშნება მოადგილე ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრისაგან. იმ შემთხვევისათვის, თუ ვინცობაა კრებას ვერ დაესწრებიან ის წევრები, რომელნიც დანიშნული არიან შინაგან საქმეთა და ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრისაგან, თვითეულ მათგანს ენიშნება სათანადო მინისტრისაგან მოადგილე; არჩეულ წევრებისათვის-კი არჩეულ უნდა იქნეს (მ. 4) ორ-ორი მოადგილე.

7. საკრებულოს არჩეულ წევრთა მოადგილენი იქერენ წევრების ადგილს ხმის უმეტესობის მიხედვით,

რომელიც მათ მიიღეს არჩევის დროს, ხოლო თუ თანასწორი ხმა აქვთ მიღებული, მაშინ — კენჭის ყრიო. მოადგილეებს შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ საკრებულოს სხდომებში მაშინაც, როცა თვით ის წევრები, რომელთა მოადგილეთ ისინი ითვლებიან, კრებაზე იმყოფებიან, მაგრამ ასეთ შემთხვევაში მათ აქვთ მხოლოდ სათათბირო ხმის უფლება.

8. საკრებულოს არჩეული წევრები და მათი მოადგილენი ვალდებული არიან განაგრძონ თავის მოვალეობის ასრულება ვადის გასვლის შემდეგაც, სანამ ახალი არჩევნები მოხდებოდეს. ვადაგასული წევრი შეიძლება ხელახლა იქნეს არჩეული. საავათმყოფო კასიდან არჩეული წევრები და მათი მოადგილენი საკრებულოს შემადგენლობიდან გამოსულათ ითვლებიან, თუ ექვსი თვის განმავლობაში არ იქნებიან კასის მონაწილეთ.

9. საკრებულოს წევრები საავათმყოფო კასებიდან საკრებულოს სხდომებში მონაწილეობისათვის იღებენ სასყიდელს სახელმწიფო ხაზინიდან, იმდენს, რამდენიც დადგენილი იქნება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ.

10. საკრებულოს წევრები საავათმყოფო კასებიდან თუ სამუშაოს ან სამსახურს დააკლდნ იმ დროს, როცა ისინი თავის მოვალეობას ასრულებდნ, როგორც საკრებულოს წევრები, ეს უფლებას არ აძლევს სამრეწველოს პატრონს დააჯარიმოს ისინი სამუშაოზე გამოუცხადებლობისათვის (კან. კრ. ტ. XI, ნ. 2, წესდ. სამ. გამ. 1893 წ. მ. მ. 143. და 145), ან და დაქირავების პირობის დარღვევა მოსთხოვოს ვადამდე.

11. საკრებულოს სხდომებზე, თავმჯდომარის განკარგულებით, შეიძლება მოწვეულ იქნენ ისეთი პირები, რომელთაგან მოსალოდნელია სასარგებლო ცნობების მიღება განსახილველ საგნების შესახებ. ამ პირებს სათათბირო ხმის უფლება ეძლევათ.

12. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს ექვემდებარება: 1) თვალყურის დევნება იმის, რომ დებულებანი ავთმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფისა და უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევის შესახებ სისრულეში იქნეს მოყვანილი; 2) თვალყურის დევნება იმის, რომ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს მიერ ამ დებულების თანახმად გამოცემული წესები, ინსტრუქციები და დადგენილებები სისრულეში იქნეს მოყვანილი. 3) განკარგულების მოხდენა, რომ განხორციელებულ იქნენ როგორც ეს დებულებანი, ისე მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს განკარგულებანი. 4) განხილვა საქარხნო ინსპექტორის და სამთო და სანაოსნო ზედამხედველობის განკარგულებათა შესახებ აღძრულ საჩივრებისა.

ყოველგვარი დაბრკოლებისა და ექვემდებარების შესახებ, რომელიც აღიძვრება ამ დებულებისა და მათ გასავითარებლად გამოცემული წესების, ინსტრუქციებისა და დადგენილებების განხორციელების დროს, საკრებულოებმა უნდა მოახსენონ საბჭოს.

13. კერძოთ საკრებულოს ექვემდებარება:

I. ავთომყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის დებულების კამო:

1) წარდგენა მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში, შესაფერ შემთხვევებში, ამა თუ იმ საწარმოო დაწესებულების, რომ ის განთავისუფლებულ იქნეს ამ დებულების ასრულებისაგან.

2) ამ დებულების ასრულებისაგან განთავისუფლება ისეთ წარწოებთა, რომელთაც დროებითი ხასიათი აქვთ.

3) განსაზღვრა იმ ნივთების ღირებულებისა, რომელიც „ნატურით“ ეძლევათ მუშებს სამუშაო ქირაში.

4) ცალკე საავთმყოფო კასის გახსნის ნებართვის მიცემა ისეთ სამრეწველო დაწესებულებათათვის, სადაც 200-ზე ნაკლები მუშა ითვლება.

5) რამოდენიმე კასის ერთ კასათ შეერთების ნებართვის მიცემა.

6) განკარგულების მოხდენა, რომ საზოგადო საავთმყოფო კასა დაარსდეს ან და სამრეწველო უკვე არსებული კასას მიეწეროს.

7) შემუშავება არჩევნების წესებისა იმ რწმუნებულთა ასარჩევათ, რომელთაც საავთმყოფო კასის წესდების პროექტის შედგენაში უნდა მიიღონ მონაწილეობა.

8) ვადების დანიშვნა საავთმყოფო კასების დაარსების შესახებ განცხადებების შესატანათ.

9) საავთმყოფო კასების დასაარსებლათ ნებართვის მიცემა, შესაფერ შემთხვევებში.

10) საავთმყოფო კასების სიის წარმოება.

11) განკარგულების მოხდენა დახურული საავთმყოფო კასების სიიდან გამოსარიცხავათ.

12) იმის განსაზღვრა, თუ რამდენი ღირს დღე და ღამეში ქალაქისა და ერობების საავთმყოფოებში ავთმყოფის მოთავსება.

13) საკირო შემთხვევაში განკარგულების გაცემა საავთმყოფო კასების საზოგადო კრების მოწვევის შესახებ.

14) საავთმყოფო კასის წევრთათვის საწევრო გადასახადის მომატებაზე ნების ღართვა.

15) საკირო შემთხვევაში ზომების მიღება კასის საქმეების მოსაწესრიგებლათ.

16) საჩივრების განხილვა კასის საზოგადო კრების დადგენილებების შესახებ და მათი გაუქმება.

17) საჩივრის განხილვა კასის გამგეობის წევრთა უკანონო არჩევნების შესახებ და ასეთი არჩევნების გაუქმება.

18) რევიზიის დანიშვნა საავთმყოფო კასის თანხების შესამოწმებლათ და აგრეთვე კასის გამგეობის საქმის წარმოების, საანგარიშო წიგნების და საერთო ანგარიშის გადასაშინჯავათ.

19) განხილვა საქარხნო ინსპექციის მოხელეთა მოხსენებისა მათგან მოხდენილ რევიზიის შესახებ.

20) განხილვა სამრეწველოს პატრონთა განცხადებისა, რომ კასის საზოგადო კრებებმა ან გამგეობამ დაარღვია კანონი ან წესდება კასისა, კასის ქონების დახარჯვის დროს, და ასეთი დადგენილებების გაუქმება.

21) თვალყურის დევნება კასის საზოგადო კრებების და გამგეობის მოქმედებისათვის.

22) კასის გამგეობის წევრთა გადაყენება თანამდებობიდან და, შესაფერ შემთხვევებში, მათი პასუხის გებაში მიცემა სასამართლოს წესით.

23) შესაფერ შემთხვევებში საავთმყოფო კასის მართვა-გამგეობის ჩაბარება გამგეობის დარჩენილ წევრებისთვის, სამრეწველოს პატრონისთვის, ან ცალკე პიროვნებისთვის.

24) განკარგულების მოხდენა, შესაფერ შემთხვევებში, რომ საავთმყოფო კასის საქმეთა პატრონობა გადაეცეს მეორე კასის გამგეობას, ან არა და კასა საესებით შეუერთდეს ერთ-ერთ არსებულ კასას.

25) მოხსენების წარდგენა მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში, რომ დროებით დაკეტოს ესა თუ ის კასა, ან უკვე დახურულს ნება მისცეს მოქმედების განახლებისა.

II. უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულებათა გამო:

26) დაწესება უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვეულთა საექიმო ხარჯების ნორმისა.

27) განსაზღვრა იმ ნივთების ღირებულებისა, რომელიც „ნატურით“ ეძლევათ მუშებს სამუშაო ქირაში.

28) განსაზღვრა შავი მუშის საშვალო დღიური ხელფასისა.

14. იმ საქმეების განხილვის დროს, რომელნიც აღნიშნულია მე-12 მუხლის 4 პ. და მე-13 მ. 17 და 22 პუნქტებში, საკრებულოში შედიან, მე-2 მუხლში აღნიშნულ პირებს გარდა: თავად-აზნაურთა საგუბერნიო წინამძღოლი და საოლქო სასამართლოს თავმჯდომარე, ან საოლქო სასამართლოს, ერთ ერთი წევრი საზოგადო კრებისაგან არჩეული. საოლქო სასამართლოს ბრალმდებელი ან მისი ამხანაგი არ იღებენ მონაწილეობას აღნიშნულ საქმეების გადაწყვეტაში, და მხოლოდ ურდგენენ საკრებულოს თავის დასკვნას.

15. საკრებულოში იმ საქმეების გარჩევა, რომელნიც აღნიშნული არიან 12 მუხ. 4 პუნქ. და 13 მუხ. 17 პუნქტში, წარმოებს თანახმად 16 და 17 მუხლში აღნიშნული წესებისა.

16. საქმის განსახილველათ დანიშვნის შემდეგ საკრებულოში, მომჩივანს ეგზავნება ცნობა, და მას ან მის ვეჟილს უფლება ეძლევა დაესწროს ამ საქმეზე მოხსენებას და მისცეს სიტყვიერი ან წერილობითი ახსნა განმარტებანი. მომჩივანის ან მისი ვეჟილის გამოუცხადებლობა ვერ შეაჩერებს საქმის გარჩევას, თუ საკრებულოს საშვალება აქვს დარწმუნდეს, რომ უწყება თავის დროზე მიიღო მომჩივანმა.

17. საკრებულოს დადგენილება საჩივრების შესახებ (მ. 14) შეიძლება გამოიხატოს ორ ნაირათ: განსაჩივრებული განკარგულება ან კანონიერათ იქნება ცნობილი, ან გაუქმდება. პირველ შემთხვევაში მომჩივანს ეცნობება, რომ მისი საჩივარი უშედეგოთ იქნა დატო-

ვებული, (უარყოფილ იქნა), და მას ეგზავნება პირი საკრებულოს დადგენილების. მეორე შემთხვევაში მომჩივანს ეცნობება, რომ განსაჩივრებული განკარგულება გაუქმებულ იქნა. ეს უკანასკნელი წესი უნდა დაცული იქნეს იმ შემთხვევაშიდაც, როცა გასაჩივრებული განკარგულება გაუქმებული იქნება არა მთელათ, არამედ მხოლოდ მისი რომელიმე ნაწილი.

18. საავათმყოფო კასის გამგეობის წევრთა სამსახურიდან გადაყენების და მათი პასუხის გებაში მიცემის საქმე უნდა განხილულ იქნეს საკრებულოში მხოლოდ მას შემდეგ, როცა წინასწარ ახსნა განმარტებას მოთხოვენ გადასაყენებელ პირთ. საქმის განსახილველათ დანიშვნის შემდეგ საკრებულოში, გადასაყენებელ პირს ეგზავნება ცნობა, რითაც მას ან მის ვექილს უფლება ეძლევა დაესწროს საქმის მოხსენებას დი მისცეს სიტყვიერი ან წერილობით წარადგინოს ახსნა განმარტება. გადასაყენებელი პირის ან მისი ვექილის მოუსვლელობა ვერ შეაჩერებს საქმის გარჩევას, თუ საკრებულოს შეძლება აქვს დარწმუნდეს, რომ ზემოაღნიშნული ცნობა თავის დროზე აქვს ჩაბარებული გადასაყენებელ პირს.

19. რომ საკრებულოს კრება კანონიერათ იქნეს ცნობილი, ამისათვის საჭიროა დასწრება თავმჯდომარისა და არა ნაკლებ ოთხი წევრისა.

20. საკრებულოში საქმეები წყდება ხმის უბრალო უმეტესობით. თუ ხმები თანასწორათ გაიყო, მაშინ უპირატესობა ეძლევა თავმჯდომარის ხმას.

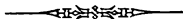
21. თუ თავმჯდომარე ვერ სცნობს შესაძლებლად გამგეობის დადგენილებას დაეთანხმოს, მას შეუძლია შეაჩეროს მისი სისრულეში მოყვანა და შეიღი ღლის განმაჯღობაში საქმე წარუდგინოს ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრს, და ამასთანავე აცნობოს შინაგან საქმეთა მინისტრს. ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრი თავმჯდომარეს ან წინადადებას აძლევს სისრულეში მოიყვანოს მიღებული გადაწყვეტილება, ან ურდგენს მას გასაუქმებლათ უმართებელეს სენატს.

22. საკრებულოს შინაგანი წესრიგი და საქმის წარმოების წესები აღნიშნულია „ნაკაზში“, რომელსაც იმუშავებს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო.

23. საკრებულოს დადგენილებათა განსაჩივრება შეიძლება ერთი თვის განმავლობაში საკრებულოსვე საშვალებით: 1) იმ საქმეების შესახებ, რომელნიც 12 მუხ. 4 პუნქტში და 13 მუხ. 17 და 22 პუნქტებში არიან აღნიშნული, — უმართებელეს სენატის პირველ დეპარტამენტში. და 2) დანარჩენ საქმეების — მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში. იმ საქმეებზე, რომელნიც უმართებელეს სენატში უნდა განსაჩივრდენ, აღნიშნული ერთი თვის ვადა ითვლება მომჩივანისთვის საკრებულოს დადგენილების პირის ჩაბარებიდან (მ. 17); დანარჩენ საქმეებზე — დადგენილების გამოცხადების დღიდან, ან მათი სისრულეში მოყვანიდან, თუ იგინი წინასწარ არ ყოფილან გამოცხადებული. საჩივრის შეტანა ვერ შეაჩერებს საკრებულოს დადგენილების სისრულეში მოყვანას, თუ მისი შეჩერების შესახებ განსაკუთრებული დადგენილება არ გამოი-

ტანა თვით საკრებულომ, სადაც საჩივარია შეტანილი, ან იმ დაწესებულებამ, რომელმაც საჩივარი უნდა განიხილოს.

24. საკრებულოს საქმის წარმოება ევალება, თავმჯდომარის საერთო ხელმძღვანელობის ქვეშ, საქარხნო ინსპექტორს ან სამთო ზედამხედველობის მოხელეთ.

კ ა ნ ო ნ ი

მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოების დაარსების შესახებ.

I. შემოღებულ იქნეს აქვე დართული დებულება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოების შესახებ.

II. ნება მიეცეს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის შინაგან საქმეთა მინისტრთან შეთანხმებით განკარგულება მოახდინოს, თუ რა დროს და რა წესით უნდა გაიხსნას მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოები.

III. დადგენილ იქნეს, რომ საავათმყოფო კასების დაარსებამდე, თანახმად დებულებისა ავათმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ, მუშათა დაზღვევის საკრებულოების თავმჯდომარეებს ნება მიეცეს შიიწვიონ მუშებისაგან წარმომადგენელი თვითმუშა საკრებულოში საავათმყოფო კასებისაგან ასარჩევ წევრების ნაცვლათ, და ორი მათი მოადგილე; ამათი უფლებანი ისპობა იმ დღიდან, როცა საკრებულოს წევრები თვით საავათმყოფო კასებიდან იქნებიან არჩეული თანახმად ამ დებულების 1 განყოფილების მე-ნ მუხლში ნაჩვენები წესებისა.

IV. დადგენილ იქნეს, რომ დამზღვევ ამხანაგობათა დაარსებამდე, თანახმად დებულებისა უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის შესახებ, ქალაქის საბჭოებს

და შესაფერ დაწესებულებათ იმ ქალაქებისას, სადაც საკრებულო იმყოფება, უფლება ეძლევათ აირჩიონ სამრეწველოთა პატრონებისაგან ორი წევრი საკრებულოში გასაგზავნათ და ორი მათ მოადგილეთ. ამ პირთა უფლებები ისპობა იმ დღიდან, როცა სამრეწველოს პატრონთაგან არჩეულ იქნებიან საკრებულოს წევრები თანახმათ ამ დებულების 1 განყოფილების 4 მუხლში აღნიშნულ წესებისა.

დებულება

მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს შესახებ.

1. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო არსდება ვაკრობა-მრეწველობის სამინისტროსთან. ის განაგებს საქმეებს მუშათა უზრუნველყოფის შესახებ ავთმყოფობის დროს, უბედურ შემთხვევათაგან მუშების დაზღვევის საქმეებს და აგრეთვე მუშათა და წარმოებებში მოსამსახურეთა და მათი ოჯახების წევრთა უბედურ შემთხვევების დროს დაჯილდოვების საქმეებს.

2. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში შედიან: ვაკრობა-მრეწველობის მინისტრი, რომელიც თავმჯდომარეობს საბჭოში, მინისტრის ამხანაგები, სამთო დეპარტამენტის დირექტორი, სამრეწველო განყოფილების მმართველი და მისი თანაშემწე, სავაქრო განყოფილების მმართველი, ვაკრობა-მრეწველობის სამინისტროსაგან საბჭოში არჩეული ორი წევრი, შინაგან საქმეთა სამინისტროსაგან არჩეული ორი წევრი, თითო წევრი შემდეგი სამინისტროებიდან: ფინანსთა, იუსტიციისა და გზათა, ერთი წევრი მიწათმოწყობისა და მიწათმოქმედების მთავარი სამმართველოსაგან, ერთი—საექიმო საბჭოს ან უმთავრესი საექიმო სამმართველოს წევრთაგან, თითო წევრი—პეტერბურგის საგუბერნიო საეროზო საკრებულო-

საგან და პეტერბურგის ქალაქის საბჭოსაგან, ხუთი წევრი—წარმოებათა პატრონებისგან და ხუთი წევრი საავთ-
მყოფო კასების მონაწილეთაგან, თუ კასები დაარსებული
არიან იმ დებულების თანახმად, რომელიც შეეხება მუ-
შათა უზრუნველყოფას ავთმყოფობის ოროს.

3. ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრის არ დასწრე-
ბის დროს საბჭოში თავმჯდომარეობს ერთი მისი ამხა-
ნავთაგანი, რომელსაც მინისტრი ნიშნავს.

4. საბჭოს წევრები სამინისტროებისაგან, მიწათ
მოქმედებისა და მიწათმოწყობის მთავარი სამმართველო-
საგან და საექიმო საბჭოსაგან ან უფროსი საექიმო ინ-
სპექტორის სამმართველოსაგან ინიშნებიან უმაღლესი
ბრძანებით, სამი წლის ვადით. კანდიდატებს არდგენენ
სათანადო სამინისტროები და მთავარი მმართველი.

5. საბჭოს წევრებს პეტერბურგის საგუბერნიო საე-
რობო საკრებულოსაგან და პეტერბურგის ქალაქის საბჭო-
საგან ირჩევენ პეტერბურგის საგუბერნიო საერობო საკრე-
ბულო და პეტერბურგის ქალაქის საბჭო საგუბერნიო
ერობისა და ქალაქის ხმოსნების რიცხვიდან იმ ხნის
განმავლობაში, სანამ ხმოსნებს თავიანთი თანამდებობის
ვადა არ გაუვიათ.

6. საავთმყოფო კასების მონაწილეთაგან საბჭოს
წევრები ირჩევიან სამი წლით. მათ ირჩევენ გამგეობა
პეტერბურგში მყოფი საავთმყოფო კასებისა, ამ უკანას-
კნელთა მონაწილეთაგან.

საბჭოს წევრებს წარმოებათა პატრონებისაგან სამი
წლის ვადით ირჩევენ გამგეობანი დამზღვევ ამხანაგობათა,

რომელნიც დაარსებული არიან მუშათა უბედურ შემთხვევათაგან დაზღვევის დებულების თანახმად, ამ ამხანაგობათა მონაწილეებისაგან ან იმ პირთაგან, რომელთაც ეს მონაწილენი დაასახელებენ რწმუნებულებათ. საბჭოს წევრთა არჩევისა, არჩევნების შემოწმებისა და მათი გასაჩივრების წესი არსდება უმაღლესათ დამტკიცებული მინისტრთა საბჭოს დებულების თანახმად, ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის მოხსენების შემდეგ.

7. საავათმყოფო კასების მონაწილეთა და წარმოების პატრონებისაგან არჩეული საბჭოს წევრები უნდა იყონ მამრობითი სქესისა, არა უმცირეს ოცდა ხუთი წლისა, რუსეთის ქვეშევრდომნი და რუსულის მცოდნენი. საბჭოს წევრობა არ შეუძლიათ: 1) სასამართლოსაგან დასჯილთ, როდესაც სასჯელს თან მოსდევს უფლებათა ჩამორთმევა ან შეზღუდვა, ან სამსახურიდან დათხოვა, აგრეთვე სასამართლოსაგან დასჯილთ ქურდობისა, პლუტობისა, მიბარებული ქონების მითვისება-გაფლანგვისა, მოტაცებულის შენახვისა, მოტყუებით გამორთმეული ან მოპარული ქონების გირაოთ მიღებისა და მევახშეობისა გამო, თუნდა სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდეგ ეს პირნი სასჯელისაგანაც იყონ განთავისუფლებულნი შერიგებით, უმაღლესი მანიფესტის ან უმაღლესი ბრძანების ძალით; 2) სასამართლოს დადგენილებით თანამდებობიდან გადაყენებულთ—სამი წლის განმავლობაში დღიდან გადაყენებისა, თუნდა ისინი სასჯელისაგან განთავისუფლებული იქნენ ვადის გასვლის გამო, უმაღლესი მანიფესტის ან განსაკუთრებული უმაღ-

ლესი ბრძანების ძალით; 3) გამოძიებასა ან სასამართლოში მიცემულნი ისეთ დანაშაულობათათვის, რომელნიც აღნიშნული არიან 1 პუნქტში, ან რომელთაც შედეგათ მოსდევს თანამდებობიდან გადაყენება; 4) გაკოტრებულთ, სანამ გაკოტრების ხასიათი არ გამოირკვევა; ხოლო რომელთა საქმეები უკვე გამორკვეულია,—ყველა გაკოტრებულთ, გარდა უბედურათ მიჩნეულთა; 5) სასულიერო ხარისხ ან წოდება ჩამოხდილთ ბიწიერებათა ჩადენისათვის, და 6) სამხედრო ბეგარის მოუხდელობისათვის დასჯილთ.

8. თუ საბჭოს შემადგენლობიდან გავიდა რომელიმე წევრი მთავრობისაგან დანიშნული, მის ალაგს იჭერს განსაკუთრებული უმაღლესი ბრძანებით დანიშნული პირი. მე-4 მუხლში აღნიშნულ თვითოეულ პირს ენიშნება ორ-ორი მოადგილე, ხოლო დანარჩენებს—თითო. იმ შემთხვევისათვის, როდესაც საბჭოს აკლდება რომელიმე არჩეული წევრთაგანი, თვითეულ ასეთ წევრზე ირჩევა კიდევ ორ-ორი თანამოადგილე. როდესაც საბჭოს აკლდება რომელიმე არჩეული წევრთაგანი, მათ ადგილს იჭერენ არჩეული თანამოადგილენი იმის და მიხედვით, თუ რომელ მათგანს მეტი ხმა აქვს მიღებული არჩევის დროს. თუ მიღებული ხმები თანასწორი აღმოჩნდა, კითხვა წყდება წილის ყრით. თანამოადგილეებს შეუძლიათ საბჭოს სხდომებს დაესწრონ იმ დროსაც, როდესაც საბჭოს არც ერთი წევრი არ აკლია, მაგრამ ასეთ შემთხვევებში მათ (თანამოადგილეებს) მხოლოდ სათათბირო ხმის უფლება ეძლევათ.

9. საბჭოს არჩეული წევრები და მათი თანამოადგილენი თავიანთ თანამდებობას ასრულებენ მანამდე, სანამ ახალი არჩევნები არ მოხდება.

საბჭოს წევრობიდან გასული პირები შეიძლება ხელახლავე იქნენ არჩეულნი.

საბჭოს წევრები, რომელნიც საავათმყოფო კასების მონაწილეთაგან არიან არჩეულნი, და მათი თანამოადგილენი საბჭოს შემადგენლობიდან გარიცხულათ ითვლებიან, თუ ექვსი თვის განმავლობაში კასის მონაწილეთ არ ირიცხებოდნენ.

10. საავათმყოფო კასების მონაწილეთაგან არჩეული საბჭოს წევრები, საბჭოს კომისიებში და მის სხდომებში მონაწილეობისათვის სხელმწიფო ხაზინისაგან იღებენ ჯილდოს იმ რაოდენობით, რომელსაც აწესებს საბჭოს შტატი.

11. თუ საბჭოს წევრები, რომელნიც საავათმყოფო კასის მონაწილეთაგან არიან არჩეულნი, წარმოების სამუშაოზე ან სამსახურში ვერ გამოცხადდნენ იმ დროს, როდესაც ისინი თავიანთ მოვალეობას ასრულებდნენ, როგორც საბჭოს წევრები, წარმოების პატრონს უფლება არა აქვს გაცდენისა ან სამუშაოზე გამოუცხადებლობისათვის მათ რაიმე ჯარიმა დაადვას (კან. კრ. ტ. XI, ნაწ. 2, შრ. წესდ., 1893 წ. გამოც., მუხ. 143 და 145) ან მოსთხოვოს მათ დაქირავების ხელშეკრულების დარღვევა ვადაზე აღრე.

12. თავმჯდომარის განკარგულებით, საბჭოს სხდომებზე შესაძლოა მოიწვიონ ისეთი პირები, რომელნიც

სასარგებლო ცნობებს წარმოადგენენ განსახილველ საკითხების შესახებ. როდესაც საბჭოში ისეთ კითხვას იხილავენ, რომელიც შეეხება რომელიმე სამინისტროს ან მთავარ სამმართველოს, ხოლო ამ უკანასკნელთ-კი საბჭოს შემადგენლობაში თავიანთი წარმომადგენელი არ ეყოლებათ, საბჭო მოლაპარაკებას მართავს სათანადო მინისტრთან ან უფროს მართველთან ასეთი წარმომადგენლის მიწვევის შესახებ საბჭოს სხდომებზე. მიწვეული პირები სათათბირო ხმის უფლებით სარგებლობენ.

13. საბჭოს სხდომებს საკიროებისამებრ ნიშნავს თავმჯდომარე. საბჭოს საქმეები ერდგინება განსახილველათ თავმჯდომარის განკარგულებით. საბჭოს წევრებს შეუძლიათ, თავმჯდომარის ნებართვით, საბჭოში განსახილველათ შეიტანონ ისეთი კითხვები, რომელნიც საბჭოს დანიშნულებას ექვემდებარებიან.

14. საბჭოს მოვალეობას შეადგენს:

1) არსებულ კანონების ფარგლებში, ისეთი წესებისა და ინსტრუქციების გამოცემა, რომელნიც 1 მუხლში აღნიშნულ საქმეებს შეეხებიან, და აგრეთვე გამოცემა „ნაკაზებისა“, რომელნიც საზღვრავენ ამ საქმეთა მმართველ ადგილობრივ დაწესებულებათა მოქმედების წესს;

2) განმარტება იმ ექვებისა, რომელნიც მოსალოდნელი არიან, როდესაც ადგილობრივი დაწესებულებანი ცხოვრებაში გატარებას შეუდგებიან იმ კანონებისას, რომელნიც 1 მუხლში აღნიშნულ საქმეებს შეეხებიან;

3) მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოს დადგენილებათა გაუქმება ისეთი საქმეების შესახებ, რომელნიც კანონით საბჭოში უნდა იქნენ განსაჩივრებული, აგრეთვე ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრის წინაშე კითხვის აღძვრა იმის შესახებ, რომ ამ უკანასკნელმა უმართებელეს სენატს სთხოვოს აღნიშნულ საკრებულოთა ზოგიერთ სხვა დადგენილებათა გაუქმებაც;

4) გაუქმება საქარხნო და სამთომადნო საქმეთა საგუბერნიო საკრებულოების იმ დადგენილებათა, რომელნიც შეეხებიან უბედური შემთხვევების დროს მუშებისა, მოსამსახურეებისა და აგრეთვე მათი ოჯახების წევრთა დაჯილდოების წესების ცხოვრებაში გატარებას;

5) გადაწყვეტა იმ საჩივრებისა, რომელნიც საბჭოში იგზავნება 1 მუხლში აღნიშნული საქმეების გამო და ეხებიან მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოების და აგრეთვე საქარხნო და სამთომადნო საქმეთა საგუბერნიო საკრებულოების დადგენილებებს;

6) დაწესება ჯილდოს რაოდენობისა, რომელიც უნდა მიეცეს საავათმყოფო კასებიდან მუშათა დაზღვევის საქმეთა საკრებულოების არჩეულ წევრებს საკრებულოების სხდომებზე მონაწილეობისათვის;

7) გამოცემა წესებისა, რომლებიც შეეხება საავათმყოფო კასებისა და დამზღვევ ამხანაგობათა შემოსავალგასავლის მოწესრიგებას;

8) აღნიშვნა იმ საკრედიტო დაწესებულებათა, რომელთა ობლიგაციების შეძენა შეუძლიათ საავათმყოფო

კასებს და აგრეთვე დამზღვევ ამხანაგობებს საპენსიო ფონდის მოსათავსებლათ;

9) წარმოებათა დაქვემდებარება, სათანადო შემთხვევებში, იმ დებულების მოქმედებისადმი, რომელიც შეეხება მუშათა უზრუნველ-ყოფას ავთმყოფობის დროს და მუშათა დაზღვევას უბედურ შემთხვევათაგან;

10) წარმოებათა განთავისუფლება, სათანადო შემთხვევებში, წინა მუხლში (9) აღნიშნულ დებულებათა მოქმედებისადმი დაქვემდებარებისაგან;

11) საზოგადო საფუძველის დაწესება, რათა აღნიშნული დებულებანი გამოყენებულ იქნან იმ პირთა შესახებაც, რომელნიც არტელით მუშაობენ;

12) განხილვა: ა) საკანონმდებლო წინაგანზრახვათა იმ საქმეების შესახებ, რომელნიც საბჭოს ექვემდებარებიან, ბ) საბჭოს „ნაკაზისა“ და გ) წესებისა დაზღვევის საქმეთა გამო მოწვეულ კრებებისა და მათი მოწვევის შესახებ;

13) განკარგულება ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს მოხელეთა მოქმედების რევიზიის შესახებ იმ საქმეთა წარმოებაში, რომელნიც 1 პუნქტში არიან აღნიშნული, აგრეთვე საავთმყოფო კასებისა და დამზღვევ ამხანაგობათა მოქმედებაში რევიზიის მოხდენა;

14) განხილვა კითხვათა, რომელნიც საბჭოს ექვემდებარებიან და შემოტანილი არიან ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრისაგან, ან თავმჯდომარისაგან საბჭოს წევრთა წინადადებით.

15. საბჭოს მოვალეობას შეადგენს კერძოთ:

I. ავთმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის დებულების გამო:

1) გამომუშავება წესებისა, რომლებიც შეეხება სათანადო ცნობების წარმოდგენას წარმოებათა გამგეობისაგან, აგრეთვე ამ ცნობების ჩასაწერ წიგნებისა და ჩანაწერების წარმოება, და ასეთი საბუთების წარდგენა შესამოწმებლათ;

2) საავთმყოფო კასების ნორმალური წესდების გამოცემა;

3) ვადის აღნიშვნა, რომლის განმავლობაშიდაც წარმოებათა პატრონებმა განცხადება უნდა შეიტანონ საავთმყოფო კასების დაწესების შესახებ;

4) საზოგადო წესების გამოცემა კერძო საავთმყოფო კასების გახსნის შესახებ ისეთ წარმოებებში, სადაც მუდმივ მუშათა რიცხვი ორასზე ნაკლებია, და აგრეთვე წარმოებათა შეერთების შესახებ საერთო კასის გახსნისათვის;

5) გამოცემა წესებისა როგორც საავთმყოფო კასების მონაწილეთათვის საავთმყოფოების მოწყობისა და შენახვის შესახებ, აგრეთვე საექიმო დახმარების სხვა და სხვა სახით აღმოჩენის იმ ნორმების შესახებ, რომელნიც დატული უნდა იქნენ წარმოებათა პატრონებისაგან მათი წარმოებისა, მუშათა რიცხვისა და ადგილობრივი პირობების მიხედვით;

6) გამომუშავება საერთო წესებისა ავთმყოფობის დროს მუშათა უზრუნველყოფის დებულების მე-46-48

მუხლებში აღნიშნულ საგნების შესახებ, როგორც წარმოებათა პატრონებისა და საავთმყოფო კასების ურთიერთ შორის შესათანხმებლათ, აგრეთვე წარმოების პატრონებისა და საავთმყოფო კასების შესათანხმებლათ იმ სამმართველოებთან და დაწესებულებებთან, რომელნიც მოხსენებული არიან იმავე დებულების მე-46 მუხლში;

7) შემოსავალ-გასავლის განსაკუთრებული ფორმით წარმოება იმ საავთმყოფოებში, რომლებიც საავთმყოფო კასების მონაწილეთ აძლევენ საექიმო დახმარებას;

8) საავთმყოფო კასის მოღვაწეობის წლიური ანგარიშის ფორმის დაწესება;

9) ნებადართვა, სათანადო შემთხვევებში, საავთმყოფო კასების მოქმედებათა დროებით შეწყვეტისა და განახლების შესახებ.

II. უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულების გამო:

10) დაწესება ფორმისა იმ მოწმობისათვის, რომელმაც უნდა დაადასტუროს გარემოებანი, რომელშიდაც უბედური შემთხვევა მოხდა.

11) განხილვა დამზღვევ ამხანაგობათა შორის ჩამოვარდნილ უთანხმოებისა იმის გამო, თუ რომელ მათგანის უწყებას ეკუთვნის წაყენებული მოთხოვნილება დასაზღვევ ჯილდოს დანიშვნის შესახებ.

12) დაწესება ვადებისა, რომელთა განმავლობაში პენსიონერებმა უნდა წარადგინონ საჭირო მოწმობანი პენსიის მისაღებათ;

13) საპენსიო წიგნაკების ფორმების დამტკიცება და ამ წიგნაკების გაცემის წესები;

14) დასაზღვევ ოლქების საზღვართა დაწესება;

15) ნებართვის მიცემა წარმოებათათვის, რათა ისინი შევიდნენ დამზღვევი ამხანაგობის შემადგენლობაში არა იმ ოლქში, სადაც ეს წარმოებანი არსებობენ;

16) ნებართვის მინიჭება ერთგვარ წარმოებათა პატრონებისათვის, რომ მათ დააარსონ განსაკუთრებული დამზღვევი ამხანაგობანი;

17) ნებართვის მიცემა ერობებისა და ქალაქებისათვის განსაკუთრებული დამზღვევი ამხანაგობების დაარსების შესახებ, და აგრეთვე მათი დაწესებისათვის საერთო საფუძვლის გამომუშავება;

18) წესებისა და ვადების დაწესება, რომლის განმავლობაში სათანადო პირებმა ცნობები უნდა წარმოადგინონ წარმოების ხასიათისა და მასში მომუშავე მუშების რაოდენობის შესახებ;

19) ტაბლიცების დამტკიცება პენსიების ღირებულების გამოსაანგარიშებლათ;

20) ნებართვის მინიჭება დამზღვევ საზოგადოებისადმი, რათა მათ შეიძინონ უძრავი ქონება;

21) ნებადართვა დამზღვევი საზოგადოებებისადმი, რათა მათ შეეძლოთ ფულის გამოტანა საპენსიო ფონდიდან და სხვა თანხებიდან და სესხი გასცენ.

22) იმ საფუძველთა განხილვა, რომლის თანახმით გაწესებულ უნდა იქნეს დამზღვევ ამხანაგობათაგან დასაზღვევი გადასახადის შეტანა;

23) სახელმძღვანელო წესების მიცემა, შესაფერ შემთხვევებში, დამზღვევი ამხანაგობისათვის დასაზღვევ გადასახადის რაოდენობის გამოსაანგარიშებლათ;

24) ვადების განსაზღვრა, რომელთა განმავლობაში გადასინჯულ უნდა იქნეს დასაზღვევი გადასახადების გამოსაანგარიშებელი წესები;

25) დარღვევა წესებისა, რომელნიც შეეხებიან რწმუნებულთა არჩევას, ადგილობრივი კომიტეტების მოწვევასა და რწმუნებულთა კრებების მოწვევას, რომლებზედაც უნდა შემუშავდეს დამზღვევ ამხანაგობათა წესდების პროექტები;

26) განხილვა და შედგენა, შესაფერ შემთხვევებში, დამზღვევ ამხანაგობათა წესდებებისა;

27) დამზღვევ საზოგადოებათა ურთიერთ შორის შეთანხმების საფუძველთა და აგრეთვე ამ ამხანაგობათაგან დაარსებულ კავშირების წესდებათა განხილვა;

28) დამტკიცება დამზღვევ ამხანაგობათა ანგარიშის ფორმისა უბედურ შემთხვევათა აღსანუსხავათ.

16. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭო საქმეებს იხილავს საბჭოს საზოგადო ან კერძო საკრებულოებში.

17. ყველა საქმეები გარდა მათისა, რომელნიც მე-18 მუხლში არიან აღნიშნული, ირჩევიან საბჭოს საზოგადო საკრებულოში. საბჭოს დადგენილებათა კანონიერებისათვის საჭიროა მის სხდომებს დაესწროს

არა ნაკლებ თორმეტი წევრისა, რომელთა შორის თავმჯდომარეც უნდა ვიანგარიშოთ.

18. საქმეები, რომლებიც აღნიშნულია მე-14 მუხ. 5 პუნქტში და აგრეთვე მე-15 მუხ. 10, 11, და 12 პუნქტებში, ირჩევა საბჭოს კერძო საკრებულოებში. კერძო საკრებულო შესდგება: თავმჯდომარისაგან, რომელსაც ვაქრობა-მრეწველობის სამინისტროს საბჭოს წევრთაგან ნიშნავს მინისტრი, მთავრობის ორი წევრისაგან, რომელთაგან ერთი არის შინაგან საქმეთა სამინისტროსაგან, და საბჭოს ორი არჩეული წევრისაგან: ერთი მათგანი უნდა იყოს—საავთმყოფო კასების მონაწილეთაგან და მეორე სამრეწველო დაწესებულებათა პატრონებისაგან. კერძო საკრებულოთა რიცხვი, მათ შორის საბჭოს წევრების განაწილების წესი და აგრეთვე საქმეების გაწესრიგების წესი მტკიცდება ნაკაზით. კერძო საკრებულოს დადგენილებანი რომ კანონიერი იყოს, საჭიროა მის სხდომებს დაესწროს არა ნაკლები მისი სამი წევრისა, თავმჯდომარის ამ რიცხვში მითვლით.

19. საბჭოს საზოგადო და კერძო საკრებულოებში საქმეები წყდება ხმის უბრალო უმეტესობით; ხმების თანასწორათ გაყოფის დროს კითხვას სწყვეტს თავმჯდომარის ხმა. თუ კერძო საკრებულოს დადგენილებას არ დაეთანახმა საბჭოსაგან წარმოგზავნილი მთავრობის წევრი, საქმე გადასაწყვეტათ გადადის საზოგადო საკრებულოში. საბჭოს დადგენილებანი ძალაში შედიან ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრისაგან დამტკიცების შემდეგ, თუ შეიძლია დღის განმავლობაში, დღიდან დადგე-

ნილების მიღებისა, დაუთანხმებლობის ცნობა არ იქნა მიღებული იმ სამინისტროებისა და უფროს მმართველთაგან, რომელთაც წარმომადგენლები ყავთ საბჭოში. თუ ასეთი უთანხმოება აღიძვრება, მაშინ საქმე სწყდება სათანადო მინისტრების ურთიერთშორის შეთანახმებით.

20. საექიმო და სანიტარული კითხვები, რომელთაც საზოგადო მნიშვნელობა აქვთ, სანამ მათ შესახებ საბოლოო დადგენილებები იქნებიან მიღებული, საბჭოსაგან ეგზავნება საექიმო საბჭოს თვისი აზრის დარსადგენათ.

21. საქმეების მოსასმენათ წინასწარ გასამზადებლათ, და აგრეთვე საბჭოს კერძო დავალებათა სისრულეში მოსაყვანათ მის წევრთაგან, საბჭოს საზოგადო საკრებულოს დადგენილებით, შეიძლება შემდგარ იქნეს კომისიები, რომელთა შემადგენლობაში შეიძლება მოწვეულ იქნენ უწყებათა წარმომადგენელნი და საერთოთ ის პირნი, რომელნიც საბჭოს წევრებათ არ ირიცხებიან.

22. მე-14 მუხ. 13 პუნქტში მოხსენებული რევიზიების წარმოების დროს ის დაწესებულებანი და პირები, რომელთაც რევიზიას უშვებიან, ვალდებული არიან რევიზორებს უჩვენონ ვცელა წიგნები, ანგარიშები და საბუთები, რომელნიც რევიზიის საგანს შეეხებიან.

23. საზოგადო და კერძო საკრებულოთა და აგრეთვე საბჭოს კომისიების შინაგანი მოწესრიგების წესები ისაზღვრება ნაკაზით, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრთა საბჭო, წინასწარ განხილვის შემდეგ მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში.

24. საბჭოს დადგენილებანი, გარდა მათისა, რომელნიც საბჭოს შინაგან მოწესრიგებას შეეხებიან, ქვეყნებიან განსაკუთრებულ კრებულში, რომელიც უფასოთ ეგზავნება ადგილობრივ დაწესებულებებს, დამზღვევ ამხანაგობებს და მთავრობისა და საზოგადო დაწესებულებათ, საბჭოს შეხედულებისამებრ. ამას გარდა, საბჭოს დადგენილებანი, რომელთაც საერთო საეკლესიო მნიშვნელობა აქვთ, ქვეყნებიან საყოველთაოთ კანონთა და მთავრობის განკარგულებათა კრებულში.

25. საბჭოს არა საბოლოო დადგენილებათა შესახებ საჩივარის შეტანა შეიძლება უმართებელეს სენატის პირველ დეპარტამენტში, სამი თვის განმავლობაში დღიდან დადგენილების გამოცხადებისა.

საჩივრის აღძვრა არ აჩერებს საბჭოს დადგენილების სისრულეში მოყვანას, თუ მისი შეჩერების შესახებ განსაკუთრებული განკარგულება არ გამოიცა ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრისაგან, ან უმართებელესი სენატი-საგან.

26. საზოგადო ხასიათის უმთავრეს ზომების გამო-სამუშაველათ, რომელთაც დამოკიდებულება აქვთ 1 მუხ. აღნიშნულ საქმეებთან, საბჭოსთან ჟნდა მოწვეულ იქნეს დამზღვევი კრებები.

კრებებში მონაწილეობას იღებენ: საბჭოს წევრები და საავათმყოფო კასების მონაწილეთა და სამრეწველო დაწესებულებათა პატრონების წარმომადგენლები. წარმომადგენლებს საავათმყოფო კასების მონაწილეთაგან ირჩევენ თვითონ ეს უკანასკნელნი, ხოლო სამრ. დაწე-

სებულებათა პატრონების წარმომადგენლებს—დამზღვევ
ამხანაგობათა მონაწილენი. ზემოთმოხსენებულ წარმო-
მადგენელთა რიცხვს და მათი არჩევის წესს, აგრეთვე
აღნიშნულ კრებების მოწვევისა და მუშაობის წესებს
ამტკიცებს ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრი, საბჭოში
წინასწარ განხილვის შემდეგ.

კ ა ნ ო ნ ი

მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს დაარსების შესახებ.

I. შემოღებულ იქნეს აქვე დამატებული დებულება მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს შესახებ.

II. სანამ პეტერბურგში რვა საავთმყოფო კასა მაინც არ იქნება გახსნილი უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა უზრუნველყოფის დებულების თანახმად, ვაქრობა-მრეწველობის მინისტრს უფლება ეძლევა მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოში მოიწვიოს, საავთმყოფო კასების მონაწილეთაგან არჩეულ საბჭოს წევრების მაგიერ, ხუთი წარმომადგენელი მუშათაგან და ათი მათი მოადგილე.

III. სანამ იმპერიაში რვა დამზღვევი ამხანაგობა მაინც არ იქნება დაწესებული, უბედურ შემთხვევათაგან მუშათა დაზღვევის დებულების თანახმად, ვაქრობა-მანუფაქტურის საბჭოს და მის მოსკოვის განყოფილებას უფლება ეძლევა აირჩიოს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს წევრები სამრეწველო წარმოებათა პატრონებისაგან. ვაქრობა-მანუფაქტურის საბჭო ირჩევს მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოს სამ წევრსა და მათ ეძღვს მოადგილეს, ხოლო მისი მოსკოვის განყოფილება — საბჭოს ორ წევრსა და ოთხ მათ მოადგილეს.

IV. უმართებელესი სენატის დებულებას (კან. კრ. ტ. I, ნაწ. II, 1892 წ. გამ.) დაემატოს 96⁴ მუხ. შემდეგი შინაარსისა:

96⁴. მუშათა დაზღვევის საქმეთა საბჭოებსა და საკრებულოებზე აღძრული საჩივრების საქმეები წყდება უმართებელესი სენატის პირველ დეპარტამენტში, ობერ-პროკურორის დასკვნის მოსმენის შემდეგ, დამსწრე სენატორებისა და მოწვეული მინისტრების ხმების უმეტესობით, ხოლო ხმების თანასწორობა გაყოფის დროს — იმაზრის თანახმად, რომელსაც მიიღებს სენატორი, რომელიც პირველდამსწრის მოვალეობას ასრულებს.

შეცდომების გასწორება:

გვერდი	სვერია		უნდა იყოს
5	ზევიდან	6 სტრ.	წლის
7	"	14 "	ცალკე
11	"	8 "	განაცხადება
19	"	1 "	დაწესებულებათა
20	"	5 "	დაწესებულებებთან
25	"	9 "	ქონებათა
